

RİSALE-İ NUR
KÜLLİYATINDAN

Aile Risalesi

﴿BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ﴾

 NESİL

RİSALE-İ NUR KÜLLİYATINDAN

AİLE RİSALESİ

Bediüzzaman Said Nursî

 NESİL

Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2
Yenibosna-Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx ■ Fax: (0212) 551 26 59

www.nesil.com.tr
www.nesilyayinlari.com
www.erisale.com
www.risaleinur.com.tr
www.bediuzzaman.net
www.sozbasimyayin.com
e-posta: iletisim@sozbasimyayin.com

© Bu Eserin Yayın Hakkı
Nesil Basım Yayın
Gıda Tic. ve San. A.Ş.'ye aittir.

ISBN: 978-975-269-980-9

Baskı: Nesil Matbaacılık
Beymer San. Sit. 2. Cad. No: 23
Yakuplu-Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0212) 876 38 68

İstanbul – Nisan 2012

İÇİNDEKİLER

Yirmi Dördüncü Lem'a	7
Muhabbet bahsi	45
Muhabbetin ölçüsü.....	74
Nikâh bahsi.....	84
Bir cennet meyvesi olarak evlilik	87
Sekizinci Mektup	92
Helal dairesi keyfe kâfidir	99
Kur'an meydan okuyor!	108
Aile hayatını mahveden bir illet: Gıybet	127
Aile saadetinin anahtarı:	
İktisat ve kanaat	132
İktisat ve kanaatin uhrevî meyveleri.....	140
Şefkat kahramanları	142
Ahirete imanın aile hayatındaki yeri	149
Şefkat nasıl kullanılmalı?	159

İmandaki cennet çekirdeği	163
Çocuk terbiyesine dair	169
Aileyi İslâmî terbiyeye göre kurmak.....	172
İhtiyar kadınlara ehemmiyetli bir müjde ve bekâr ve mücerret kalmak isteyen genç kızlara bir ihtar	177
Evlenmeli.....	184
Yirmi Birinci Mektup	185
Baba ve oğulun vazifeleri	195
Peygamber Efendimizin (a.s.m.) anne ve babasının erken yaşta vefat etmelerinin hikmeti.....	197
Aileyle ilgili ahırzaman fitneleri.....	201
Birden İhtar Edilen Bir Mesele-i Mühimme	208
Kadınlar yuvalarından çıkıp beşeri yoldan çıkarmış; yuvalarına dönmeli.....	212
Kur'ân salihati mutlak bırakıyor.....	227
Evleri bereketlendirmek	231
İndeksler	236

Yirmi Dördüncü Lem'a

(Tesettür hakkındadır.)

On Beşinci Notanın İkinci ve Üçüncü Meseleleri iken, ehemmiyetine binaen Yirmi Dördüncü Lem'a olmuştur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ

يُذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ¹

(ilâ âhir) âyeti, tesettürü emrediyor. Medeniyet-i sefihe ise, Kur'ân'ın bu hükmüne

¹ "Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin hanımlarına söyle, (evlerinden çıktıklarında) dış örtülerini üzerlerine alsınlar." Ahzâb Sûresi, 33:59.

âyet: Kur'ân'da yer alan her bir cümle
binaen: dayanarak
ehemmiyet: önem
ilâ âhir: sonuna ka-

dar
lem'a: parıltı
medeniyet-i sefihe: insanları zevk ve eğlenceye yö-

nelten medeniyet;
Batı medeniyeti
nota: bildiri
tesettür: örtünme

karşı muhalif gidiyor. Tesettürü fitrî görmüyor, bir esarettir diyor. **HAŞİYE**

Elcevap: Kur'ân-ı Hakîmin bu hükmü tam fitrî olduğuna ve muhalifi gayr-ı fitrî oldu-

HAŞİYE Mahkemeye karşı ve mahkemeyi susturan Lâyiha-i Temyizin müdafaatından bir parça: “Ben de Adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikî ve hakikatlı bir düstûr-u İlâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üçyüz elli sene zarfından geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidâen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rûy-i zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir.”

asır: yüzyıl
düstûr-u İlâhî: ilâhi kural, kanun
ecdad: atalar, dedeler
esaret: esirlik, tut-saklık
fitrî: yaratılışa uygun
gayr-ı fitrî: yaratılışa uygun olmayan
hakikatli: gerçek
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat
hükûm: kural
iktidâen: uyarak
istinaden: dayanarak

itikad: inanç
ittifak: birleşme, fikir birliği
kudsî: kutsal
Kur'ân-ı Hakîm: her âyet ve sûresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân
Lâyiha-i Temyiz: mahkemelerce verilen bir kararın kanun ve usul yönünden incelenmesi için verilen dilekçe
medeniyet-i sefihe: insanları zevk ve eğlenceye yö-

nelten medeniyet;
 Batı medeniyeti
muhalif: karşıt, zıt
müdafaat: savunmalar
nakzetmek: bozmak
rûy-i zemin: yer-yüzü
tasdik: kabul etme, onaylama
tefsir: yorumlama; Kur'ân-ı Kerimi mânâ bakımından açıklayan, yorumlayan kitap
tesettür: örtünme
zarfında: içinde

ğuna delâlet eden çok hikmetlerinden yalnız dört hikmetini beyan ederiz.

BİRİNCİ HİKMET

Tesettür, kadınlar için fitrîdir ve fitratları iktiza ediyor. Çünkü kadınlar hilken zayıf ve nazik olduklarından, kendilerini ve hayatından ziyade sevdiği yavrularını himaye edecek bir erkeğin himaye ve yardımına muhtaç bulunduğundan, kendini sevdirmek ve nefret ettirmemek ve istiskale mâruz kalmamak için fitrî bir meyli var.

Hem kadınların on adetten altı yedisi, ya ihtiyardır, ya çirkindir ki, ihtiyarlığını ve çirkinliğini herkese göstermek istemezler. Ya kıskançtır, kendinden daha güzellere nisbeten çirkin düşmemek veya tecavüz-

beyan etmek: açıklamak, anlatmak

delâlet etmek: delil olmak, işaret etmek

fitrat: yaratılış, mizaç

fitrî: yaratılışa uygun

hikmet: fayda, ga-

ye

hilken: yaratılış gereği

himaye: koruma

iktiza etmek: gerektirmek

istiskal: hoşlanma, yüz vermeme

mâruz: bir şeyin

karşısında ve tesiri altında kalma

meyl: eğilim, istek

nazik: ince, zarif

nisbeten: kıyasla

tecavüz: saldırı, sataşma

tesettür: örtünme

ziyade: çok, fazla

den ve ittihamdan korkar; taarruza mâruz kalmamak ve kocası nazarında hıyanetle müttehem olmamak için, fitraten tesettür isterler. Hattâ dikkat edilse, en ziyade kendini saklayan, ihtiyarlardır. Ve on adetten ancak iki üç tanesi bulunabilir ki, hem genç olsun, hem güzel olsun, hem kendini göstermekten sıkılmasın.

Malûmdur ki, insan sevmediği ve istiskal ettiği adamların nazarından sıkılır, müteessir olur. Elbette açık saçıklık kıyafetine giren güzel bir kadın, bakmasına hoşlandığı nâmahrem erkeklerden onda iki üçü varsa, yedi sekizinden istiskal eder. Hem tefahhuş ve tefessüh etmeyen bir güzel kadın, nazik ve serîütteessür olduğundan,

fitraten: yaratılış açısından
hıyanet: ihanet, hainlik
istiskal: hoşlanmama, yüz vermemeye,
ittihâm: suçlama
malûm: bilinen
mâruz: bir şeyin karşısında ve tesiri altında kalma

müteessir olmak: üzülmek, etkilenmek
müttehem: suçlanan
nâmahrem: nikahlanmanın haram olmadığı kişi, yabancı
nazar: bakış
nazik: ince, zarif

serîütteessür: çabuk üzülen, çabuk ve kolay etkilenen
taarruz: saldırı
tefahhuş: fuhşa girme, ahlâksızlık
tefessüh etmek: bozulmak
tesettür: örtünme
ziyade: çok, fazla

maddeten tesiri tecrübe edilen, belki semlendiriş pis nazarlardan elbette sıkılır. Hattâ işitiyoruz, açık saçıklık yeri olan Avrupa'da çok kadınlar, bu dikkat-i nazardan sıkılarak, "Bu alçaklar bizi göz hapsine alıp sıkıyorlar" diye polislerle şekvâ ediyorlar. Demek, medeniyetin ref-i tesettürü hilâf-ı fitrattır. Kur'ân'ın tesettür emri fitrî olmakla beraber, o maden-i şefkat ve kıymettar birer refika-i ebediye olabilen kadınları, tesettür ile sukuttan, zilletten ve mânevî esaretten ve sefaletten kurtarıyor.

Hem kadınlarda ecnebî erkeklere karşı, fitraten korkaklık, tahavvûf var. Tahavvûf ise, fitraten, tesettürü iktiza ediyor. Çünkü,

dikkat-i nazar:

dikkatle bakmak

ecnebi: yabancı

esaret: esirlik, tut-saklık

fitraten: yaratılış açısından

fitrî: yaratılışa uygun

hilâf-ı fitrat: yaratılışa ters

iktiza etmek: gerektirmek

kıymettar: değerli

maddeten: maddî olarak

maden-i şefkat:

şefkat kaynağı

nazar: bakış

ref-i tesettür: tesettürün kaldırılması

refika-i ebediye:

sonsuz hayatta hayat arkadaşı olacak kadın

sefalet: perişanlık, yoksulluk

semlendiren: zehirleyen, kirleten

sukut: alçalma, düşüş

şekvâ etmek: şikâyet etmek

tahavvûf: korkuya düşme, korkma

tecrübe etmek: denemek

tesettür: örtünme

zillet: hor ve hakir duruma düşme

sekiz dokuz dakika bir zevki cidden acılaştırarak sekiz dokuz ay ağır bir veled yükünü zahmetle çekmekle beraber, hâmisiz bir veledin terbiyesiyle, sekiz dokuz sene, o sekiz dokuz dakika gayr-ı meşru zevkin belâsını çekmek ihtimali var. Ve kesretle vâki olduğundan, cidden şiddetle nâmahremlerden fitratı korkar ve cibilliyeti sakınmak ister. Ve tesettürle, nâmahremiğin iştihasını açmamak ve tecavüzüne meydan vermemek, zayıf hilkatı emreder ve kuvvetli ihtar eder. Ve bir siperi ve kalesi, çarşafı olduğunu gösteriyor. Mesmûâtıma göre, merkez ve payitaht-ı hükûmette, çarşı içinde, gündüzde, ahalinin gözleri önünde, gayet âdi bir kundura boyacısı, dünyaca rütbeten bü-

âdi: basit, sıradan
ahali: halk
belâ: büyük sıkıntı
cibilliyet: yaratılıştan gelen huy, karakter
cidden: gerçekten
fitrat: yaratılış, mizaç
gayr-ı meşru: helâl olmayan, dine

aykırı
hâmisiz: koruyucusuz
hilkat: yaratılış
ihtar etmek: uyarlamak
kesretle: çoklukla
mesmûât: işitilenler, duyulanlar
nâmahrem: nikahlanmanın haram

olmadığı kişi, yabancı
payitaht-ı hükûmet: başkent
rütbeten: rütbece
tecavüz: saldırı, sataşma
tesettür: örtünme
vâki olmak: meydana gelmek
veled: evlat, çocuk

yük bir adamın açık bacaklı karısına bilfiil sarkıntılık etmesi, tesettür aleyhinde olanların hayâsız yüzlerine bir şamar vuruyor!

İKİNCİ HİKMET

Kadın ve erkek ortasında gayet esaslı ve şiddetli münasebet, muhabbet ve alâka, yalnız dünyevî hayatın ihtiyacından ileri gelmiyor. Evet, bir kadın, kocasına yalnız hayat-ı dünyeviyeye mahsus bir refika-i hayat değildir. Belki hayat-ı ebediyede dahi bir refika-i hayattır.

Madem hayat-ı ebediyede dahi kocasına refika-i hayattır; elbette, ebedî arkadaşı ve dostu olan kocasının nazarından gayrı, başkasının nazarını kendi mehâsinine celb etmemek ve onu darıltmamak ve kışkandır-

aleyhinde: karşı-sında

bilfiil: fiilen, uygu-lamaya koyarak

celb etmek: çekmek

dünyevî: dünya ile ilgili

ebedî: sonsuz

esaslı: köklü

gayr: hariç, başka

hayâsız: utanmaz

hayat-ı dünyevi-ye: dünya hayatı

hayat-ı ebediye: sonsuz hayat,

âhiret hayatı

hikmet: fayda, gaye

mahsus: has, özel

mehâsin: güzellikler

muhabbet: sevgi

münasebet: bağlantı, ilişki

nazar: bakış

refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş

şamar: tokat

tesettür: örtünme

mamak lâzım gelir. Madem mü'min olan kocası, sırr-ı imana binaen, onunla alâkası hayat-ı dünyeviyeye münhasır ve yalnız hayvânî ve güzellik vaktine mahsus, muvakkat bir muhabbet değil, belki hayat-ı ebediyede dahi bir refika-i hayat noktasında esaslı ve ciddî bir muhabbetle, bir hürmetle alâkadardır. Hem yalnız gençliğinde ve güzellik zamanında değil, belki ihtiyarlık ve çirkinlik vaktinde dahi o ciddî hürmet ve muhabbeti taşıyor. Elbette ona mukabil, o da kendi mehâsinini onun nazarına tahsis ve muhabbetini ona hasretmesi, mukteza-yı insaniyettir. Yoksa pek az kazanır, fakat pek çok kaybeder.

alâkadar: alakalı, ilgili

ciddî: gerçek

esaslı: köklü

hasretmek: yalnız birşeye mahsus kılma, yalnız birşeye kullanma

hayat-ı dünyeviyeye: dünya hayatı

hayat-ı ebediye: sonsuz hayat, âhiret hayatı

hayvânî: hayvan-
sal, cismanî özel-
lik

hürmet: saygı

mahsus: has, özel

mehâsin: güzellik-
ler

muhabbet: sevgi

mukabil: karşılık

**mukteza-yı insa-
niyet:** insanlığın
gereği

muvakkat: gelip

geçici

mü'min: Allah'a
inanın

münhasır: ait, sı-
nırlı

nazar: bakış

refika-i hayat: ha-
yat arkadaşı, eş

sırr-ı iman: iman
sırrı

tahsis: özel olarak
belirleme

Şer'an koca, karıya küfüv olmalı, yani, birbirine münasip olmalı. Bu küfüv ve denk olmak, en mühimi, diyanet noktasındadır.

Ne mutlu o kocaya ki, kadınının diyane-tine bakıp taklit eder; refikasını hayat-ı ebe-diyyede kaybetmemek için mütedeyyin olur.

Bahtiyardır o kadın ki, kocasının diyane-tine bakıp “Ebedî arkadaşımı kaybetmeye-yim” diye takvâya girer.

Veyl o erkeğe ki, saliha kadınınını ebedî kaybettirecek olan sefahete girer.

Ne bedbahttır o kadın ki, müttakî kocası-nı taklit etmez, o mübarek ebedî arkadaş-ını kaybeder.

bahtiyar: talihli,
mutlu

bedbaht: talihsiz,
bahtsız

diyanet: dindarlık

ebedî: sonsuz

hayat-ı ebediye:
sonsuz hayat,
âhiret hayatı

küfüv olmak: denk,
uygun olmak

mübarek: hayırlı

mühim: önemli

münasip olmak:

uygun olmak

mütedeyyin: dinin
emirlerini eksiksiz
yerine getiren,
dindar

müttakî: takva sa-
hibi, Allah'tan kor-
kup emir ve ya-
saklarına titizlikle
uyan

refika: eş, hanım

saliha: dinin emir
ve yasaklarına
uygun hareket

eden, Allah'ın
sevgili kulu olan
kadın

sefahet: yasak
zevk ve eğlence-
ye düşkünlük

şer'an: şeriat hük-
münce, dine göre

takvâ: Allah'ın
emirlerini tutup,
günahlardan sa-
kınmak

veyl: yazık

Binler veyl o iki bedbaht zevc ve zevceye ki, birbirinin fıskını ve sefahetini taklit ediyorlar, birbirine ateşe atılmasında yardım ediyorlar.

ÜÇÜNCÜ HİKMET

Bir ailenin saadet-i hayatiyesi, koca ve karı mâbeyninde bir emniyet-i müteakabile ve samimî bir hürmet ve muhabbetle devam eder. Tesettürsüzlük ve açık saçıklık, o emniyeti bozar, o müteakabil hürmet ve muhabbeti de kırar. Çünkü, açık saçıklık kılığına giren on kadından ancak bir tanesi bulunur ki, kocasından daha güzeli görmediğinden, kendini ecnebîye sevdirmeye çalışmaz. Dokuzu, kocasından daha iyisini görür. Ve yirmi adamdan ancak bir tanesi, karısından daha güzelini görmüyor. O va-

bedbaht: talihsiz, bahtsız

ecnebî: yabancı

emniyet: güven, korkusuzluk

emniyet-i müteakabile: karşılıklı güven

fisk: günah

hikmet: fayda, gaye

hürmet: saygı

mâbeyn: ara, iki şeyin arası

muhabbet: sevgi

müteakabil: karşılıklı

saadet-i hayatiye: hayat mutluluğu

sefahet: zevk ve eğlenceye düşkünlük

tesettürsüzlük: açık saçıklık

veyl: yazık

zevc: erkek eş, koca

zevce: eş, hanım

kit o samimî muhabbet ve hürmet-i müte-kabile gitmekle beraber, gayet çirkin ve gayet alçakça bir his uyandırmaya sebebiyet verebilir. Şöyle ki:

İnsan, hemşire misilli mahremlerine karşı fıtraten şehvânî his taşıyamıyor. Çünkü mahremlerin simaları, karâbet ve mahremiyet cihetindeki şefkat ve muhabbet-i meşruayı ihsas ettiği cihetle, nefsî, şehvânî temâyülâtı kırar. Fakat bacaklar gibi şer'an mahremlere de göstermesi caiz olmayan yerlerini açık saçık bırakmak, süflî nefislere göre, gayet çirkin bir hissin uyanmasına se-

caiz olmayan: dinen izin verilmeyen

cihet: yön

fıtraten: yaratılış itibarıyla

hemşire: kız kardeş

hürmet-i müte-kabile: karşılıklı saygı göstermek

ihsas etmek: hissettirmek

karâbet: yakınlık

mahrem: nikâh düşmeyen, evle-

nilmesi haram olan

mahremiyet: mahremlik, nikâh düşmeme özelliği

misilli: benzeri, gibi

muhabbet: sevgi

muhabbet-i meş-rua: dine uygun, helâl sevgi

nefis: insanı kötü-lüğe, yasak zevk ve isteklere teşvik eden duygu

nefsî: nefisle ilgili

sebebiyet: sebep olma

sima: yüz

süflî: alçak, âdi

şefkat: içten ve karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi

şehvânî: şehvetle ilgili, nefsânî arzularla ilgili

şer'an: şeriat hükümünce, şeriata göre

temâyülât: eğilimler

bebiyet verebilir. Çünkü mahremın siması mahremiyetten haber verir ve nâmahreme benzemez. Fakat meselâ açık bacak, mahremın gayrıyla müsavidir. Mahremiyeti haber verecek bir alâmet-i farikası olmadığından, hayvânî bir nazar-ı hevesi, bir kısım süflî mahremlerde uyandırmak mümkündür. Böyle nazar ise, tüyleri ürpertecek bir sukut-u insaniyettir!

DÖRDÜNCÜ HİKMET

Malûmdur ki, kesret-i nesil, herkesçe matluptur. Hiçbir millet ve hükûmet yoktur ki, kesret-i tenasüle taraftar olmasın. Hattâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

alâmet-i farika:

ayırt edici işaret

Aleyhissalâtü Ves-

selâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun

ferman etmek: buyurmak

gayr: diğer, başkası, yabancı

hayvânî: hayvansal

hükûmet: idare, yönetim

kesret-i nesil: neslin çokluğu

kesret-i tenasül:

neslin çoğalması

mahrem: nikâh

düşmeyen, evlenilmesi haram olan

mahremiyet: mahremlik, nikâh düşmeme özelliği

malûm: bilinen

matlup: istenen, talep edilen

müsavi: eşit, denk

nâmahrem: nikahlanmanın haram olmadığı kişi, ya-

bancı

nazar: bakış

nazar-ı heves: arzulu bakış

Resul-i Ekrem:

Allah'ın en şerefli ve değerli elçisi olan Hz. Muhammed (a.s.m.)

sebebiyet: sebep olma

sima: yüz

sukut-u insaniyet: insanlığın alçalışı

süflî: alçak, âdi

تَنَاصَحُوا تَكَاثَرُوا فَإِنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأَمَمَ¹

(ev kemâ kâl.) Yani, “İzdivaç ediniz, çoğalınız. Ben kıyamette sizin kesretinizle iftihar edeceğim.”

Halbuki tesettürün ref'i, izdivacı teksir etmeyip çok azaltıyor. Çünkü, en serseri ve asrî bir genç dahi refika-i hayatını namuslu ister. Kendi gibi asrî, yani açık saçık olmasının istemediğinden bekâr kalır, belki de fuhşa sülûk eder.

Kadın öyle değil; o derece kocasını inhisar altına alamaz. Çünkü kadının—aile hayatında müdir-i dahilî olmak haysiyetiyle kocasının bütün malına, evlâdına ve her-

¹ el-Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, 3:269, no: 3366; el-Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, 1021.

asrî: çağdaş, modern
ev kemâ kâl: veya söylediği gibi
evlâd: çocuklar
fuhş: çok çirkin, aşağılık, helâl olmayan iş
haysiyet: özellik
iftihar etmek:

övünmek
inhisar: sınırlan-dırma, kontrol
izdivaç: evlenme
izdivaç etmek: evlenmek
kesret: çokluk
müdir-i dahilî: iç işleri yöneten
ref': ortadan kal-

dırma
refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş
sülûk etmek: yöneltmek, bir yola girmek
teksir etmek: çoğaltmak
tesettür: örtünme

şeyine muhafaza memuru olduğundan— en esaslı hasleti sadakattir, emniyettir. Açık saçıklık ise, bu sadakati kırar, kocası nazarında emniyeti kaybeder, ona vicdan azabı çektirir. Hattâ erkeklerde iki güzel haslet olan cesaret ve sehâvet kadınlarda bulunsa, bu emniyete ve sadakate zarar olduğu için, ahlâk-ı seyyiedendir, kötü haslet sayılırlar. Fakat kocasının vazifesi, ona hazinedarlık ve sadakat değil, belki himâyet ve merhamet ve hürmettir. Onun için, o erkek inhisar altına alınmaz, başka kadınları da nikâh edebilir.

Memleketimiz Avrupa'ya kıyas edilmez. Çünkü orada, düello gibi çok şiddetli vasıtalarla, açık saçıklık içinde namus bir derece muhafaza edilir. İzzet-i nefis sahibi biri-

ahlâk-ı seyyie:

kötü ahlâk

düello: iki kişi ara-

sında, tanıklar

önünde yapılan

silâhlı vuruşma

emniyet: güven,

korkusuzluk

esaslı: köklü

haslet: huy, özellik

hazinedarlık: ha-

zine bekçiliği

himâyet: koruma

altına alma

hürmet: saygı

inhisar: sınırlan-

dırma, kontrol

izzet-i nefis: onur,

öz saygı

merhamet: acıma,

şefkat

muhafaza: koru-

ma, saklama

nazarında: gözün-

de, düşüncesinde

nikâh etmek: ev-

lenmek

sadakat: bağlılık

sehâvet: cömertlik

vasıta: araç

sinin karısına pis nazarla bakan, boynuna kefenini takar, sonra bakar. Hem memâlik-i bâride olan Avrupa'daki tabiatlar, o memleket gibi bârid ve câmiddirler. Bu Asya, yani âlem-i İslâm kıt'ası, ona nisbeten memâlik-i harredir. Malûmdur ki, muhitin, insanın ahlâkı üzerinde tesiri vardır. O bârid memlekette, soğuk insanlarda hevesât-ı hayvâniyeyi tahrik etmek ve iştahı açmak için açık saçıklık belki çok sû-i istimâlâta ve isrâfâta medar olmaz. Fakat seriütteessür ve hassas olan memâlik-i harredeki insanların hevesât-ı nefsâniyesini mütemadiyen tehyiç edecek açık saçıklık, el-

âlem-i İslâm kıtası: İslâm dünyasının üzerinde bulunduğu bölge
bârid: soğuk
câmid: cansız, donuk
hassas: duyarlı
hevesât-ı hayvâniye: hayvansal hisler, arzular
hevesât-ı nefsanîye: nefsin hevesleri, arzu ve istekleri

isrâfât: israflar, lüzumsuz yere kullanmalar
malûm: bilinen
medar olmak: sebep olmak, vesile olmak
memâlik-i bâride: soğuk memleketler
memâlik-i harre: sıcak memleketler
muhit: coğrafi bölge, doğal çevre
mütemadiyen: sürekli olarak

nisbeten: kıyasla
seriütteessür: çabuk ve kolay etkilenen
sû-i istimâlât: kötüye kullanmalar
tabiat: insanların genel yapısı, karakteri
tahrik etmek: harekete geçirmek
tehyiç etmek: harekete geçirmek, heyecanlandırmak
tesir: etki

bette çok sû-i istimâlâta ve isrâfâta ve neslin zaafiyetine ve sukut-u kuvvete sebeptir. Bir ayda veya yirmi günde ihtiyac-ı fitrîye mukabil, her birkaç günde kendini bir israfı mecbur zanneder. O vakit, her ayda on beş gün kadar hayız gibi arızalar münasebetiyle kadından tecennüp etmeye mecbur olduğundan, nefsine mağlûp ise fuhşiyata da meyleder.

Şehirliler, köylülere, bedevîlere bakıp tesettürü kaldıramaz. Çünkü köylerde, bedevîlerde, derd-i maişet meşgalesiyle ve bedenlen çalışmak ve yorulmak münasebetiyle, hem şehirlilere nisbeten nazar-ı dik-

bedevî: çölde yaşayan, göçebe
derd-i maişet: geçim derdi
fuhşiyat: dinen yasaklanan ve haram sayılan davranışlar
hayız: kadınların âdet, kanama hâli
ihtiyac-ı fitrî: yaratılıştan gelen doğal ihtiyaç
isrâfât: israflar, lüzumsuz yere kul-

lanmalar
mağlûp: yenik düşen
meşgale: meşguliyet, çalışma
meyletmek: eğilim göstermek
mukabil: karşılık
münasebetiyle: vesilesiyle, sebebiyle
nefis: insanı daima kötülüğe, yasadışı zevk ve istek-

lere teşvik eden duygu
nesil: soy
nisbeten: kıyasla
sû-i istimâlât: kötüye kullanmalar
sukut-u kuvvet: kuvvetten düşme
tecennüp etmek: sakınmak, uzak durmak
tesettür: örtünme
zaafiyet: zayıflık, güçsüzlük

kati az celb eden, mâsûme işçi ve bir derece kaba kadınların kısmen açık olmaları, hevesât-ı nefsâniyeyi tehyice medar olmadıgı gibi, serseri ve işsiz adamlar az bulunduğundan, şehirdeki mefâsidin onda biri onlarda bulunmaz. Öyleyse onlara kıyas edilmez.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ 1

Ehl-i iman âhîret hemşirelerim olan kadınlar taifesi ile bir muhaveredir

Bazı vilâyetlerde taife-i nisâdan samimî ve harareтли bir surette Nurlara karşı alâka-

1 Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

âhîret: öteki dünya, öldükten sonraki ebedî hayat
ehl-i iman: Allah'a inananlar, müminler
harareтли: çok istekli
hemşire: kız kardeş
hevesât-ı nefsanîye: nefsin heves-

leri, arzu ve istekleri
mâsûme: masum ve günahsız olan kadın
medar olmak: sebep olmak, vesile olmak
mefâsid: ahlâkı bozan şeyler
muhavere: karşılıklı konuşma

nazar-ı dikkati celb eden: dikkat çeken
suret: biçim, şekil
taife: grup, topluluk
taife-i nisâ: kadınlar topluluğu
tehyiç etmek: harekete geçirmek, heyecanlandırmak
vilâyet: il

larını gördüğüm ve haddimden pek ziyade, onların Nurlara ait derslerime itimadlarını bildiğim sıralarda, mübarek Isparta'ya ve mânevî Medresetü'z-Zehrâya üçüncü defa geldiğim zaman işittim ki, o mübarek âhiret hemşirelerim olan taife-i nisâ, benden bir ders bekliyorlarmış. Güya vaaz suretinde camilerde onlara bir dersim olacak. Halbuki, ben dört beş vecihle hastayım. Ve hem perişan, hattâ konuşmaya ve düşünmeye iktidarsız bulunduğum halde, bu gece şiddetli bir ihtarla kalbime geldi ki:

“Madem on beş sene evvel gençlerin istemeleriyle *Gençlik Rehberi*’ni onlar için yazdın ve pek çok istifade edildi. Halbuki

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki ebedî hayat

evvel: önce

Gençlik Rehberi: *Risale-i Nur* içinde bulunan, gençlere ait meselelerden oluşan bir kitapçık

had: sınır, yetki

hemşire: kız kardeş

ihtar: hatırlatma, uyarı

iktidarsız: güçsüz, kuvvetsiz

istifade etmek:

faydalanmak

itimad: güven

Medresetü'z-Zehrâ: Bediüzzaman'ın doğu ille-
rinde kurmayı ha-
yal ettiği üniversi-

te; *Risale-i Nur* talebelerinin oluş-
turduğu mânevî
üniversite

mübarek: bereket-
li, hayırlı

suret: biçim, şekil

taife-i nisâ/nisâ

taifesi: kadınlar
topluluğu

vecih: yön

ziyade: çok, fazla

hanımlar taifesi, gençlerden daha ziyade bu zamanda öyle bir rehberle muhtaçtırlar.”

Ben de bu ihtara karşı gayet perişan ve zaaf ve aczimle beraber, Üç Nükte ile, gayet muhtasar bazı lüzumlu maddeleri, o mübarek hemşirelerime ve mânevî genç evlâtlarıma beyan ediyorum.

BİRİNCİ NÜKTE

Risale-i Nur'un en mühim bir esası şefkat olmasından, nisâ taifesi şefkat kahramanları bulunmaları cihetiyle daha ziyade Risale-i Nur'la fitraten alâkadarlırlar. Ve lillâhilhamd bu fitrî alâkadarlık çok yerlerde hissediliyor. Bu şefkatteki fedakârlık, hakikî bir ihlâsı ve mukabelesiz bir fedakârlık

acz: güçsüzlük
alâkadar: ilgili, bağlantılı
beyan etmek: açıklamak
cihet: yön, şekil
esas: temel
evlât: çocuklar
fitraten: yaratılış itibarıyla
hemşire: kız kardeş

ihtar: hatırlatma, uyarı
lillâhilhamd: Allah'a hamd olsun
muhtasar: kısa, özet
mukabele: karşılık verme
mübarek: bereketli, hayırlı
mühim: önemli
nisâ taifesi: kadın-

lar topluluğu
nükte: ince anlamalı söz
şefkat: içten ve karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi
taife: grup, topluluk
zaaf: zayıflık, güçsüzlük
ziyade: çok, fazla

mânâsını ifade ettiğinden, şimdi bu zamanda pek çok ehemmiyeti var.

Evet, bir valide veledini tehlikeden kurtarmak için hiçbir ücret istemeden ruhunu feda etmesi ve hakikî bir ihlâs ile vazife-i fitriyesi itibarıyla kendini evlâdına kurban etmesi gösteriyor ki, hanımlarda gayet yüksek bir kahramanlık var. Bu kahramanlığın inkişafı ile hem hayat-ı dünyeviyesini, hem hayat-ı ebediyesini onunla kurtarabilir. Fakat bazı fena cereyanlarla, o kuvvetli ve kıymettar seciye inkişaf etmez. Veyahut sû-i istimal edilir. Yüzer nûmunelerinden bir küçük nûmunesi şudur:

O şefkatli valide, çocuğunun hayat-ı dünyeviyede tehlikeye girmemesi, istifade ve

cereyan: akım
ehemmiyet: değer, önem
evlât: çocuk
fena: kötü, çirkin
hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı
hayat-ı ebediye: sonsuz hayat, âhiret hayatı
ihlâs: içtenlik, samimiyet; ibadet

ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetme
inkişaf: açığa çıkma
istifade: faydalanma
itibarıyla: özellikle, bakımından
kıymettar: değerli
nûmune: örnek
seciye: karakter,

üstün özellik
sû-i istimal: kötüye kullanma
şefkat: içten ve karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi
valide: anne
vazife-i fitriye: yaratılıştan gelen görev
veled: çocuk

fayda görmesi için her fedakârlığı nazara alır, onu öyle terbiye eder. “Oğlum paşa olsun” diye bütün malını verir, hafız mektebinden alır, Avrupa’ya gönderir. Fakat o çocuğun hayat-ı ebediyesi tehlikeye girdiğini düşünmüyor. Ve dünya hapsinden kurtarmaya çalışıyor; Cehennem hapsine düşmemesini nazara almıyor. Fitrî şefkatin tam zıddı olarak, o mâsum çocuğunu, âhi-rette şefaathçi olmak lâzım gelirken dâvâcı ediyor. O çocuk, “Niçin benim imanımı takviye etmeden bu helâketime sebebiyet verdin?” diye şekvâ edecek. Dünyada da, terbiye-i İslâmiyeyi tam almadığı için, validesinin harika şefkatinin hakkına karşı lâ-yıkıyla mukabele edemez, belki de çok kusur eder.

âhiret: öldükten sonra yaşanacak olan sonsuz hayat
fitrî şefkat: doğal, yaratılıştan gelen şefkat, merhamet
hafız mektebi: Kur’ân-ı Kerimi ezberlemek için gidilen okul
hayat-ı ebediye:

sonsuz hayat, âhiret hayatı
helâket: mahvolma
mâsum: günahsız
mukabele etmek: karşılık vermek
nazara almak: göze almak
sebebiyet vermek: sebep olmak
şefkat: içten ve

karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi
şekvâ etmek: şikâyet etmek
terbiye etme: yetiştirme, büyütmek
terbiye-i İslâmiye: İslâm terbiyesi
valide: anne

Eğer hakikî şefkat sû-i istimal edilmeye-
rek, bîçare veledini haps-i ebedî olan Ce-
hennemden ve idam-ı ebedî olan dalâlet
içinde ölmekten kurtarmaya o şefkat sırrı-
yla çalışsa, o veledin bütün ettiği hasenâtı-
nın bir misli, validesinin defter-i a'mâlîne
gececeğinden, validesinin vefatından son-
ra her vakit hasenatlarıyla ruhuna nurlar
yetiştirdiği gibi, âhirette de, değil dâvâcı
olmak, bütün ruh u canıyla şefaathçi olup
ebedî hayatta ona mübarek bir evlât olur.

Evet, insanın en birinci üstadı ve tesirli
muallimi, onun validesidir. Bu münasebet-
le, ben kendi şahsımda kat'î ve daima his-
settiğim bu mânâyı beyan ediyorum:

âhiret: öldükten
sonra yaşanacak
olan sonsuz hayat
beyan etmek:
açıklamak
bîçare: çaresiz,
zavallı
dalâlet: hak yol-
dan sapkınlık, in-
kârcılık
defter-i a'mâl:
amel defteri
ebedî: sonsuz
haps-i ebedî: son-

suz bir hapis
hasenât: iyilikler,
sevaplar
idam-ı ebedî: diril-
memek üzere
sonsuz yok oluş
kat'î: kesin
muallim: öğretmen
mübarek: hayırlı
münasebet: ilişki,
bağlantı
ruh-u canıyla: ru-
hu ve canıyla
sû-i istimal: kötü-

ye kullanma
şefaathçi: Allah'ın
izniyle af ve ba-
ğışlanmaya vesile
olan
şefkat: içten ve
karşılık bekleme-
den duyulan
merhamet, sevgi
tesirli: etkili
üstad: öğretmen,
hoca
valide: anne
veled: çocuk

Ben bu seksen sene ömrümde, seksen bin zatlardan ders aldığım halde, kasem ediyorum ki, en esaslı ve sarsılmaz ve her vakit bana dersini tazeler gibi, merhum validemden aldığım telkinat ve mânevî derslerdir ki, o dersler fıtratımda, adeta maddî vücudumda çekirdekler hükmünde yerleşmiş. Sair derslerimin o çekirdekler üzerine bina edildiğini aynen görüyorum. Demek, bir yaşımdaki fıtratıma ve ruhuma merhum validemin ders ve telkinâtını, şimdi bu seksen yaşımdaki gördüğüm büyük hakikatler içinde birer çekirdek-i esasiye müşahede ediyorum.

Ezcümle: Meslek ve meşrebimin dört esasından en mühimi olan şefkat etmek ve Risale-i Nur'un da en büyük hakikati olan acımak ve merhamet etmeyi, o validemin

çekirdek-i esasi-
ye: temel çekirdek
esas: temel
esaslı: köklü
ezcümle: meselâ,
 örneğin
fıtrat: yaratılış, mi-
 zaç

hakikat: asıl, esas
kasem etmek: ye-
 min etmek
merhum: Allah'ın
 rahmetine kavuş-
 muş, vefat etmiş
meşreb: hareket
 tarzı, metod

sair: başka, diğer
şefkat: içten ve
 karşılık bekleme-
 den duyulan mer-
 hamet, sevgi
telkinat: telkinler,
 öğütler
valide: anne

şefkatli fiil ve halinden ve o mânevî derslerinden aldığımı yakînen görüyorum.

Evet, bu hakikî ihlâs ile hakikî bir fedakârlık taşıyan validelik şefkati sû-i istimal edilip, mâsum çocuğunun elmas hazinesi hükmünde olan âhiretini düşünmeyerek, muvakkat fâni şişeler hükmünde olan dünyaya o çocuğun mâsum yüzünü çevirmek ve bu şekilde ona şefkat göstermek, o şefkati sû-i istimal etmektir.

Evet, kadınların şefkat cihetiyle bu kahramanlıklarını hiçbir ücret ve hiçbir mukabele istemeyerek, hiçbir faide-i şahsiye, hiçbir gösteriş mânâsı olmayarak ruhunu feda ettiklerine, o şefkatin küçücük bir nümunesini taşıyan bir tavuğun yavrusunu kurtarmak için arslana saldırması ve ruhunu feda etmesi ispat ediyor.

âhiret: öldükten sonra yaşanacak olan sonsuz hayat
faide-i şahsiye: kişisel fayda
fâni: gelip geçici, ölümlü
hakikî: asıl, gerçek
ihlâs: içtenlik, sa-

mimiyet; ibadet ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetme
mukabele: karşılık
muvakkat: geçici olarak
nümune: örnek
sû-i istimal: kötü-

ye kullanma
şefkat: içten ve karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi
validelik: annelik
yakînen: kesin olarak

Şimdi terbiye-i İslâmiyeden ve a'mâl-i uhreviyeden en kıymetli ve en lüzumlu esas, ihlâstır. Bu çeşit şefkatteki kahramanlıkta o hakikî ihlâs bulunuyor. Eğer bu iki nokta o mübarek taifede inkişafa başlasa, daire-i İslâmiyede pek büyük bir saadete medar olur. Halbuki erkeklerin kahramanlıkları mukabelesiz olamıyor; belki yüz cihette mukabele istiyorlar. Hiç olmazsa şan ve şeref istiyorlar. Fakat maattessüf bîçare mübarek taife-i nisâiye, zalim erkeklerinin şerlerinden ve tahakkümlerinden kurtulmak için, başka bir tarzda, zaafiyetten ve aczden gelen başka bir nevide riyâkârlığa giriyorlar.

a'mâl-i uhreviye:

âhirete yönelik
ameller, işler

acz: güçsüzlük

bîçare: çaresiz,
zavallı

cihet: yön, şekil

daire-i İslâmiye:

İslâm dairesi

esas: temel

hakikî: asıl, gerçek

ihlâs: içtenlik, samimiyet; ibadet

ve davranışlarda
sadece Allah'ın rı-

zasını gözetme

inkişaf: açığa çıkma, gelişme

maattessüf: ne yazık ki

medar olmak: sebep olmak, vesile olmak

mukabele: karşılık

mübarek: hayırlı

nevi: çeşit, tür

riyâkârlık: iki yüzlülük

saadet: mutluluk

şefkat: içten ve

karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi

şer: kötülük

tahakküm: baskı, zorbalık

taife: grup, topluluk

taife-i nisâiye: kadınlar topluluğu

terbiye-i İslâmiye:

İslâm terbiyesi

zaafiyet: zayıflık

zalim: haksızlık

eden

İKİNCİ NÜKTE

Bu sene inzivâda iken ve hayat-ı içtimaiyeden çekildiğim halde, bazı Nurcu kardeşlerimin ve hemşirelerimin hatırları için dünyaya baktım. Benimle görüşen ekserî dostlardan, kendi ailevî hayatlarından şekvâlar işittim. “Eyvah!” dedim. “İnsanın, hususan Müslümanın tahassungâhı ve bir nevi cenneti ve küçük bir dünyası aile hayatıdır. Bu da mı bozulmaya başlamış?” dedim. Sebebini aradım. Bildim ki, nasıl İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesine ve dolayısıyla din-i İslâma zarar vermek için, gençleri yoldan çıkarmak ve gençlik hevesâtıyla sefahete sevk etmek için bir iki komite çalışıyormuş. Aynen öyle de, bîçare nisâ taife-

ailevî: aile ile ilgili

bîçare: çaresiz, zavallı

din-i İslâm: İslâm dini

ekserî: çoğunluk, pek çok

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat

hemşire: kız kardeş

hevesât: gelip ge-

çici arzu ve istekler

husussan: bilhas- sa, özellikle

inzivâ: yalnız başına bir yere çekilip dünya işleriyle uğraşmamak

komite: bir maksat çerçevesinde toplanmış cemiyet

nevi: çeşit, tür

nisâ taifesi: kadınlar topluluğu

sefahet: yasak zevk ve eğlenceye düşkünlük

sevk etmek: yö-neltmek

şekvâ: şikayet, yakınma

tahassungâh: sığınma yeri, sığınak

sinin gafil kısmını dahi yanlış yollara sevk etmek için bir iki komitenin tesirli bir surette perde altında çalıştığını hissettim. Ve bildim ki, bu millet-i İslâma bir dehşetli darbe, o cihetten geliyor. Ben de siz hemşirelerime ve gençleriniz olan mânevî evlâtlarıma kat'iyen beyan ediyorum ki:

Kadınların saadet-i uhreviyesi gibi saadet-i dünyeviyeleri de ve fitratlarındaki ulvî seciyeleri de, bozulmaktan kurtulmanın çare-i yegânesi, daire-i İslâmiyedeki terbiye-i diniyeden başka yoktur. Rusya'da o bîçare taifenin ne hale girdiğini işitiyorsunuz. Risale-i Nur'un bir parçasında denilmiş ki:

beyan etmek:

açıklamak

bîçare: çaresiz, zavallı

cihet: taraf

çare-i yegâne: tek çare

daire-i İslâmiye: İslâm dairesi

fitrat: yaratılış, mizaç

gafil: Allah'ı düşünmeyen ve sorumluluklarından

habersiz

hemşire: kız kardeş

kat'iyen: kesinlikle

komite: bir maksat çerçevesinde toplanmış cemiyet

mânevî evlât: mânevi çocuk

millet-i İslâm: İslâm milleti

saadet-i dünyeviyeye: dünyaya ait mutluluk

saadet-i uhreviye: âhîret hayatındaki mutluluk

seciye: karakter, üstün özellik

sevk etmek: yönelmek

suret: biçim, şekil

taife: grup, topluluk

terbiye-i diniye: dinî eğitim, ahlâkî terbiye

ulvî: yüce, büyük

Aklı başında olan bir adam, refikasına muhabbetini ve sevgisini, beş on senelik fâni ve zâhirî hüsn-ü cemâline bina etmez. Belki, kadınların hüsn-ü cemâlinin en güzeli ve daimîsi, onun şefkatine ve kadınlığa mahsus hüsn-ü sîretine sevgisini bina etmeli—tâ ki, o bîçare ihtiyarladıkça, kocasının muhabbeti ona devam etsin. Çünkü onun refikası, yalnız dünya hayatındaki muvakkat bir yardımcı refika değil, belki hayat-ı ebediyesinde ebedî ve sevimli bir refika-i hayat olduğundan, ihtiyarlandıkça daha ziyade hürmet ve merhametle birbirine muhabbet etmek lâzım geliyor. Şimdi ki terbiye-i medeniye perdesi altındaki hayvancasına muvakkat bir refakatten sonra

bîçare: çaresiz, zavallı

daimî: devamlı, süreklî

ebedî: sonsuz

fâni: gelip geçici, ölümlü

hayat-ı ebediye: sonsuz hayat, âhiret hayatı

hüsn-ü cemâl:

güzellik

hüsn-ü sîret: ah-lâk güzelliği

merhamet: acıma, şefkat

muhabbet: sevgi

muvakkat: geçici olarak

refakat: arkadaşlık

refika: eş, hanım

refika-i hayat: ha-

yat arkadaşı, eş

şefkat: içten ve karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi

terbiye-i medeniye: çağdaş eğitim

zâhirî: dış görünüştaki

ziyade: çok, fazla

ebedî bir mufarakate mâruz kalan o aile hayatı, esasıyla bozuluyor.

Hem Risale-i Nur'un bir cüz'ünde denilmiş ki: Bahtiyardır o adam ki, refika-i ebediyesini kaybetmemek için salihâ zevcesini taklit eder, o da salih olur. Hem bahtiyardır o kadın ki, kocasını mütedeyyin görür, ebedî dostunu ve arkadaşını kaybetmemek için o da tam mütedeyyin olur, saadet-i dünyeviyesi içinde saadet-i uhreviyesini kazanır. Bedbahttır o adam ki, sefahte girmiş zevcesine ittibâ eder, vazgeçirmeye çalışmaz, kendisi de iştirak eder. Bedbahttır o kadın ki, zevcinin fiskına bakar,

bahtiyar: talihli, mutlu

bedbaht: talihsiz, bahtsız

cüz': bölüm

ebedî: sonsuz

esas: temel

fisk: günah

iştirak etmek: katılmak

ittibâ etmek: tâbi olmak, uymak

mâruz kalma: yüz yüze gelme

mufarakat: ayrılık

mütedeyyin: dinin emirlerini yerine getiren, dindar

refika-i ebediye: sonsuza kadar arkadaş olarak kalacak olan eş, hanım

saadet-i dünyeviye: dünyaya ait saadet

saadet-i uhreviye: âhîret haya-

tındaki mutluluk

salih: dinin emir ve yasaklarına uyan kişi

salihâ: dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden kadın

sefahet: yasak zevk ve eğlenceye düşkünlük

zevc: erkek eş, koca

zevce: eş, hanım

onu başka bir surette taklit eder. Veyl o zevc ve zevceye ki, birbirini ateşe atmakta yardım eder. Yani, medeniyet fantaziyele-rine birbirini teşvik eder.

İşte, Risale-i Nur'un bu mealdeki cümle-lerinin mânâsı budur ki: Bu zamanda aile hayatının ve dünyevî ve uhrevî saadetine ve kadınlarda ulvî seciyelerin inkişafının sebebi, yalnız daire-i şeriattaki âdâb-ı İslâ-miyetle olabilir. Şimdi aile hayatında en mühim nokta budur ki, kadın, kocasında fenalık ve sadakatsizlik görse, o da kocası-nın inadına, kadının vazife-i ailevîsi olan sadakat ve emniyeti bozsa, aynen askeri-

âdâb-ı İslâmiyet:
İslâmiyetin terbiye kuralları

daire-i şariat: Al-lah tarafından bil-dirilen emir ve ya-saklara dayanan hükümlerin bulun-duğu daire

dünyevî: dünyaya ait

emniyet: güven

fantaziye: eğlen-

ce, zevk ve he-veslere hitap eden davranışlar

fenalık: kötülük, çirkinlik

inkişaf: açığa çık-ma, gelişme

meal: anlam

mühim: önemli

saadet: mutluluk

sadakat: içten bağlılık

seciye: karakter,

üstün özellik

suret: biçim, şekil

teşvik etmek:

yönlendirmek, özendirmek

uhrevî: âhirete ait

ulvî: yüce, büyük

vazife-i ailevî: aile ile ilgili görev

veyl: yazık

zevc: erkek eş, koca

zevce: eş, hanım

yedeki itaatin bozulması gibi, o aile hayatının fabrikası zîrüzeber olur. Belki o kadın, elinden geldiği kadar kocasının kusurunu ıslaha çalışmalıdır ki, ebedî arkadaşını kurtarsın. Yoksa, o da kendini açıklık ve saçıklıkla başkalara göstermeye ve sevdirmeye çalışsa, her cihetle zarar eder. Çünkü hakikî sadakati bırakan, dünyada da cezasını görür. Çünkü nâmahremlerin nazarından fitratı korkar, sıkılır, çekilir. Nâmahrem yirmi erkeğin on sekizinin nazarından istiskal eder. Erkek ise, nâmahrem yüz kadından, ancak birisinden istiskal eder, bakmasından sıkılır. Kadın o cihette azap çektiği gibi, sadakatsizlik ittihamı altına girer, zaafiyetiyle beraber; hukukunu muhafaza edemez.

cihet: yön
ebedî: sonsuz
fitrat: yaratılış, mi-
 zaç
hakikî: gerçek
hukuk: haklar
ıslah: düzeltme,
 iyileştirme
istiskal etmek:
 ağır bulmak, sıkıl-

mak
itaat: emre uyma,
 boyun eğme
ittiham: suçlama
muhafaza etmek:
 korumak, sakla-
 mak
nâmahrem: nikah-
 lanmanın haram
 olmadığı kişi, ya-

bancı kişi
nazar: bakış
sadakat: içten
 bağlılık
zaafiyet: zayıflık,
 güçsüzlük
zîrüzeber olmak:
 alt üst, darma da-
 ğınık olmak

Elhasıl: Nasıl ki kadınlar kahramanlıkta, ihlâsta, şefkat itibarıyla erkeklere benzedikleri gibi, erkekler de o kahramanlıkta onlara yetişemiyorlar. Öyle de, o mâsum hanımlar dahi, sefahette hiçbir vecihle erkeklere yetişemezler. Onun için, fitratlarıyla ve zayıf hilkatleriyle nâmahremlerden şiddetli korkarlar ve çarşaf altında saklanmaya kendilerini mecbur bilirler. Çünkü, erkek sekiz dakika zevk ve lezzet için sefahete girse, ancak sekiz lira kadar birşey zarar eder. Fakat kadın sekiz dakika sefahetteki zevkin cezası olarak, dünyada dahi sekiz ay ağır bir yükü karnında taşır ve sekiz sene de o hâmisiz çocuğun terbiyesinin meşakkatine girdiği için, sefahette erkeklere yetişemez, yüz derece fazla cezasını çeker.

elhasıl: kısaca, özetle

fitrat: yaratılış, mi-
zaç

hâmisiz: koruyucu-
cusuz

hilkat: yaratılış

ihlâs: içtenlik, samimiyet; ibadet ve davranışlarda

sadece Allah'ın rızasını gözetme

mâsum: günahsız, saf

mecbur: zorunlu

meşakkat: güçlük, zorluk

nâmahrem: nikahlanmanın haram olmadığı kişi, ya-

bancı kişi

sefahet: yasak zevk ve eğlenceye düşkünlük

şefkat: içten ve karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi

vecih: yön

Az olmayan bu nevi vukuat da gösteriyor ki, mübarek taife-i nisâiye, fıtraten yüksek ahlâka menşe olduğu gibi, fîsk ve sefahette dünya zevki için kabiliyetleri yok hükmündedir. Demek onlar daire-i terbiye-i İslâmiye içinde mes'ut bir aile hayatını geçirmeye mahsus bir nevi mübarek mahlûkturlar. Bu mübarekleri ifsad eden komiteler kahrolsunlar! Allah, bu hemşirelerimi de bu serserilerin şerlerinden muhafaza eylesin. Âmin.

Hemşirelerim, mahremce bu sözümü size söylüyorum: Maişet derdi için, serseri, ahlâksız, frenkmeşrep bir kocanın tahakkümü altına girmektense, fıtratınızdaki iktisat

daire-i terbiye-i İslâmiye: İslâmiyetin terbiye dairesi
fîsk: günah
fıtrat: yaratılış, mi-zaç
fıtraten: yaratılış itibariyle
frenkmeşrep: Avrupalıları taklit eden
hemşire: kız kardeş

ifsad eden: bozan
iktisat: tutumlu olma
komite: heyet, komisyon
mahlûk: yaratılmış, varlık
mahrem: gizliliği olan
mahsus: has, özel
maişet: geçim
menşe: kaynak
mes'ut: mutlu

muhafaza: koruma, saklama
mübarek: hayırlı
nevi: çeşit, tür
sefahet: yasak zevk ve eğlenceye düşkünlük
tahakküm: baskı, zorbalık
taife-i nisâiye: kadınlar topluluğu
vukuat: meydana gelen olaylar

ve kanaatle, köylü mâsum kadınların nafakalarını kendileri çıkarmak için çalışmaları nev'inden kendinizi idareye çalışınız, satmaya çalışmayınız. Şayet size münasip olmayan bir erkek kısmet olsa, siz kısmetinize razı olunuz ve kanaat ediniz. İnşaallah, rızanız ve kanaatinizle o da ıslah olur. Yoksa, şimdiki işittiğim gibi, mahkemelere boşanmak için müracaat edeceksiniz. Bu da, haysiyet-i İslâmiye ve şeref-i milliyemize yakışmaz.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE

Aziz hemşirelerim, kat'iyen biliniz ki, daire-i meşruanın haricindeki zevklerde, lezzetlerde, on derece onlardan ziyade elem-

aziz: çok değerli, izzetli

daire-i meşrua:

dinin uygun gör-
düğü helâl daire

elem: acı, keder

haricinde: dışında

**haysiyet-i İslâmi-
ye:** İslâmiyetin
değeri, şerefi

hemşire: kız kar-

deş

ıslah olmak: kötü-
lüklerden kurtulup
doğru yolu bulmak

inşaallah: Allah
izin verirse

kanaat: Allah'ın
nasip ettiği rızka
razı olma,
yetinme

kat'iyen: kesin

olarak

münasip: uygun

müracaat etmek:
başvurmak

nafaka: geçim için
gerekli olan şey

nevi: çeşit, tür

rıza: hoşnutluk

şeref-i milliye:
millete ait şeref

ziyade: çok, fazla

ler ve zahmetler bulunduğunu, Risale-i Nur yüzer kuvvetli delillerle, hadisatlarla ispat etmiştir. Uzun tafsîlâtını Risale-i Nur'da bulabilirsiniz.

Ezcümle, *Küçük Sözler*'den Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözler ve *Gençlik Rehberi* benim bedelime sizlere tam bu hakikati gösterecek. Onun için, daire-i meşruadaki keyfe iktifâ ediniz ve kanaat getiriniz. Sizin hanenizdeki mâsum evlâtlarınızla mâsûmâne sohbet, yüzer sinemadan daha ziyade zevklidir.

Hem kat'iyen biliniz ki, bu hayat-ı dünyeviyede hakikî lezzet iman dairesindedir ve imandadır. Ve a'mâl-i salihanın herbiri-

a'mâl-i salih: dinin emir ve yasaklarına uygun davranışlar

daire-i meşrua:

dinin uygun gör-
düğü helâl daire

ezcümle: örneğin

Gençlik Rehberi:
Risale-i Nur içinde bulunan gençlere ait meselelerden oluşan bir ki-

tapçık

hadisat: hâdiseler, olaylar

hakikat: gerçek, doğru

hakikî: gerçek, asıl

hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı

iktifâ etmek: yetinmek

kanaat getirmek: elindekiyle yetinme

kat'iyen: kesin

olarak

Küçük Sözler: Sözler kitabı içerisinde alınmış olan bazı bölümlerden oluşan kitapçık

mâsum: günahsız, temiz, saf

mâsûmâne: suçsuz, günahsız bir biçimde

tafsîlât: ayrıntılar

ziyade: çok, fazla

sinde bir mânevî lezzet var. Ve dalâlet ve sefahette, bu dünyada dahi gayet acı ve çirkin elemeler bulunduğunu Risale-i Nur yüzer kat'î delillerle ispat etmiştir. Adeta imanda bir Cennet çekirdeği ve dalâlette ve sefahette bir Cehennem çekirdeği bulunduğunu, ben kendim çok tecrübelerle ve hadiselerle aynelyakin görmüşüm ve Risale-i Nur'da bu hakikat tekrar ile yazılmış. En şedit muannit ve muterizlerin eline girip, hem resmî ehl-i vukuflar ve mahkemeler o hakikati cerh edememişler. Şimdi sizin gibi mübarek ve mâsum hemşirelerime ve evlâtlarım hükmünde küçüklerinize, başta *Tesettür Risalesi* ve *Gençlik Rehberi*

aynelyakîn: gözle
görerek kesin bil-
gi edinme
cerh etmek: çürüt-
mek
dalâlet: hak yol-
dan sapkınlık, in-
kârcılık
ehl-i vukuf: bilirkşi
elem: acı, keder
evlât: çocuklar
Gençlik Rehberi:

Risale-i Nur için-
de bulunan genç-
lere ait meseleler-
den oluşan bir ki-
tapçık
hakikat: doğru ger-
çek
hemşire: kız kar-
deş
kat'î: kesin
mâsum: günahsız,
temiz, saf

muannit: inatçı
muteriz: itiraz eden
mübarek: uğurlu,
hayırlı
sefahet: yasak
zevk ve eğlence-
ye düşkünlük
şedit: şiddetli
Tesettür Risalesi:
24. Lem'a örtün-
meyle ilgili olan
kitapçık

ve *Küçük Sözler* benim bedelime sizlere ders versin.

Ben işittim ki, benim size camide ders vermekliğimi arzu ediyorsunuz. Fakat benim perişanîyetimle beraber hastalığım ve çok esbab, bu vaziyete müsaade etmiyor. Ben de sizin için yazdığım bu dersimi okuyan ve kabul eden bütün hemşirelerimi, bütün mânevî kazançlarıma ve dualarıma Nur şakirtleri gibi dahil etmeye karar verdim. Eğer siz benim bedelime Risale-i Nur'u kısmen elde edip okusanız veya dinleseniz, o vakit, kaidemiz mûcibince, bütün kardeşleriniz olan Nur şakirtlerinin mânevî kazançlarına ve dualarına da hissedar oluyorsunuz.

Ben şimdi daha ziyade yazacaktım. Fakat çok hasta ve çok zayıf ve çok ihtiyar ve

esbab: sebepler
hemşire: kız kardeş
hissedar: pay sahibi
iktifâ etmek: yetinmek

kaide: kural, prensip
Küçük Sözler: *Sözler* kitabı içerisinden alınmış olan bazı bölümlerden oluşan ki-

tapçık
mûcibince: gereğince
şakirt: talebe, öğrenci
ziyade: çok, fazla

tashihat gibi çok vazifelerim bulunduğundan, şimdilik bu kadarla iktifâ ettim.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي¹

Duanıza muhtaç kardeşiniz
Said Nursî

¹ Bâkî olan sadece Odur.

iktifâ etmek: yetinmek

tashihat: bir eser

üzerinde, yanlışları gidermek

amacıyla yapılan düzeltmeler

Muhabbet bahsi

(Otuz İkinci Söz, Üçüncü Mevkıf,
İkinci Noktanın İkinci Mebhası'ndan)

Mühim bir سوال: Diyorsunuz ki: “Muhabbet ihtiyarî değil. Hem, ihtiyac-ı fitrîye binaen, leziz taamları ve meyveleri severim. Peder ve valide ve evlâtlarımı severim. Refika-i hayatımı severim. Dost ve ahbablarımı severim. Enbiya ve evliyayı severim. Hayatımı, gençliğimi severim. Baharı ve güzel şeyleri ve dünyayı severim. Nasıl bunları sevmeyeceğim? Nasıl bütün bu muhabbetleri Cenâb-ı Hakkın zât ve sıfât ve esmâsına verebilirim? Bu ne demektir?”

(...)

ahbab: sevgililer,
dostlar
binaen: –dayanarak
Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah
enbiya: peygamberler
esmâ: isimler

evliya: veliler
ihtiyac-ı fitrî: yaratılıştan gelen ihtiyaç
ihtiyarî: isteğe bağlı, iradeyle yapılan
leziz: lezzetli
mebhas: bahis, konu
mevkıf: bölüm, kı-

sim
muhabbet etme: sevmek
peder: baba
refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş
sıfât: vasıflar, özellikler
taam: yiyecek
valide: anne

BİRİNCİ NÜKTE

Muhabbet çendan ihtiyarî değil. Fakat, ihtiyar ile, muhabbetin yüzü bir mahbup-tan diğer bir mahbuba dönebilir. Meselâ, bir mahbubun çirkinliğini göstermekle, ve-yahut asıl lâayk-ı muhabbet olan diğer bir mahbuba perde veya ayna olduğunu gös-termekle, muhabbetin yüzü mecazî mah-buptan hakikî mahbuba çevrilebilir.

İKİNCİ NÜKTE

Tâdât ettiğin sevdiklerini sevme demiyo-ruz. Belki onları Cenâb-ı Hakkın hesabına ve Onun muhabbeti namına sev deriz.

Meselâ, leziz taamları, güzel meyveleri, Cenâb-ı Hakkın ihsanı ve o Rahmân-ı Ra-

Cenâb-ı Hak:

Hakkın ta kendisi
olan, şeref ve
azamet sahibi
yüce Allah

çendan: gerçi

hakikî: gerçek

ihsan: bağış, ik-
ram, lütuf

ihtiyar: irade, ter-

cih, seçme gücü

ihtiyarî: isteğe
bağlı, iradeyle ya-
pılan

lâyık-ı muhabbet:
sevgiye lâyık

leziz: lezzetli

mahbup: sevgili

mecazî: gerçek ol-

mayan

muhabbet etme:

sevme

nam: ad

nükte: ince ve de-
rin mânâ

taam: yiyecek

tâdât etmek: say-
mak

hîmin in'âmı cihetinde sevmek, Rahmân ve Mün'im isimlerini sevmektir; hem mânevî bir şükürdür. Şu muhabbet yalnız nefis hesabına olmadığını ve Rahmân namına olduğunu gösteren, meşru dairesinde kanaatkârâne kazanmak ve mütefekkirâne, müteşekkirâne yemektir.

Hem peder ve valideyi şefkatle teşhiz eden ve seni onların merhametli elleriyle terbiye ettiren hikmet ve rahmet hesabına onlara hürmet ve muhabbet, Cenâb-ı Hak-
kın muhabbetine aittir. O muhabbet ve hürmet, şefkat, lillâh için olduğunun alâ-

cihet: yön
hikmet: yaratılış-
taki lâhî gaye,
fayda ve tanzim
hürmet: saygı
in'âm: nimetlendir-
me
kanaatkârâne:
kısmetine razı
olarak, yetinerek
meşru: helâl, dine
uygun
muhabbet etme:
sevme
muhabbet: sevgi
Mün'im: gerçek
nimet verici olan

Allah
mütefekkirâne:
gerçek nimet veri-
ci olan Allah'ı dü-
şünerek
müteşekkirâne:
verdiği nimetler-
den dolayı Allah'a
şükrederek
nefis: kişinin ken-
disi; insanı maddî
zevk ve isteklere
sevk eden kuvvet
peder: baba
Rahmân: rahmeti
sonsuz, yarattık-
larını esirgeyip

koruyan, şefkat
eden ve rızıklan-
dıran Allah
Rahmân-ı Rahîm:
kullarına karşı sı-
nırsız rahmet sa-
hibi olan ve rah-
metinin eserleri
dünya ve âhireti
dolduran Allah
rahmet: lâhî şef-
kat, merhamet
teçhiz etmek: do-
natmak
terbiye: besleme,
yetiştirme
valide: anne

meti şudur ki: Onlar ihtiyar oldukları ve sana hiçbir faydaları kalmadığı ve seni zahmet ve meşakkate attıkları zaman, daha ziyade muhabbet ve merhamet ve şefkat etmektir.

إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ
لَهُمَا أُفٍّ¹

âyeti, beş mertebe hürmet ve şefkate evlâdı davet etmesi, Kur'ân'ın nazarında valideynin hukukları ne kadar kıymetli ve ukukları ne derece çirkin olduğunu gösterir. Madem peder kimseyi değil, yalnız veledinin kendinden daha ziyade iyi olmasını ister. Ona mukabil, veled dahi pedere karşı hak dâvâ edemez. Demek, valideyn

¹ "Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olursa, sakın onlara 'Öf' bile deme." İsrâ Sûresi, 17:23.

alâmet: işaret, belirti

meşakkat: güçlük, sıkıntı

muhabbet: sevgi

mukabil: karşılık

nazar: bakış, dikkat

peder: baba

ukuk: anne-babaya itaatsizlik ve

saygısızlık

valideyn: anne-baba

veled: çocuk

ziyade: çok

ve veled ortasında fıtraten sebep-i münakaşa yok. Zira, münakaşa ya gıpta ve hasetten gelir. Pederde oğluna karşı o yok. Veya münakaşa, haksızlıktan gelir. Veledin hakkı yoktur ki, pederine karşı hak dâvâ etsin. Pederini haksız görse de, ona isyan edemez. Demek pederine isyan eden ve onu rencide eden, insan bozması bir canavardır.

Ve evlâtlarını, o Zât-ı Rahîm-i Kerîmin hediyeleri olduğu için kemâl-i şefkat ve merhametle onları sevmek ve muhafaza etmek, yine Hakka aittir. Ve o muhabbet ise, Cenâb-ı Hakkın hesabına olduğunu gösteren alâmet ise, vefatlarında sabır ile şükürdür, meyusâne feryad etmemektir.

alâmet: işaret, belirti

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

dâvâ: iddia

feryad: bağırp çağırma

fıtraten: yaratılış gereği

gıpta: özenti, imrenme

Hak: varlığı hak olan ve her hakkın sahibi olan Allah

haset: kıskançlık

kemâl-i şefkat ve

merhamet: tam bir şefkat ve merhamet

meyûsâne: ümit-

sizce

muhabbet: sevgi

muhafaza: koruma

peder: baba

sebeb-i münakaşa: münakaşa sebebi

veled: çocuk

Zât-ı Rahîm-i Kerîm:

sonsuz rahmet ve ikram sahibi olan

Zât, Allah

“Hâlıkımın, benim nezaretime verdiği sevimli bir mahlûku idi, bir memlûkü idi. Şimdi hikmeti iktiza etti, benden aldı, daha iyi bir yere götürdü. Benim o memlûkte bir zâhirî hissem varsa, hakikî bin hisse onun Hâlıkına aittir. El-hükmü lillâh” deyip teslim olmaktadır.

Hem dost ve ahbap ise, eğer onlar iman ve amel-i salih sebebiyle Cenâb-ı Hakkın dostları iseler, “El-hubbu fillâh” sırrınca, o muhabbet dahi Hakka aittir.

Hem refika-i hayatını, rahmet-i İlâhiyenin mûnis, lâtif bir hediyesi olduğu cihetiyle sev ve muhabbet et. Fakat çabuk bozulan hüsn-ü suretine muhabbetini bağlama.

ahbap: sevgililer, dostlar

amel-i salih: Allah için yapılan iyi işler

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

El-hubbu fillâh: Allah için sevmek

El-hükmü lillâh: Hüküm Allah'ındır

Hak: varlığı hak olan ve her hakkın sahibi olan Allah

hakikî: gerçek

Hâlık: herşeyi yaratan Allah

hikmet: yaratılıştaki İlâhî gaye, fayda ve tanzim

hüsn-ü suret: dış görünüş güzelliği

iktiza: gerektirme

lâtif: güzel, hoş

mahlûk: yaratık

memlûk: köle, kul

muhabbet: sevgi

mûnis: canayakın, dost

nezaret: gözetim

rahmet-i İlâhiye: Allah'ın şefkat ve merhameti

refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş

zâhirî: görünürde

Belki kadının en cazibedar, en tatlı güzelliği, kadınlığa mahsus bir letâfet ve nezaket içindeki hüsn-ü sîretidir. Ve en kıymettar ve en şirin cemâli ise, ulvî, ciddî, samimî, nuranî şefkatidir. Şu cemâl-i şefkat ve hüsn-ü sîret, âhir hayata kadar devam eder, ziyadeleşir. Ve o zaife, lâtife mahlûkun hukuk-u hürmeti o muhabbetle muhafaza edilir. Yoksa, hüsn-ü suretin zevâliyle, en muhtaç olduğu bir zamanda bîçare hakkını kaybeder.

(...)

DÖRDÜNCÜ NÜKTE

Diyorsun: Benim taamlara, nefsim, refikama, valideynime, evlâdıma, ahabıma,

ahbap: sevilenler, dostlar

âhir: son

bîçare: çaresiz

cazibedar: çekici

cemâl: güzellik

cemâl-i şefkat:

şefkat güzelliği

evlâd: çocuklar

hukuk-u hürmet:

saygı hakkı

hüsn-ü sîret: ah-

lâk güzelliği

hüsn-ü suret: dış görünüş güzelliği

kıymettar: kıymetli

letâfet: hoşluk, güzellik

mahsus: özel

muhabbet: sevgi

muhafaza etmek:

korumak

nefis: can, kişinin

kendisi; hayvanî

ihtiyaçlara olan

doğal eğilim

nezaket: incelik, zariflik

nuranî: nurlu, parlak

refika: eş

taam: yiyecek

ulvî: yüce

valideyn: anne-

baba

zaife: zayıf, güçsüz

zevâl: sona erme

ziyadeleşmek: artmak, fazlalaşmak

evliyaya, enbiyaya, güzel şeylere, bahara, dünyaya müteallik, ayrı ayrı muhtelif muhabbetlerimin, Kur'ân'ın emrettiği tarzda olsa, neticeleri, faydaları nedir?

Elcevap: Bütün neticeleri beyan etmek için büyük bir kitap yazmak lâzım gelir. Şimdilik, yalnız icmâlen bir iki neticeye işaret edilecek. Evvelâ dünyadaki muaccel neticeleri beyan edilecek. Sonra, âhirette tezahür eden neticeleri zikredilecek. Şöyle ki:

Sabıkan beyan edildiği gibi, ehl-i gaflet ve ehl-i dünya tarzında ve nefis hesabına olan muhabbetlerin, dünyada belâları, elemeleri, meşakkatleri çoktur; safâları, lezzetleri, ra-

âhiret: öteki dünyaya, öldükten sonraki hayat

beyan: açıklama

ehl-i dünya: dünyaya dalıp, âhireti düşünmeyenler

ehl-i gaflet: âhirette, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı duyarsız olan kimseler

elem: üzüntü, acı,

sıkıntı

enbiya: peygamberler

evliya: velîler, Allah'ın dostları

icmâlen: kısaca, özet olarak

meşakkat: güçlük

muaccel: peşin

muhabbet: sevgi

muhtelif: çeşitli

müteallik: alakalı, ilgili

nefis: can, kişinin kendisi; hayvanî ihtiyaçlara olan doğal eğilim

sabıkan: daha önceden

safâ: gönül rahatlığı

tezahür etmek:

ortaya çıkmak, görünmek

zikretmek: anmak; hatırlatmak

hatları azdır. Meselâ şefkat, acz yüzünden elemli bir musibet olur. Muhabbet, firak yüzünden belâlı bir hırkat olur. Lezzet, zevâl yüzünden zehirli bir şerbet olur. Âhirette ise, Cenâb-ı Hakkın hesabına olmadıkları için, ya faydasızdır veya azaptır (eğer harama girmişse).

Sual: Enbiya ve evliyaya muhabbet nasıl faydasız kalır?

Elcevap: Ehl-i teslisin İsâ Aleyhisselâma ve Râfızîlerin Hazret-i Ali Radiyallahu Anha muhabbetleri faydasız kaldığı gibi. Eğer o muhabbetler, Kur'ân'ın irşad ettiği tarzda ve Cenâb-ı Hakkın hesabına ve mu-

acz: âcizlik, güçsüzlük

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki hayat

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

ehl-i teslis: Allah'ı baba, oğul ve kutsal ruh diye üçlü unsur olarak kabul eden Hıristiyanlar

elemli: acı veren

enbiya: peygamberler

evliya: velîler, Allah'ın dostları

firak: ayrılık

Hazret-i Ali: dört büyük halifenin dördüncüsü

hırkat: yanma, ayrılık ateşi

irşad: doğru yolu gösterme

İsâ (a.s.): Dört büyük kitaptan İncil kendisine indirilen, İbni Meryem

ve Mesih isimleriyle anılan peygamber

muhabbet: sevgi

musibet: belâ, felaket

Radiyallahu Anh: Allah ondan razı olsun

Râfızî: Şîî gruplarından aşırı bir gruba dahil olan kişi

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme

zevâl: geçip gitme, yok olma

habbet-i Rahmân namına olsalar, o zaman hem dünyada, hem âhirette güzel neticele-ri var.

Amma dünyada ise, leziz taamlara, güzel meyvelere muhabbetin, elemsiz bir nimet ve ayn-ı şükür bir lezzettir.

Nefsine muhabbet ise, ona acımak, terbiye etmek, zararlı hevesattan men etmektir. O vakit nefis sana binmez, seni hevâsına esir etmez. Belki sen nefsine binersin. Onu hevâyâ değil, hüdâyâ sevk edersin.

Refika-i hayatına muhabbetin, madem hüsn-ü sîret ve maden-i şefkat ve hediye-i rahmet olduğuna bina edilmiş. O refikaya samimî muhabbet ve merhamet edersen,

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki hayat

ayn-ı şükür: tamamiyle şükür

hediye-i rahmet: rahmetin bir hediyesi

hevâ: insanın donanımını nefsin arzu ve isteklerinin emrine vermesi

hevesat: hevesler,

gelip geçici istekler, arzular

hüdâ: hidayet, doğru yol

hüsn-ü sîret: ah-lâk güzelliği

leziz: lezzetli

maden-i şefkat: şefkat kaynağı

muhabbet: sevgi

muhabbet-i Rahmân: sonsuz

merhamet ve şefkat sahibi olan Al-

lah'a duyulan sevgi

nefis: can, kişinin kendisi; hayvanî ihtiyaçlara olan doğal eğilim

refika: eş

refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş

samimî: içten

sevk etmek: yö-neltmek

taam: yiyecek

o da sana ciddî hürmet ve muhabbet eder. İkiniz ihtiyar oldukça o hal ziyadeleşir, mes'udâne hayatını geçirirsin. Yoksa, hüsn-ü surete muhabbet nefsanî olsa, o muhabbet çabuk bozulur, hüsn-ü muaşeret-i de bozar.

Peder ve valideye karşı muhabbetin, Cenâb-ı Hak hesabına olduğu için, hem bir ibadet, hem de onlar ihtiyarlandıkça hürmet ve muhabbeti ziyadeleştirirsin. En âli bir hisle, en merdâne bir himmetle onların tûl-ü ömrünü ciddî arzu edip bekalarına dua etmek, tâ “Onların yüzünden daha ziyade sevap kazanayım” diye samimî hürmetle onların elini öpmek, ulvî bir lezzet-i ruhanî almaktır. Yoksa, nefsanî, dünya iti-

âli: yüce
bekâ: devam etme
Cenâb-ı Hak:
 Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah
himmet: ciddî gayret
hürmet: saygı
hüsn-ü muaşeret: güzel geçim

hüsn-ü suret: dış görünüşün güzelliği
lezzet-i ruhanî: ruhun aldığı lezzet
merdâne: mert kişiye yakışır şekilde
mes'udâne: mutlu olarak
muhabbet: sevgi
nefsanî: nefsin

hoşuna gider şekilde
peder: baba
samimî: içten
tûl-ü ömür: uzun ömür
ulvî: yüce
valide: anne
ziyade: fazla, çok
ziyadeleşmek: artmak, çoğalmak

barıyla olsa, onlar ihtiyar oldukları ve sana bâr olacak bir vaziyete girdikleri zaman, en süflî ve en alçak bir hisle vücutlarını istiskal etmek, sebeb-i hayatın olan o muhterem zatların mevtlerini arzu etmek gibi vahşî, kederli, ruhanî bir elemdir.

Evlâdına muhabbet ise, Cenâb-ı Hakkın senin nezaretine ve terbiyene emanet ettiği sevimli, ünsiyetli o mahlûklara muhabbet ise, saadetli bir muhabbet, bir nimettir. Ne musibetleriyle fazla elem çekersin, ne de ölümleriyle meyusâne feryad edersin. Sabıkan geçtiği gibi, “Onların Hâlıkları hem Hakîm, hem Rahîm olduğundan, onlar hak-

bâr olmak: yük olmak

Cenâb-ı Hak:

Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

elem: acı, üzüntü

evlâd: çocuklar

feryad: bağırp çağırma

Hakîm: herşeyi hikmetle yapan Allah

Hâlık: herşeyin

yaratıcısı Allah

istiskal etmek:

ağır bulup hoşlanmamak

mahlûk: yaratılmış

mevt: ölüm

meyusâne: ümitsizce

muhabbet: sevgi

muhterem: hürmete layık, saygıdeğer

musibet: belâ, felaket

nezaret: gözetim

Rahîm: rahmeti

herşeyi kuşatan, sonsuz şefkat ve merhamet sahibi Allah

ruhanî: ruha ait

saadetli: mutlu

sebeb-i hayat: hayat sebebi

süflî: alçak, aşağılık

ünsiyetli: canayakın, dost

kında o mevt bir saadettir” dersin. Senin hakkında da, onları sana veren Zâtın rahmetini düşünürsün, firak eleminden kurtulursun.

Ahbaplara muhabbetin ise, madem lillâh içindir. O ahbapların firakları, hattâ ölüm-leri, sohbetinize ve uhuvvetinize mâni olmadığı için, o mânevî muhabbet ve ruhanî irtibattan istifade edersin. Ve mülâkat lezzeti daimî olur. Lillâh için olmazsa, bir günlük mülâkat lezzeti, yüz günlük firak elemi-ni netice verir. **HÂŞİYE**

Enbiya ve evliyaya muhabbetin ise: Ehl-i gaflete karanlıklı bir vahşetgâh görünen

HÂŞİYE Lillâh için bir saniye mülâkat, bir senedir. Dünya için olsa, bir sene, bir saniyedir.

ahbap: sevilenler, dostlar
ehl-i gaflet: âhirete, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı duyarsız olan kimseler
elem: acı, üzüntü
enbiya: peygamberler
evliya: velîler, Al-

lah dostları
firak: ayrılık
haşiye: dipnot
irtibat: bağlılık
istifade: yararlanma
lillâh: Allah için
mâni: engel
mevt: ölüm
muhabbet: sevgi

mülâkat: kavuşma
rahmet: şefkat, merhamet
ruhanî: ruha ait
saadet: mutluluk
uhuvvet: kardeşlik
vahşetgâh: ürkütücü yer

âlem-i berzah, o nuranîlerin vücutlarıyla tennevvür etmiş menzilhâhları suretinde sana görüldüğü için, o âleme gitmeye tevahhuş, tedehhüş değil, belki bilâkis temayül ve iştiyak hissini verir; hayat-ı dünyeviye-nin lezzetini kaçırmaz. Yoksa, onların muhabbeti, ehl-i medeniyetin meşâhir-i insaniyeye muhabbeti nev'inden olsa, o kâmil insanların fenâ ve zevallerini ve mazi denilen mezar-ı ekberinde çürümelerini düşünmekle, elemli hayatına bir keder daha ilâve eder. Yani, “Öyle kâmilleri çürüten bir

âlem-i berzah: öldükten sonra ruhların kıyamete kadar kalacakları mânevî âlem, ka-bir âlemi
bilâkis: aksine, tersine
ehl-i medeniyet: dünyaya yalnız dünya için ve maddî zevk ve menfaatleri için bakanlar
elemli: acı veren, üzücü
fenâ: geçip gitme,

yok olma
hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı
iştiyak: şevkle ve istekle yönelme
kâmil: olgun, mükemmelliğe ulaşmış
mazi: geçmiş
menzilhâh: konaklama yeri
meşâhir-i insaniyet: insanların meşhurları, ünlü kişiler
mezar-ı ekber: en büyük mezar

muhabbet: sevgi
nev: tür
nuranî: nurdan varlık
suret: şekil, görünümlü
tedehhüş: dehşete düşme
temayül: eğilim ve istek gösterme
tenevvür: aydınlanma, nurlanma
tevahhuş: ürkme
vücut: varlık
zevâl: ortadan kaybolma

mezara ben de gideceğim” diye düşünür, mezaristana endişeli bir nazarla bakar, ah çeker. Evvelki nazarda ise, cisim libasını mazide bırakıp kendileri istikbal salonu olan berzah âleminde kemâl-i rahatla ikametlerini düşünür, mezaristana ünsiyetkârâne bakar.

Hem güzel şeylere muhabbetin, madem Sânileri hesabınadır, “Ne güzel yapılmışlar” tarzındadır. O muhabbetin bir leziz tefekkür olduğu halde, hüsünperest, cemalperest zevkinin nazarını daha yüksek, daha mukaddes ve binler defa daha güzel cemal mertebelerinin definelerine yol açar, baktırır. Çünkü, o güzel âsârdan ef’âl-i İlâ-

âsâr: eserler, varlıklar

berzah âlemi: öldükten sonra ruhların kıyamete kadar kalacakları mânevî âlem, kabir âlemi

cemâl: güzellik

cemâlperest: güzelliğe düşkün

hüsünperest: güzelliğe düşkün

ikamet: yerleşme

istikbal: gelecek zaman

kemâl-i rahat: tam anlamıyla rahatlık

libas: elbise

mazi: geçmiş

muhabbet: sevgi

mukaddes: her türlü çirkinlik ve eksiklikten arınmış

nazar: bakış

Sâni: herşeyi san’atlı bir şekilde yaratan Allah

tefekkür: Allah’ı tanımayı sonuç verecek şekilde mahlûkat üzerinde düşünme

ünsiyetkârâne: dostça, canayakın bir şekilde

hiyenin güzelliğine intikal ettirir. Ondan esmânın güzelliğine, ondan sıfâtın güzelliğine, ondan Zât-ı Zülcelâlin cemâl-i bâmisâline karşı kalbe yol açar. İşte bu muhabbet bu surette olsa, hem lezzetlidir, hem ibadettir ve hem tefekkürdür.

Gençliğe muhabbetin ise, madem Cenâb-ı Hakkın güzel bir nimeti cihetinde sevmişsin. Elbette onu ibadette sarf edersin, sefahette boğdurup öldürmezsin. Öyleyse, o gençlikte kazandığın ibadetler, o fâni gençliğin bâki meyveleridir. Sen ihtiyarlandıkça, gençliğin iyilikleri olan bâki meyvelerini elde ettiğin halde, gençliğin zararlarından, taşkınlıklarından kurtulursun.

bâki: devamlı, kalıcı

cemâl-i bîmisâl: benzersiz güzellik

cihet: yön

ef'âl-i ilâhiye: kâinatdaki varlıkları ortaya çıkaran ilâhi fiiller: yaratma, şekil verme, rızıklandırma gibi

esmâ: isimler

fâni: geçici

intikal: ulaşma

muhabbet: sevgi

sarf etmek: harcamak

sefahet: helâl olmayan zevk ve eğlenceye düşkünlük, beyinsizlik

sıfât: sıfatlar; Allah'ın yüce Zâtını niteleyen ilâhî özellikler: ilim,

kudret, hayat gibi

suret: şekil, görünümlü

tefekkür: Allah'ı tanımayı sonuç verecek şekilde mahlûkat üzerinde düşünme

Zât-ı Zülcelâl: sonsuz haşmet ve yücelik sahibi Zât, Allah

Hem ihtiyarlıkta daha ziyade ibadete muvaffakiyet ve merhamet-i İlâhiyeye daha ziyade liyakat kazandığını düşünürsün. Ehl-i gaflet gibi beş on senelik bir gençlik lezzetine mukabil, elli senede “Eyvah, gençliğim gitti” diye teessüf edip gençliğe ağlamayacaksn. Nasıl ki, öylelerin birisi demiş:

لَيْتَ الشَّبَابَ يَعُودُ يَوْمًا فَأُخْبِرُهُ بِمَا فَعَلَ الْمَشِيبُ

Yani, “Keşke gençliğim birgün dönseydi, ihtiyarlık benim başıma neler getirdiğini şekvâ ederek haber verecektim.”

Bahar gibi ziynetli meşherlere muhabbet ise, madem san’at-ı İlâhiyeyi seyran itibarıyladır. O baharın gitmesiyle, temâşâ lezzeti zâil olmaz. Çünkü, bahar, yaldızlı bir mektup gibi verdiği mânâları her vakit temâşâ edebilirsin. Senin hayalin ve zaman,

ehl-i gaflet: âhirete, Allah’ın emir ve yasaklarına karşı duyarsız olan kimseler
liyakat: lâıyk olma
merhamet-i İlâhiye: Allah’ın merhameti

meşher: sergi
muhabbet: sevgi
mukabil: karşılık
muvaffakiyet: başarı
san’at-ı İlâhî: Allah’ın san’atı
seyran: gezinti

şekvâ: şikâyet
teessüf: hayıflanma, üzülmeye
temâşâ: seyir
zâil olma: kaybolma, geçip gitme
ziyade: çok, fazla
ziynetli: süslü

ikisi de sinema şeritleri gibi, sana o temâşâ lezzetini idame ettirmekle beraber, o bahrın mânâlarını, güzelliklerini sana tazelerdirirler. O vakit muhabbetin esefli, elemli, muvakkat olmaz; lezzetli, safâlı olur.

Dünyaya muhabbetin ise, madem Cenâb-ı Hakkın namınadır. O vakit dünyanın dehşetli mevcudatı, sana ünsiyetli bir arkadaş hükmüne geçer. Mezraa-i âhiret ciyetiyle sevdiğin için, herşeyinde âhirete fayda verecek bir sermaye, bir meyve alabilirsin. Ne musibetleri sana dehşet verir, ne zeval ve fenâsı sana sıkıntı verir. Kemâl-i rahatla o misafirhanede müddet-i ikametini geçirirsin. Yoksa, ehl-i gaflet gibi sever-

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki hayat

Cenâb-ı Hak:

Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

cihet: yön

ehl-i gaflet: âhirette, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı duyarsız

olan kimseler

elemli: acı veren

esefli: hayıflandıran, üzen

fenâ: son bulma

idame: devam ettirme

kemâl-i rahat: tam anlamıyla rahatlık

mevcudat: varlıklar

mezraa-i âhiret: âhiretin tarlası

muhabbet: sevgi

musibet: belâ, felaket

muvakkat: geçici

müddet-i ikamet: kalış süresi

safâlı: huzur ve keyif veren

temâşâ: seyir

ünsiyetli: dostane, canayakın

zevâl: kaybolup gitme

sen, yüz defa sana söylemişiz ki, sıkıntılı, ezici, boğucu, fenâya mahkûm, neticesiz bir muhabbet içinde boğulur, gidersin.

İşte, bazı mahbupların, Kur'ân'ın irşad ettiği surette olduğu vakit, herbirisinden yüzde ancak bir letâfetini gösterdik. Kur'ân'ın gösterdiği yolda olmazsa, yüzden bir mazarratına işaret ettik. Şimdi, şu mahbupların, dâr-ı bekada, âlem-i âhirette, Kur'ân-ı Hakîmin âyât-ı beyyinâtıyla işaret ettiği neticeleri işitmek ve anlamak istersen, işte o çeşit meşru muhabbetlerin dâr-ı âhiretteki neticelerini bir Mukaddime ve Dokuz İşaret ile, yüzden bir faydasını icmâlen göstereceğiz.

MUKADDİME: Cenâb-ı Hak, celîl ulûhi-

âlem-i âhiret: âhiret âlemi

âyât-ı beyyinat: ap açık âyetler

celîl: yüce, haşmetli

Cenâb-ı Hak: Hak-
kın ta kendisi olan,
şeref ve azamet
sahibi yüce Allah

dâr-ı âhiret: âhiret
yurdu

dâr-ı bekâ: sonsuzluk yurdu

fenâ: son bulma

icmâlen: kısaca, özetle

irşad: doğru yol gösterme

Kur'ân-ı Hakim:
her âyet ve sûre-
sinde sayısız hik-
met ve faydalar
bulunan Kur'ân

letâfet: hoşluk, güzelli-
k

mahbup: sevgili

mazarrat: zararlar,
ziyanlar

meşru: helâl, dine
uygun

muhabbet: sevgi

mukaddime: baş-
langıç, giriş

suret: şekil, biçim

yetiyle, cemil rahmetiyle, kebîr rububiyetiyle, kerîm re'fetiyle, azîm kudretiyle, lâtif hikmetiyle, şu küçük insanın vücudunu bu kadar havas ve hissiyatla, bu derece cevârih ve cihazatla ve muhtelif âzâ ve âlâtla ve mütenevvi letâif ve mâneviyatla teşhiz ve tezyin etmiştir ki, tâ mütenevvi ve pek çok âlât ile, hadsiz envâ-ı nimetini, aksâm-ı ihsânâtını, tabakat-ı rahmetini o insana ihsas etsin, bildirsin, tattırsın, tanıttırsın. Hem, tâ bin bir esmâsının hadsiz envâ-ı tecelliyatlarını, insana o âlât ile bildirsin, tarttırsın, sevdirdin.

aksâm-ı ihsânât: bağışların kısımları
âlât: âletler, organlar
âzâ: âzalar, organlar
azîm: büyük
cemil: güzel
cevârih: organlar
cihazât: cihazlar, duyu ve organlar
envâ-ı nimet: nimet çeşitleri
envâ-ı tecelliyat: tecellîlerin, yansımaların türleri
esmâ: isimler

havas: duygular
hissiyat: hisler, duygular
ihsas etmek: hissettirmek
kebîr: büyük
kerîm: cömert, ikram sahibi
kudret: güç, kuvvet
lâtif: güzel, hoş
letâif: mânevî yapıdaki ince duygular
mütenevvi: çeşitli
rahmet: şefkat, merhamet
re'fet: merhamet, şefkat

rububiyet: Rablık; Allah'ın herbir varlığa yaratılış gayelerine ulaşmaları için muhtaç olduğu şeyleri vermesi, onları terbiye edip idaresi ve egemenliği altında bulundurması
tabakat-ı rahmet: rahmet tabakaları
teçhiz: donatma
tezyin: süsleme
ulûhiyet: ibadete ve itaat edilmeye layık olma, ilâhlık

Ve o insandaki pek kesretli âlât ve cihâzâtın herbirisinin ayrı ayrı hizmeti, ubudiyeti olduğu gibi, ayrı ayrı lezzeti, elemi, vazifesi ve mükâfâtı vardır. Meselâ, göz, suretlerdeki güzelliklerini ve âlem-i mubsırat-ta güzel mucizât-ı kudretin envânını temâşâ eder. Vazifesi, nazar-ı ibretle Sâniine şükrandır. Nazara mahsus lezzet ve elem malûmdur, tarife hacet yok.

Meselâ, kulak, sadâların envâlarını, lâtif nağmelerini ve mesmuat âleminde Cenâb-ı Hakkın letâif-i rahmetini hisseder. Ayrı bir ubudiyet, ayrı bir lezzet, ayrı da bir mükâfâtı var.

âlât: âletler, organlar

âlem-i mubsırat: görünen varlıklar âlemi

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

cihazât: cihazlar, duyu ve organlar

elem: acı, sıkıntı, üzüntü

envâ: türler, çeşitler

hacet: ihtiyaç

kesretli: çok

lâtif: güzel, hoş

letâif-i rahmet: rahmetin güzellikleri

mahsus: özgü

malûm: bilinen

mesmuat: işitilenler

mu'cizât-ı kudret: Allah'ın kudret mu'cizeleri

mükâfât: ödül

nağme: ahenk, güzel ses

nazar: bakış

nazar-ı ibret: ibretli bakış

sadâ: ses

Sâni: herşeyi san'atlı bir şekilde yaratan Allah

suret: resim, görünü

şükran: minnettarlık, teşekkür

tarif: anlatma, açıklama

temâşâ etmek: seyretmek

ubûdiyet: kulluk

Meselâ, kuvve-i şâmme, kokular taifesindeki letâif-i rahmeti hisseder. Kendine mahsus bir vazife-i şükrâniyesi, bir lezzeti vardır. Elbette mükâfâtı dahi vardır.

Meselâ, dildeki kuvve-i zâika, bütün mat'ûmâtın ezvâkını anlamakla, gayet mütenevvi bir şükr-ü mânevî ile vazife görür.

Ve hâkezâ, bütün cihâzât-ı insaniyenin ve kalb ve akıl ve ruh gibi büyük ve mühim letâifin böyle ayrı ayrı vazifeleri, lezzetleri ve elemeleri vardır.

İşte, Cenâb-ı Hak ve Hakîm-i Mutlak, bu insanda istihdam ettiği bu cihâzâtın elbette herbirerlerine lâyük ücretlerini verecektir. O

Cenâb-ı Hak:

Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

cihazât: cihazlar,

duyu ve organlar

cihazât-ı insani-

ye: insanın cihazları, organları

ezvâk: zevkler,

lezzetler

hâkezâ: böylece, bunun gibi

Hakîm-i Mutlak:

sınırsız hikmet sahibi olan Allah

istihdam: çalıştırma, kullanma

kuvve-i şâmme:

koku alma duyusu

kuvve-i zâika: tad

alma duyusu

letâif: mânevî ya-

pıdaki ince duygular

letâif-i rahmet:

rahmetin güzelli-
leri

mahsus: özgü

mat'ûmât: yenecek şeyler

mükâfât: ödöl

mütenevvi: çeşitli

şükr-ü mânevî:

mânevî şükür

taife: topluluk

vazife-i şükrâni-

ye: şükür vazifesi

müteaddit envâ-ı muhabbetin sabıkan beyan edilen dünyadaki muaccel neticelerini, herkes vicdan ile hisseder ve bir hads-i sadık ile ispat edilir. Âhiretteki neticeleri ise, kat'iyen vücutları ve tahakkukları, icmâlen Onuncu Sözün on iki hakikat-i katia-i sâtia-sıyla ve Yirmi Dokuzuncu Sözün altı esas-ı bâhiresiyle ispat edildiği gibi, tafsilen

أَصْدَقُ الْكَلَامِ وَ أَبْلَغُ النَّظَامِ كَلَامُ اللَّهِ الْمَلِكِ الْعَزِيزِ
الْعَلَّامِ¹

olan Kur'ân-ı Hakîmin âyât-ı beyyinâtıyla, tasrih ve telvih ve remiz ve işârâtıyla kat'i-

¹ Sözün en doğrusu ve nizamın en belîği, bütün mülkün hakikî Mâlikî olan, kudreti herşeye galip bulunan ve ilmi herşeyi kuşatan Allah'ın kelâmıdır

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki hayat

âyât-ı beyyinât: ap açık âyetler

beyan: açıklama

envâ-ı muhabbet: sevgi türleri, çeşitleri

esas-ı bâhire: açık ve âşikâr esas

hads-i sadık: doğru sezgi

hakikat-i katia-i

sâtia: parlak ve kesin gerçek

icmâlen: kısaca, özetle

işârât: işaretler

kat'iyen: kesinlikle

Kur'ân-ı Hakîm:

her âyet ve sûresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân

muaccel: peşin

müteaddit: birçok

remiz: işaret

sabıkan: daha önceden

tafsilen: ayrıntılı olarak

tahakkuk: gerçekleşme

tasrih: açıkça ifade etme

telvih: ince işaret şeklinde açıklama

vücut: varlık

yen sabittir. Daha uzun burhanları getirmeye lüzum yok. Zaten başka Sözlerde ve Cennete dair Yirmi Sekizinci Sözün Arabî olan İkinci Makamında ve Yirmi Dokuzuncu Sözde çok burhanlar geçmiştir.

BİRİNCİ İŞARET: Leziz taamlara, hoş meyvelere şâkirâne muhabbet-i meşruanın uhrevî neticesi, Kur'ân'ın nassıyla, Cennete lâıyk bir tarzda leziz taamları, güzel meyveleridir. Ve o taamlara ve o meyvelere müştehiyâne bir muhabbettir. Hattâ dünyada yediğin meyve üstünde söylediğin “Elhamdü lillâh” kelimesi, Cennet meyvesi olarak tecessüm ettirilip sana takdim edilir. Burada meyve yersin, orada “Elhamdü lillâh” yersin. Ve nimette ve taam içinde in'âm-ı İlâhîyi ve iltifat-ı Rahmânîyi gördü-

Arabî: Arapça
burhan: güçlü delil
elhamdü lillâh: “her türlü övgü ve şükür yalnızca Allah’a aittir”
iltifat-ı Rahmânî: Allah'ın sonsuz rahmetiyle lütf ve ikramda bulunması

in'âm-ı İlâhîye: Allah'ın nimetlendirmesi
kat'iyen: kesinlikle
leziz: lezzetli
muhabbet: sevgi
muhabbet-i meşrua: helâl, dine uygun sevgi
müştehiyâne: iş-tahlı bir şekilde

nass: açık ve kesin hüküm
şâkirâne: şükrederek
taam: yiyecek
takdim etme: sunma
tecessüm: cisimleşme
uhrevî: âhirete dair

ğünden, o lezzetli şükr-ü mânevî, Cennette gayet leziz bir taam suretinde sana verileceği, hadisın nassıyla, Kur'ân'ın işârâtıyla ve hikmet ve rahmetin iktizasıyla sabittir.

İKİNCİ İŞARET: Dünyada meşru bir surette nefsine muhabbet, yani, mehâsinine bina edilen muhabbet değil, belki noksanîyetlerini görüp tekmil etmeye bina edilen şefkat ile onu terbiye etmek ve onu hayra sevk etmek neticesi, o nefse lâayk mahbupları Cennette veriyor. Nefis madem dünyada hevâ ve hevesini Cenâb-ı Hak yolunda hüsn-ü istimal etmiş. Cihâzâtını, duyguları-

Cenâb-ı Hak:

Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

cihâzât: cihazlar, organlar

hadis: Peygamberimize ait veya onun onayladığı başkasına ait söz, fiil, iş veya davranış

hevâ: kişinin kendi donanımını nefsin arzu ve isteklerinin emrine vermesi

heves: gelip geçici arzu ve istek

hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması

hüsn-ü istimal: güzel ve iyi kullanma

iktiza: gerektirme

işârât: işaretler

mahbub: sevgili

mehâsin: güzellikler

meşru: helâl, dine

uygun

muhabbet: sevgi

nass: açık ve kesin hüküm

nefis: can, kişinin kendisi; hayvanî ihtiyaçlara olan eğilim

noksanîyet: eksiklik

rahmet: şefkat, merhamet

şükr-ü mânevî:

mânevî şükür

taam: yiyecek

tekmil etmek: tamamlamak

nı hüsn-ü suretle istihdam etmiş. Kerîm-i Mutlak, ona dünyadaki meşru ve ubudiyetkârâne muhabbetin neticesi olarak, Cennette, Cennetin yetmiş ayrı ayrı envâ-ı zîynet ve letâfetinin nûmuneleri olan yetmiş muhtelif hulleyi giydirip, nefisteki bütün hasseleri memnun edecek, okşayacak yetmiş envâ-ı hüsn-ü vücutunu süslendirip, herbiri ruhlu küçük birer Cennet hükmünde olan hurileri o dâr-ı bekada vereceği, pek çok âyât ile tasrih ve ispat edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ İŞARET: Refika-i hayatına meşru dairesinde, yani lâtif şefkatine, güzel hasletine, hüsn-ü sîretine binaen samimî mu-

âyât: âyetler, deliller

binaen: –dayanarak

dâr-ı bekâ: sonsuzluk yurdu

dâr-ı saâdet: mutluluk yurdu

ebedî: sonu olmayan, sonsuz

envâ-ı hüsn-ü: güzellik çeşitleri

envâ-ı zîynet ve letâfet: süs ve güzellik çeşitleri

haslet: huy, karakter

hasse: duyu

hulle: süslü elbise

hüsn-ü sîret: ah-lâk güzelliği

hüsn-ü suret: güzel bir şekil ve biçim

istihdam: görevlendirme, çalıştırma

Kerîm-i Mutlak: lütuf ve cömertliği sınırsız olan Allah

lâtif: güzel, hoş

meşru: helâl, dine uygun

muhabbet: sevgi

muhtelif: çeşitli

nefis: can, kişinin kendisi; hayvanî ihtiyaçlara olan eğilim

nûmune: örnek

refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş

ubûdiyetkârâne: kulluk edercesine

habbet ile refika-i hayatını da nâşizelikten, sair günahlardan muhafaza etmenin netice-i uhreviyesi ise, Rahîm-i Mutlak, o refika-i hayatı, hurilerden daha güzel bir surette ve daha ziynetli bir tarzda, daha cazibedar bir şekilde, ona dâr-ı saadette ebedî bir refika-i hayatı ve dünyadaki eski maceraları birbirine mütelezzizâne nakletmek ve eski hatıratı birbirine tahattur ettirecek enîs, lâtif, ebedî bir arkadaş, bir muhib ve mahbub olarak verileceğini vaad etmiştir. Elbette vaad ettiği şeyi kat'î verecektir.

DÖRDÜNCÜ İŞARET: Valideyn ve evlâda muhabbet-i meşruanın neticesi, nass-ı Kur'ân ile, Cenâb-ı Erhamürrahimîn, onların makamları ayrı ayrı da olsa, yine o

cazibedar: cazibeli, çekici

Cenâb-ı Erhamürrahimîn: merhametlilerin en merhametlisi olan şeref ve azamet sahibi yüce Allah

dâr-ı saâdet: mutluluk yurdu

ebedî: sonu olmayan, sonsuz

enîs: canayakın,

dost

evlâd: çocuklar

hatırat: hatıralar

huri: Cennet kızı

kat'î: kesin

lâtif: güzel, hoş

mahbub: sevgili

muhabbet: sevgi

muhabbet-i meşrua: dine uygun,

muhib: seven

mütelezzizâne: lezzet

olarak

nass-ı Kur'ân: Kur'ân'ın kesin ve açık hükmü

nâşize: geçimsiz, huysuz, itaatsiz

refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş

suret: şekil, biçim

tahattur: hatırlama

valideyn: anne-baba

ziynetli: süslü

mes'ut aileye sâfi olarak lezzet-i sohbeti, Cennete lâ-yık bir hüsn-ü muaşeret suretinde, dâr-ı bekada ebedî mülâkat ile ihsan eder. Ve on beş yaşına girmeden, yani hadd-i bülûğa vasil olmadan vefat eden

çocuklar, وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ¹ ile tabir edilen Cennet çocukları şeklinde ve Cennete lâ-yık bir tarzda, gayet süslü, sevimli bir surette, onları Cennette dahi peder ve validelelerinin kucaklarına verir, veledperverlik hislerini memnun eder, ebedî o zevki ve o lezzeti onlara verir. Zira çocuklar sinn-i teklife girmediklerinden, ebedî, sevimli, şirin çocuk olarak kalacaklar. Dünyadaki her

¹ "Ebediyen yaşlanmayacak çocuklar." Vâkıa Sûresi, 56:17; İnsan Sûresi, 76:19.

Cenâb-ı Erhamür-râhimîn: merhametlilerin en merhametlisi olan şeref ve azamet sahibi yüce Allah
dâr-ı bekâ: sonsuzluk yurdu
ebedî: sonu olmayan, sonsuz
hadd-i bülûğ: er-

genlik çağı
hüsn-ü muaşeret: iyi ilişki, güzel geçim
ihsan: bağış, iyilik
lezzet-i sohbet: sohbetin verdiği lezzet
mes'ut: mutlu
mülâkat: kavuş-

ma, buluşma
peder: baba
sâfi: saf, temiz
sinn-i tekelif: sorumluluk yaşı
valide: anne
vasıl olma: ulaşma
veledperverlik: çocuk sevmeye yetiştirme

lezzetli şeyin en âlâsı Cennette bulunur. Yalnız, çok şirin olan veledperverlik, yani çocuklarını sevip okşamak zevki, Cennet tenasül yeri olmadığından, Cennette yoktur zannedilirdi. İşte bu surette o dahi vardır. Hem en zevkli ve en şirin bir tarzda vardır. İşte, kablelbülûğ evlâdı vefat edenlere müjde!

âlâ: yüce
kablelbülûğ: bülûğdan önce

tenasül: üreme,
 nesil yetiştirme
veledperverlik:

çocuk sevmek ve
 yetiştirme

Muhabbetin ölçüsü

(Yirmi Dördüncü Söz,
Beşinci Dal'dan)

BİRİNCİ MEYVE: Ey nefisperest nefsim, ve ey dünyaperest arkadaşım! Muhabbet şu kâinatın bir sebab-i vücududur. Hem şu kâinatın rabıtasıdır, hem şu kâinatın nurudur, hem hayatıdır. İnsan kâinatın en câmi' bir meyvesi olduğu için, kâinatı istilâ edecek bir muhabbet, o meyvenin çekirdeği olan kalbine derc edilmiştir. İşte, şöyle nihayetsiz bir muhabbete lâayk olacak, nihayetsiz bir kemâl sahibi olabilir.

İşte, ey nefis ve ey arkadaş! İnsanın havfa ve muhabbete âlet olacak iki cihaz, fıt-

âlet: araç, vasıta
câmi': kapsamlı
cihaz: organ, duyu
derc: yerleştirme
dünyaperest:
dünyaya aşırı de-
recede düşkün
havf: korku
istilâ etmek: ku-

şatmak
kâinat: evren, ya-
ratılmış her şey
kemâl: mükem-
mellik, kusur-
suzluk
muhabbet: sevgi
nefis: kişinin ken-
disi

nefisperest: nef-
sin arzu ve istek-
lerine çok düşkün
olan
nihayetsiz: son-
suz
rabıta: bağ
sebab-i vücud:
varlık sebebi

ratında derc olunmuştur. Alâküllihal, o muhabbet ve havf, ya halka veya Hâlık müteveccih olacak. Halbuki, halktan havf ise elîm bir beliyyedir; halka muhabbet dahi belâlı bir musibettir.

Çünkü sen öylelerden korkarsın ki, sana merhamet etmez veya senin istirhamını kabul etmez. Şu halde havf, elîm bir belâdır.

Muhabbet ise, sevdiğin şey, ya seni tanımaz, Allahı ismarladık demeyip gider (gençliğin ve malın gibi); ya muhabbetin için seni tahkir eder. Görmüyor musun ki, mecazî aşklarda yüzde doksan dokuzu, mâşukundan şikâyet eder. Çünkü, Samed âyinesi olan bâtın-ı kalble sanem-misal dünyevî mahbuplara perestîş etmek, o mah-

alâküllihal: ister istemez, her durumda
âyine: ayna
bâtın-ı kalb: kalbin içi
beliyye: belâ
derc: yerleştirme
dünyevî: dünya ile ilgili
elîm: elemli, acılı
fitrat: yaratılış
Hâlık: herşeyi ya-

ratan Allah
havf: korku
istirham: merhamet dileme
mahbup: sevgili
mâşuk: aşık olunan
mecâzî: gerçek olmayan
musibet: felaket, dert
müteveccih: yönelmiş

perestîş: tapma derecesinde aşırı değer verme
Samed: Kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan, ama herşey O'na muhtaç olan Allah
sanem-misal: put gibi
tahkir etmek: aşağılamak

bupların nazarında sakildir ve istiskal eder, reddeder. Zira, fitrat, fitrî ve lââyık olmayan şeyi reddeder, atar. (Şehvânî sevmekler bahsimizden hariçtir.)

Demek, sevdiğin şeyler ya seni tanımıyor, ya seni tahkir ediyor, ya sana refakat etmiyor, senin rağmına mufarakat ediyor. Madem öyledir; bu havf ve muhabbeti öyle birisine tevcih et ki, senin havfın lezzetli bir tezellül olsun, muhabbetin zilltsiz bir saadet olsun.

Evet, Hâlık-ı Zülcelâlınden havf etmek, Onun rahmetinin şefkatine yol bulup iltica etmek demektir. Havf bir kamçıdır, Onun rahmetinin kucağına atar. Malûmdur ki, bir valide, meselâ bir yavruyu korkutup si-

fitrat: yaratılış
fitrî: yaratılışla ilgili olan
Hâlık-ı Zülcelâl:
 sonsuz haşmet ve yücelik sahibi yaratıcı Allah
havf: korku
iltica etmek: sığınmak
istiskal: soğuk

muameleyle hoşlanmadığını göstermek, küçümsemek
mahbup: sevgili
malûm: bilinen
mufarakat: ayrılma
rağmına: zıddına, inadına
refakat: arkadaşlık
saadet: mutluluk

sakil: ağır
şehvânî: şehvetle ilgili
tahkir etmek: aşağılamak
tevcih etmek: yöneltmek
tezellül: alçalma
valide: anne
zilltsiz: alçalmadan

nesine celb ediyor. O korku, o yavruya gayet lezzetlidir. Çünkü şefkat sinesine celb ediyor. Halbuki, bütün validelerin şefkatleri, rahmet-i İlâhiyenin bir lem'asıdır. Demek havfullahta azîm bir lezzet vardır.

Madem havfullahın böyle lezzeti bulunsa, muhabbetullahta ne kadar nihayetsiz lezzet bulunduğu malûm olur. Hem Allah'tan havf eden, başkaların kasavetli, belâli havfından kurtulur. Hem, Allah hesabına olduğu için, mahlûkata ettiği muhabbet dahi firaklı, elemli olmuyor.

Evet, insan evvelâ nefsinı sever. Sonra akaribini, sonra milletini, sonra zîhayat mahlûkları, sonra kâinatı, dünyayı sever. Bu dairelerin herbirisine karşı alâkadardır;

akarib: akrabalar, yakınlar

alâkadar: alakalı, ilgili

azîm: büyük

celb etmek: çekmek

elem: acı, keder

evvelâ: öncelikle

firak: ayrılık

havf: korku

havfullah: Allah korkusu

kasavet: sıkıntı, keder

lem'a: parıltı

mahlûk: yaratık

mahlûkat: yaratılmışlar

malûm: bilinen

muhabbet: sevgi

muhabbetullah:

Allah sevgisi

nefis: kişinin kendisi, canı

nihayetsiz: sınırsız

rahmet-i ilâhiye:

Allah'ın rahmeti

sine: göğüs, kalb

zîhayat: canlı

onların lezzetleriyle mütelezziz ve elemle-riyle müteallim olabilir. Halbuki, şu hercümerç âlemde ve rüzgâr deveranında hiçbir şey kararında kalmadığından, bîçare kalb-i insan her vakit yaralanıyor. Elleri yapıştığı şeylerle, o şeyler gidip ellerini paralıyor, belki koparıyor. Daima ızdırıp içinde kalır. Yahut gafletle sarhoş olur.

Madem öyledir, ey nefis, aklın varsa bütün o muhabbetleri topla, hakikî sahibine ver, şu belâlardan kurtul. Şu nihayetsiz muhabbetler, nihayetsiz bir kemâl ve cemâl sahibine mahsustur. Ne vakit hakikî sahibine verdin; o vakit bütün eşyayı Onun namıyla ve Onun âyinesi olduğu cihetle ızdırapsız sevebilirsin. Demek, şu muhabbet doğrudan doğruya kâinata sarf edilmemek

âyine: ayna

bîçare: çaresiz

cemâl: güzellik

deveran: dönüş

elem: acı, keder

gaflet: umursamazlık, âhiretten

ve Allah'ın emir

ve yasaklarından

habersiz davranma

hakikî: gerçek

hercümerç: karışıklık, dağınıklık

kâinat: evren, yaratılmış herşey

kalb-i insan: insan kalbi

kemâl: kusursuzluk, mükemmellik

muhabbet: sevgi

müteallim: elem-

lenme, acı çekme

mütelezziz: lezzet-

lenen

nam: ad

nefis: kişinin ken-

disi, canı

nihayetsiz: sınırsız

sarf etmek: harca-

mak

gerektir. Yoksa muhabbet, en leziz bir nimet iken, en elîm bir nikmet olur.

Bir cihet kaldı ki, en mühimi de odur ki: Ey nefis, sen muhabbetini kendi nefesine sarf ediyorsun. Sen kendi nefisini kendine mâbud ve mahbup yapıyorsun. Herşeyi nefesine feda ediyorsun. Adeta bir nevi rububiyet veriyorsun. Halbuki muhabbetin sebebi ya kemâldir—zira kemâl zâtında sevilir—yahut menfaattir, yahut lezzettir, ve yahut hayriyettir; ya bunlar gibi bir sebep tahtında muhabbet edilir. Şimdi, ey nefis, birkaç Sözde kat'î ispat etmişiz ki, asıl mahiyetin kusur, naks, fakr, aczden yoğrulmuştur ki; zulmet, karanlığın derecesi nisbetinde nurun parlaklığını gösterdiği gibi,

acz: acizlik, güçsüzlük

cihet: yön, taraf

elîm: elemli, acılı

fakr: fakirlik

hayriyet: hayırlılık

kat'î: kesin

kemâl: mükemmellik

leziz: lezzetli

mâbud: kendisine ibadet edilen

mahbup: sevgili

mahiyet: asıl, esas, nitelik

menfaat: çıkar, kişisel yarar

muhabbet: sevgi

mühim: önemli

naks: eksiklik

nefis: kişinin kendisi; insanı daima kötülüğe, maddî

zevk ve isteklere

sevk eden kuvvet

nefsî: nefisle ilgili

nikmet: azap, ceza; nimetin tersi

nisbet: ölçü

rububiyet: rablık

sarf etmek: harcamak

tahtında: altında

zât: öz

zira: çünkü

zulmet: karanlık

zıddiyet itibarıyla sen onlarla Fâtır-ı Zülcelâlin kemâl, cemâl, kudret ve rahmetine âyinedarlık ediyorsun. Demek, ey nefis, nefisine muhabbet değil, belki adavet etmelisin yahut acımalısın veyahut, mutmainne olduktan sonra, şefkat etmelisin. Eğer nefisini seversen—çünkü senin nefsin lezzet ve menfaatin menşeidir; sen de lezzet ve menfaatin zevkine meftunsun—o zerre hükmünde olan lezzet ve menfaat-i nefsiyeyi nihayetsiz lezzet ve menfaatlara tercih etme. Yıldız böceği gibi olma. Çünkü o bütün ahbabını ve sevdiği eşyayı karanlığın

adavet: düşmanlık

ahbap: sevgililer, dostlar

âyinedarlık: aynalık

cemâl: güzellik

Fâtır-ı Zülcelâl: sonsuz haşmet ve yücelik sahibi olan ve herşeyi üstün sanatıyla yaratan Allah

kemâl: mükemmellik

kudret: güç, iktidar

meftun: düşkün, tutkun

menfaat: çıkar, kişisel yarar

menfaat-i nefsiye: nefsin menfaatleri

menşe: kaynak

muhabbet: sevgi

mutmainne olmak: nefsin iyilikle kötülüğü ayırt eden, huzur ve sükûna ermiş, faziletlerle donan-

mış mertebesi

nefis: kişinin kendisi; insanı daima kötülüğe, maddî zevk ve isteklere sevk eden kuvvet

nihayetsiz: sınırsız

rahmet: şefkat, merhamet

zerre: atom, en küçük parça

zıddiyet: karşıtlık, mübânenet ve farklılık

vahşetine gark eder, nefsinde bir lem'acıkla iktifa eder. Zira, nefsî olan lezzet ve menfaatinle beraber, bütün alâkadar olduğun ve bütün menfaatleriyle intifâ ettiğin ve saadetleriyle mes'ut olduğun mevcudâtın ve bütün kâinatın menfaatleri, nimetleri, iltifatına tâbi bir Mahbûb-u Ezelîyi sevmekliğin lâzımdır—tâ, hem kendinin, hem bütün onların saadetleriyle mütelezziz olasın, hem kemâl-i mutlakın muhabbetinden aldığın nihayetsiz bir lezzeti alasın.

Zaten sana, sende senin nefsine olan şedit muhabbetin, Onun zâtına karşı muhabbet-i zâtiyedir ki, sen sûiistimal edip kendi

alâkadar: alakalı, ilgili

gark etmek: boğmak

iktifa etmek: yetinmek

iltifat: lütufla hitap ve muamele etme

intifâ etmek: faydalanmak, yararlanmak

kâinat: evren, yaratılmış herşey

kemâl-i mutlak: her yönüyle mükemmel

lem'acık: küçük parıltı

Mahbûb-u Ezelî: varlığının başlangıcı olmayan ve bütün yaratılmışlar tarafından sevilen Allah

menfaat: çıkar, kişisel yarar

mes'ut: mutlu

mevcudât: varlıklar

muhabbet: sevgi

muhabbet-i zâtiye: Allah'ın zâtını sevme

mütelezziz: lezzetlenen

nefis: kişinin kendisi; insanı daima kötülüğe, maddî zevk ve isteklere sevk eden kuvvet

nefsî: nefisle ilgili

nihayetsiz: sınırsız

saadet: mutluluk

sûiistimal: kötüye kullanma

şedit: şiddetli

tâbi: bağlı, uyan

vahşet: ürküntü, yalnızlık

zâtına sarf ediyorsun. Öyle ise, nefsindeki ene'yi yırt, Hüve'yi göster. Ve kâinata da-
ğınık bütün muhabbetlerin, Onun esmâ ve
sıfâtına karşı verilmiş bir muhabbetir; sen
sûiistimal etmişsin, cezasını da çekiyorsun.
Çünkü, yerinde sarf olunmayan bir mu-
habbet-i gayr-ı meşruanın cezası, merha-
metsiz bir musibettir. Rahmânü'r-Rahîm
ismiyle, hurilerle müzeyyen Cennet gibi
senin bütün arzularına câmi' bir meskeni
senin cismanî hevesâtına ihzar eden; ve
sair esmâsıyla senin ruhun, kalbin, sırrın,
aklın ve sair letâifin arzularını tatmin ede-

câmi': kapsamlı,
içine alan
cismanî: vücutla
alakalı
ene: ben
esmâ: isimler
hevesât: hevesler,
arzular
Hüve: O, Allah
ihzar: hazırlama
kâinat: evren, ya-
ratılmış herşey
letâif: insanın mâ-
nevî yapısındaki
ince duygular
mesken: ev, me-

kân
muhabbet: sevgi
muhabbet-i gayr-ı
meşrua: dine uy-
gun olmayan sev-
gi
musibet: belâ, sı-
kıntı
müzeyyen: süslü
nefis: kişinin ken-
disi; insanı dai-
ma kötülüğe,
maddî zevk ve
isteklere sevk
eden kuvvet

**Rahmânü'r-Ra-
hîm**: dünya ve
ahirette yarattıkları
sonsuz rah-
met, şefkat ve
merhametiyle
muamele eden
Allah
sair: diğer
sarf etmek: harca-
mak
sıfat: özellik, vasıf
sûiistimal: kötüye
kullanma
zât: öz

cek ebedî ihsânâtını o Cennette sana müheyyâ eden; ve herbir isminde mânevî çok hazine-i ihsan ve kerem bulunan bir Mahbûb-u Ezelînin, elbette bir zerre muhabbeti kâinata bedel olabilir; kâinat Onun bir cüz'î tecellî-i muhabbetine bedel olamaz. Öyle ise, o Mahbûb-u Ezelînin kendi habîbine söylettirdiği şu ferman-ı ezeliyi dinle, ittibâ et:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ 1

1 “De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız, bana uyun ki Allah da sizi sevsin.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:31.

cüz’î: az, küçük
ebedî: sonsuz
fermân-ı ezeli:
 ezeli buyruk
habîb: sevgili
hazine-i ihsan ve kerem: iyilik ve bağış hazinesi
ihsânât: iyilikler, bağışlar

ittibâ etmek: uymak
kâinat: evren, yaratılmış herşey
Mahbûb-u Ezelî: varlığının başlangıcı olmayan ve bütün yaratılmışlar tarafından sevilen Allah

muhabbet: sevgi
müheyyâ etme: hazırlama
tecellî-i muhabbet: sevginin yansıması
zerre: atom, maddenin en küçük parçası

Nikâh bahsi

(İşârâtü'l-İ'câz, Bakara Suresi
25. âyetin tefsirinden)

Saadetin esaslarından *nikâh* ise: Evet, insanın en fazla ihtiyacını tatmin eden, kalbine mukabil bir kalbin mevcut bulunmasıdır ki, her iki taraf sevgilerini, aşklarını, şevklerini mübadele etsinler ve lezaizde birbirine ortak, gam ve kederli şeylerde de yekdiğerine muavin ve yardımcı olsunlar.

Evet, bir işte mütehayyir kalan veya birşeye dalarak tefekkür eden adam, velev zihnen olsun, ister ki, birisi gelsin, kendisiyle o hayreti, o tefekkürü paylaşsın. Kalblerin en lâtifi, en şefiki, “kısım-ı sâni” ile tâbir edilen kadın kalbidir. Fakat kadın ile

kısım-ı sâni: ikinci kısım, ikinci taraf
lâtif: hoş, güzel
lezaiz: lezzetler
mevcut bulunma: var olma
muavin: yardımcı
mukabil: karşılık
mübadele: değiş

tokuş, karşılık verme
mütehayyir kalma: hayrete düşme, şaşırma
saadet: mutluluk
şefik: çok şefkatli
şevk: çok arzu, şiddetli istek

tabir edilme: ifade edilme
tefekkür: etraflıca ve derinlemesine düşünme
velev: şayet, olsa, olsa bile
yekdiğerine: her-biri diğerine

ruhî imtizacı (geçimi) ikmal eden, kalbî ünsiyet ve ülfeti itmam eden, sûrî ve zahiri olan arkadaşlığı samimileştiren, kadının iffetiyle, ahlâk-ı seyyieden temiz ve pâk bulunması ve çirkin ârizalardan hâli olmasıdır.

S – Yiyecek, içecek, şahsî vücudu ibka etmek içindir. Çünkü vücuddan eriyip ayrılan şeylerin yerini doldurup tamir etmek yemek ve gıda ile olur. Nikâh da, nev'in bekası içindir. Halbuki âhirette eşhas ebedî olduğundan, vücutlarında eriyip ayrılan birşey yoktur ki gıdaya ihtiyaç olsun. Ve âhirette tenasül yoktur ki nikâha lüzum olsun.¹

¹ Bu mesele Cennet bahsi olan Yirmi Sekizinci Sözde daha geniş bir şekilde açıklanmıştır.

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki ebedî hayat
ahlâk-ı seyyie: kötü ahlâk
ârizâ: hata, noksanlık
bekâ: devamlılık ve kalıcılık
ebedî: sonu olmayan sonsuz
eşhas: şahıslar
hâli: uzak

ibka etmek: devam ettirmek, kalıcı hale getirmek
iffet: namus; harama iştah duymayıp helâline duyma
ikmâl: mükemmelle ulaştırma, tamamlama
itmâm etme: tamamlama
nev': tür, çeşit

pâk: temiz
ruhî imtizac: ruhî kaynaşma, uyuşma, geçinme
sûrî: görünüşte
tenasül: üreme, çoğalma
ülfet: alışkanlık, yakınlık
ünsiyet: dostluk, yakınlık
vücut: beden
zahiri: görünürde

C – Yemek, içmek ve nikâhın faideleri, yalnız bekaya ve tenasüle münhasır değildir. Evet, şu elemli, kederli âlemde onlarda pek büyük lezzet ve faideler olsun da, lezzetler yeri olan âlem-i saadette niçin daha nezih lezzet ve faideleri olmasın?

âlem-i saadet:

mutluluk âlemi

bekâ: devamlılık
ve kalıcılık

elem: acı, keder,

sıkıntı

keder: sıkıntılı,
üzüntülü

münhasır: ait,

mahsus

nezih: temiz, hoş

tenasül: üreme,
çoğalma

Bir cennet meyvesi olarak evlilik

(Yirmi Sekizinci Söz'den bir parça)

Sual: Cisim, eğer hayatî olsa, ecza-yı bedenî, daim terkip ve tahlildedir, inkıraza mahkûmdur, ebediyete mazhar olamaz. Ekl ve şürb, bekà-yı şahsî; ve muamele-i zevciye ise, bekà-yı nev'î içindir ki, şu âlemde birer esas olmuşlar. Âlem-i ebediyette ve âlem-i uhrevîde şunlara ihtiyaç yoktur. Neden Cennetin en büyük lezâizi sırasına geçmişler?

Elcevap: Evvelâ, şu âlemde cism-i zîhayatın inkıraza ve mevte mahkûmiyeti ise,

âlem: dünya
âlem-i ebediyet: sonsuzluk âlemi
âlem-i uhrevî: âhîret âlemi
bekà-yı nev'î: türün varlığının devamı
bekà-yı şahsî: kişinin varlığının devamı
cism-i zîhayat:

canlı bedeni
ebediyet: sonsuzluk
ecza-yı bedenî: bedenin parçaları, organlar
ekl: yeme
hayatî: canlı
inkıraz: dağılıp yok olma
lezâiz: lezzetler
mahkûmiyet: mah-

kûm olma
mazhar: kavuşma, sahip olma
mevt: ölüm
muamele-i zevciye: karı koca ilişkisi
şürb: içme
tahlil: dağılma, ayrışma
terkip: birleşme, sentez

varidat ve masarifin muvazenesizliğinden-
dir. Çocukluktan sinn-i kemâle kadar vari-
dat çoktur. Ondan sonra masarif ziyadele-
şir, muvazene kaybolur, o da ölür.

Âlem-i ebediyette ise, zerrât-ı cisim sabit
kalıp, terkip ve tahlile maruz değil; veya-
hut muvazene sabit kalır, **HASIYE** varidatla

HASIYE Şu dünyada cism-i insanî ve hayvanî, zerrat için gü-
ya bir misafirhane, bir kışla, bir mektep hükmündedir ki,
câmid zerreler ona girerler, hayattar olan âlem-i bekâya
zerrat olmak için liyakat kesb ederler, çıkarlar. Âhirette
ise **إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ** (Asıl hayata mazhar olan
âhîret yurdu. Ankebut Sûresi, 29:64) sırrınca, nur-u
hayat orada âmmdır. Nurlanmak için o seyrüsefere ve o
talimat ve talime lüzum yoktur; zerreler demirbaş olarak
sabit kalabilirler.

âhîret: öteki dün-
ya, öldükten son-
raki hayat
âlem-i bekâ: son-
suz ve kalıcı olan
âhîret âlemi
âlem-i ebediyet:
sonsuzluk âlemi
âmm: genel, umumî
câmid: cansız
cism-i insanî ve
hayvanî: insan
ve hayvan bedeni
güya: sanki
haşiye: dipnot
hayattar: canlı

kesb etme: ka-
zanma
liyakat: layık olma
maruz: uğrama,
tesirinde olma
masarif: masraf-
lar, giderler
muvazene: denge
nur-u hayat: ha-
yat nuru
seyrüsefer: gidiş
geliş, yolculuk
sinn-i kemâl: ol-
gunluk yaşı
tahlil: dağılma, ay-

rışma
talim: eğitim
talimat: bildiriler,
emirler
terkip: birleşme,
sentez
varidat: gelirler
zerrat: zerreler,
atomlar
zerrât-ı cisim: be-
denin zerreleri,
hücreleri
ziyadeleşmek:
fazlaşmak, ço-
ğalmak

masarif muvazenettedir. Devr-i daimî gibi, cism-i zîhayat, telezzûzat için hayat-ı cismaniye destgâhının işlettilmesiyle beraber ebedîleşir.

Ekl ve şûrb ve muamele-i zevciye, gerçi bu dünyada bir ihtiyaçtan gelir, bir vazifeye gider. Fakat o vazifeye bir ücret-i muaccele olarak, öyle mütenevvi lezzet içlerine bırakılmıştır ki, sair lezâize tereccuh ediyor. Madem bu dâr-ı elemde bu kadar acib ve ayrı ayrı lezzetlere medar, ekl ve nikâhtır. Elbette, dâr-ı lezzet ve saadet olan Cennette o lezzetler o kadar ulvî bir suret alıp ve vazife-i dünyeviye'nin uh-

acip: hayret verici, şaşırtıcı

cism-i zîhayat: canlı bedeni

dâr-ı elem: elem ve sıkıntı yeri, dünya

dâr-ı lezzet ve saadet: lezzet ve mutluluk yeri

devr-i daimî: devamlı dönüp dolaşan, döngü

ebedî: sonsuz

ekl: yeme

hayat-ı cismani-

ye: maddî, bedene ait hayat

lezâiz: lezzetler

masarif: masraflar, giderler

medar: sebep, vesile

muamele-i zevci-

ye: karı koca ilişkisi

muvazenet: denge

mütenevvi: çeşitli

nikâh: evlenmek

sair: diğer

şûrb: içme

telezzûzat: lezzet almalar

tereccuh: üstün gelme

ulvî: yüce

ücret-i muaccel:

peşin ücret

vazife-i dünyevi-

ye: dünyadaki vazife

revî ücretini de lezzet olarak ona katarak ve dünyevî ihtiyacı dahi uhrevî bir hoş iştiha suretinde ilâve ederek, Cennete lâıyk ve ebediyete münasip, en câmi', hayattar bir maden-i lezzet olur.

Evet,

وَمَا هَذِهِ الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ
لَهِيَ الْحَيَوَاتُ¹

sırrınca, şu dâr-ı dünyada câmid ve şuur-suz ve hayatsız maddeler, orada şuur-lu, hayattardır-lar. Buradaki insanlar gibi orada da ağaçlar, buradaki hayvanlar gibi oradaki taşlar, emri anlar ve yapar. Sen bir ağaca desen, “Filân meyveyi bana getir”; getirir. Filân taşa desen, “Gel”; gelir.

¹ “Bu dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka birşey değildir. Asıl hayata mazhar olan ise âhiret yurdudur.” Ankebut Sûresi, 29:64.

câmi': kapsamlı
câmid: cansız
dâr-ı dünya: dünyaya yurdu
dünyevî: dünyaya ait

ebediyet: sonsuzluk
hayattar: canlı
maden-i lezzet: lezzet kaynağı

münasip: uygun
şuur: bilinç, idrak
uhrevî: âhirete ait
ücret-i muaccel: peşin ücret

Madem taş, ağaç bu derece ulvî bir suret alırlar. Elbette, ekl ve şürb ve nikâh dahi, hakikat-i cismaniyelerini muhafaza etmekle beraber, Cennetin dünya fevkindeki derecesi nisbetinde, dünyevî derecelerinden o derece yüksek bir suret almaları iktiza eder.

dünyevî: dünyaya
ait

ekl: yeme

fevkinde: üstünde
hakikat-i cismani-

ye: gerçek cisim
özelliliği

iktiza: gerektirme

muhafaza: koru-
ma

nikâh: evlenmek

nisbet: oran

şürb: içme

ulvî: yüce

Sekizinci Mektup

(Şefkat bahsi)

بِسْمِهِ¹ ❁ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ² ❁

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ³ isimleri

'e girdiklerinin ve

her mübarek şeyin başında zikredilmelerinin çok hikmetleri var. Onların beyanını

¹ Onun adıyla.

² “Hiçbir şey yoktur ki, Allah’ı hamd ile tesbih etmesin.” İsrâ Sûresi, 17:44.

³ Rahmetinin eserleri dünya ve âhireti dolduran Rahmân Allah. İnanan kullarına pek özel ikramları olan Rahîm Allah.

⁴ Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

beyan: açıklama

hikmet: gaye, fayda

mübarek: bereketli, hayırlı

zikredilme: anılma

başka vakte tâliken, şimdilik kendime ait bir hissimi söyleyeceğim.

Kardeşim, ben الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ isimlerini

öyle bir nur-u âzam görüyorum ki, bütün kâinatı ihata eder ve her ruhun bütün hâcât-ı ebediyesini tatmin edecek ve hadsiz düşmanlarından emin edecek, nurlu ve kuvvetli görünüyorlar. Bu iki nur-u âzam olan isimlere yetişmek için en mühim bulduğum vesile, fakr ile şükür, acz ile şefkat-tir; yani ubûdiyet ve iftikardır.

Şu mesele münasebetiyle hatıra gelen ve muhakkikîne, hattâ bir üstadım olan İmam-ı Rabbânî'ye muhalif olarak diyor-
rum ki:

acz: âcizlik, güçsüzlük

fakr: fakirlik, ihtiyaç hali

hâcât-ı ebediye: sonsuz ihtiyaçlar

hadsiz: sınırsız

his: duygu

iftikar: Allah'a karşı fakirliğini hissetme ve gösterme

ihata etmek: kuşatmak, kapsamak

kâinat: evren, yaratılmış herşey

muhakkikîn: gerçekleri araştıran ve hakikatleri delilleriyle bilen âlimler

muhalif: aykırı, zıt

münasebet: bağlantı, ilişki

nur-u âzam: çok büyük nur, ışık

şefkat: içten ve karşılıksız sevgi

tâlik: sonraya bırakma, askıya alma

ubûdiyet: Allah'a kulluk

Hazret-i Yâkub Aleyhisselâmın Yusuf Aleyhisselâma karşı şedit ve parlak hissiyatı, muhabbet ve aşk değildir, belki şefkattir. Çünkü, şefkat, aşk ve muhabbetten çok keskin ve parlak ve ulvî ve nezihtir ve makam-ı nübüvvete lâyıktır. Fakat muhabbet ve aşk, mecazî mahbuplara ve mahlûklara karşı derece-i şiddette olsa, o makam-ı muallâ-yı nübüvvete lâıyk düşmüyor. Demek, Kur'ân-ı Hakîmin parlak bir i'câz ile, parlak bir surette gösterdiği ve ism-i Rahîm'in vusûlüne vesile olan hissiyat-ı Yâkubiye, yüksek bir derece-i şefkattir. İsm-i Vedûda vesile-i vusûl olan aşk ise, Züley-

Aleyhisselâm: Allah'ın selâmı onun üzerine olsun

derece-i şefkat: şefkat derecesi

derece-i şiddet: şiddet derecesi, şiddetli bir derece

hissiyat: hisler, duygular

hissiyat-ı Yâkubiye: Hz. Yakub'un (a.s.) hisleri, duyguları

i'câz: mu'cizelik özelliği

ism-i Rahîm: Allah'ın sonsuz merhamet ve şefkat sahibi olduğunu bildiren ismi

ism-i Vedûd: Allah'ın kullarını çok seven ve şefkat eden, Kendisine çok sevgi beslenildiğini bildiren ismi

Kur'ân-ı Hakîm: her âyet ve sûresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân

mahbup: sevgili

mahlûk: yaratık

makam-ı muallâ-yı

nübüvvet: peygamberlik makamı

mecazî: gerçek olmayan

nezih: temiz, pâk

şedit: şiddetli

şefkat: içten ve karşılıksız sevgi

ulvî: yüce, yüksek

vesile-i vusûl: kavuşma vesilesi

vusûl: kavuşma, erişme

hâ'nın Yusuf Aleyhisselâma karşı olan muhabbet meselesindedir. Demek Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, Hazret-i Yâkup Aleyhisselâmın hissiyatını ne derece Züleyhâ'nın hissiyatından yüksek göstermişse, şefkat dahi o derece aşktan daha yüksek görünüyor.

Üstadım İmam-ı Rabbânî, aşk-ı mecazîyi makam-ı nübüvvete pek münasip görmediği için demiş ki: “Mehâsin-i Yusufiye, mehâsin-i uhreviye nev'inden olduğundan, ona muhabbet ise mecazî muhabbetler nev'inden değildir ki, kusur olsun.”¹

Ben de derim: Ey Üstad, o tekellüflü bir tevildir. Hakikat şu olmak gerektir ki: O muhabbet değil, belki yüz defa muhabbet-

¹ İmâm-ı Rabbânî, *el-Mektûbât*, 3:134 (100. Mektup).

aşk-ı mecazî: gerçek sevgiliye değil, geçici ve sınırlı bir güzelliğe karşı duyulan sevgi

hakikat: gerçek, doğru

hissiyat: hisler, duygular

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: açıklamalarıyla ve anlatımıyla mu'cize

olan, benzerini yapmakta akılları âciz bırakan Kur'ân

makam-ı nübüvvet: peygamberlik makamı

mecâzî: gerçek olmayan

mehâsin-i uhreviye: âhirete ait güzellikler

mehâsin-i Yûsufiye: Hz. Yusuf'un güzelliği ve ona ait güzellikler

muhabbet: sevgi
münasip: uygun
nev': tür

şefkat: içten ve karşılıksız sevgi

tekellüflü: zahmetli, zoraki

tevil: yorum

ten daha parlak, daha geniş, daha yüksek bir mertebe-i şefkattir.

Evet, şefkat bütün envâıyla lââtîf ve nezihdir. Aşk ve muhabbet ise, çok envâına tenezzül edilmiyor.

Hem şefkat pek geniştir. Bir zât, şefkat ettiği evlâdı münasebetiyle, bütün yavrulara, hattâ zîruhlara şefkatini ihata eder ve Rahîm isminin ihatasına bir nevi âyinedarlık gösterir. Halbuki aşk, mahbubuna hasr-ı nazar edip herşeyi mahbubuna feda eder. Yahut mahbubunu îlâ ve senâ etmek için başkalarını tenzil ve mânen zemmeder ve hürmetlerini kırar. Meselâ biri demiş: “Güneş mahbubumun hüsnünü görüp utanı-

âyinedarlık: aynalık, ayna tutuculuk
envâ: türler, çeşitler
hasr-ı nazar: dik-kati sadece bir yere yönelme
hürmet: saygı
hüsün: güzellik
ihata: kuşatma, kapsama
îlâ: yüceltme
lââtîf: hoş, güzel
mahbub: sevgili

mânen: mânevî yönden
mertebe-i şefkat: şefkat derecesi
muhabbet: sevgi
münasebet: bağlantı, ilişki, vesile
nevi: tür, çeşit
nezih: temiz, pâk
Rahîm: rahmeti herşeyi kuşatan, sonsuz şefkat ve merhamet sahibi

Allah
senâ etme: övme
şefkat: içten ve karşılıksız sevgi; acıma ve koruma hissi
tenezzül etmek: inmek, alçalmak
tenzil: indirme, alçaltma
zemmetmek: kötülemek
zîruh: ruh sahibi

yor; görmemek için bulut perdesini başına çekiyor.” Hey âşık efendi! Ne hakkın var, sekiz İsm-i Âzâmın bir sahife-i nuranîsi olan güneşi böyle utandırıyorsun?

Hem şefkat hâlistir, mukabele istemiyor, sâfi ve ivazsızdır. Hattâ en âdi mertebede olan hayvânâtın yavrularına karşı fedakârâne, ivazsız şefkatleri buna delildir. Halbuki aşk ücret ister ve mukabele talep eder. Aşkın ağlamaları bir nevi taleptir, bir ücret istemektir.

Demek, suver-i Kur’âniyenin en parlağı olan Sûre-i Yusuf’un en parlak nuru olan Hazret-i Yâkub’un (a.s.) şefkati, ism-i Rahmân ve Rahîm’i gösterir ve şefkat yolu rah-

(a.s.): aleyhisselâm; Allah’ın selâmı onun üzerine olsun

âdi: basit, sıradan

hâlis: içten, katıksız, samimi

hayvânât: hayvanlar

İsm-i Âzam: Cenâb-ı Hakkın binbir isminden en büyük ve mânâca diğer isimleri kuşatmış olanı

ism-i Rahmân: Allah’ın Rahmân ismi; kullarına karşı sınırsız rahmet sahibi olan ve rahmetinin eserleri dünya ve âhireti dolduran Allah

ivazsız: karşılıksız, bedelsiz

mukabele: karşılık

nevi: tür, çeşit

Rahîm: rahmetinin çok özel mükâfatları olan, sonsuz

şefkat ve merhamet sahibi Allah

sâfi: duru, katıksız, temiz

sahife-i nuranî: nurlu sayfa

Sûre-i Yusuf: Yusuf Sûresi; Kur’ân-ı Kerimin 12. sûresi

suver-i Kur’âniye: Kur’ân’ın sûreleri

şefkat: içten ve karşılıksız sevgi; acıma ve koruma hissi

met yolu olduğunu bildirir. Ve o elem-i şefkate devâ olarak da

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ¹ dedirir.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي²

Said Nursî

¹ “En iyi koruyucu Allah’tır; merhametlilerin en merhametlisi de Odur.” Yusuf Sûresi, 12:64.

² Bâkî olan sadece Odur.

devâ: ilâç, çare

elem-i şefkat: şef-

kat acısı

rahmet: merha-

met, bağış, acı-

ma, esirgeme

Helal dairesi keyfe kâfidir

(Meyve Risalesi,
Beşinci Mesele'den)

... Haram sevmekte, bir kıskançlık ele mi ve firak ele mi ve mukabele görmemek ele mi gibi çok ârızalarla o cüz'î lezzet zehirli bir bal hükmüne geçer. Ve o gençliğin sui-istimâliyle gelen hastalıkla hastahanelere ve taşkınlıklarıyla hapisanelere ve kalb ve ruhun gıdasızlık ve vazifesizliğinden neş'et eden sıkıntılarla meyhanelere, sefahethanelere veya mezaristana düşeceklerini bilmek istersen, git hastahanelerden ve hapisanelerden ve meyhanelerden ve kabristandan sor. Elbette, ekseriyetle gençlerin gençliğinin suiistimalinden ve taşkınlıkla-

cüz'î: ferdî, az, kü-
çük
ekseriyet: çoğun-
luk
elem: acı, keder
firak: ayrılık
kabristan: mezar-

lık
mezaristan: me-
zarlık
mukabele: karşılık
neş'et etmek:
meydana gelmek,

doğmak
sefahet: helal ol-
mayan zevk ve
eğlence
suiistimal: kötüye
kullanma

rından ve gayr-ı meşru keyiflerin cezası olarak gelen tokatlardan eyvahlar ve ağlamalar ve esefler işiteceksin.

Eğer istikamet dairesinde gitse, gençlik gayet şirin ve güzel bir nimet-i İlâhiye ve tatlı ve kuvvetli bir vasıta-i hayrat olarak âhirette gayet parlak ve bâki bir gençlik netice vereceğini, başta Kur'ân olarak çok kat'î âyâtıyla bütün semâvî kitaplar ve fermanlar haber verip müjde ediyorlar.

Madem hakikat budur. Ve madem helâl dairesi keyfe kâfidir. Ve madem haram dairesindeki bir saat lezzet, bazan bir sene ve on sene hapis cezasını çektirir. Elbette, gençlik nimetine bir şükür olarak, o tatlı nimeti iffette, istikamette sarf etmek lâzım ve elzemdir.

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki ebedî hayat
âyât: âyetler, deliller
bâki: kalıcı, devamlı
elzem: çok lüzumlu, pek gerekli
esef: üzüntü, acı
ferman: buyruk,

emir
gayet: son derece
gayr-ı meşru: dine aykırı, helâl olmayan
iffet: namus
istikamet dairesinde: İslâmiyet dairesinde

kat'iyet: kesinlik
nimet-i İlâhiye: Allah'ın nimeti
semâvî: İlâhî, Allah tarafından gönderilen
vasıta-i hayrat: hayırların vasıtası, aracı

*(Otuz İkinci Söz, Üçüncü Mevkıf,
İkinci Noktanın İkinci Mebhası'ndan)*

(...) Ey bedbaht ehl-i dalâlet ve gaflet! “Gayr-ı meşru bir muhabbetin neticesi, merhametsiz azap çekmektir” kaidesi sırrınca, siz, fıtratınızdaki Cenâb-ı Hakkın zât ve sıfât ve esmâsına sarf edilecek muhabbet ve marifet istidadını ve şükür ve ibâdât cihâzâtını nefsinize ve dünyaya gayr-ı meşru bir surette sarf ettiğinizden, bil’istihkak cezasını çekiyorsunuz. Çünkü Cenâb-ı Hakk’a ait muhabbeti nefsinize verdiniz; mahbubunuz olan nefsinizin hadsiz belâsını çekiyorsunuz. Çünkü hakikî bir rahatı, o mah-

bedbaht: talihsiz
bil’istihkak: hak etmek suretiyle
Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah
cihâzât: cihazlar, donanım
ehl-i dalâlet ve gaflet: doğru ve hak yoldan sapmış, inançsız ve

gaflete dalmış kimseler
esmâ: isimler
fıtrat: yaratılış
gayr-ı meşru: helâl olmayan, dine aykırı
hadsiz: sınırsız
hakikî: gerçek, doğru
ibâdât: ibadetler
istidad: kabiliyet,

yetenek
mahbub: sevgili
marifet: tanıma, bilme
muhabbet: sevgi
nefs: can, hayat, kişinin kendisi
sarf etmek: harcamak, kullanmak
sıfât: vasıflar, özellikler
suret: şekil, biçim

bubunuza vermiyorsunuz. Hem onu, hakikî mahbub olan Kadîr-i Mutlaka tevekkül ile teslim etmiyorsunuz, daima elem çekiyorsunuz.

Hem Cenâb-ı Hakkın esmâ ve sıfâtına ait muhabbeti dünyaya verdiniz ve âsâr-ı san'atını, âlemin esbabına taksim ettiniz; belâsını çekiyorsunuz. Çünkü, o hadsiz mahbuplarınızın bir kısmı size Allah'ı unuttuk demeyip, size arkasını çevirip, bırakıp gidiyor. Bir kısmı sizi hiç tanımıyor, tanısa da sizi sevmiyor, sevse de size bir fayda vermiyor. Daima hadsiz firaklardan ve ümitsiz, dönmemek üzere zevâllerden azap çekiyorsunuz.

âlem: kâinat, evren

âsâr-ı san'at: san'at eserleri

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

elem: acı, sıkıntı, keder

esbab: sebepler

esmâ: isimler

firak: ayrılık

hadsiz: sınırsız

hakikî: gerçek, doğru

Kadîr-i Mutlak: herşeye gücü yeten, sınırsız güç ve kudret sahibi Allah

mahbub: sevgili

muhabbet: sevgi

sıfât: vasıflar, özellikler

taksim: paylaşırma, bölüştürme

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme

zevâl: sona erme, yokluk

(Kastamonu Lâhikası,
70. Mektup'tan)

İkinci mesele: Otuz birinci âyetin işaretinin beyanında, **يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا**¹ bahsinde denilmiş ki: Bu asrın bir hassası şudur ki, hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı bakiyeye bilerek tercih ettiriyor. Yani, kırılacak bir cam parçasını baki elmaslara bildiği halde tercih etmek bir düstur hükmüne geçmiş.

Ben bundan çok hayret ediyordum. Bugünlerde ihtar edildi ki, nasıl bir uzv-u insanî hastalansa, yaralansa, sair âzâ vazifelerini kısmen bırakıp onun imdadına ko-

¹ “Onlar dünya hayatını seve seve âhirete tercih ederler...” İbrahim Sûresi, 14:3.

âzâ: uzuvlar, organlar

bâki: devamlı, kalıcı

beyan: açıklama, izah

düstur: kural, prensip

hassa: nitelik, özellik

hayat-ı bâkiye: devamlı ve kalıcı olan âhiret hayatı

hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı

ihtar: hatırlatma,

ikaz

imdad: yardım

sair: diğer, başka

uzv-u insânî: insan bedeninin herhangi bir organı

şar. Öyle de, hırs-ı hayat ve hıfzı ve zevk-i hayat ve aşkı taşıyan ve fitrat-ı insaniyede derc edilen bir cihaz-ı insaniye, çok esbapla yaralanmış, sair letâîfi kendiyile meşgul edip sukut ettirmeye başlamış; vazife-i hakikiyelerini onlara unutturmaya çalışıyor.

Hem nasıl ki bir cazibedar sefihane ve sarhoşane şâşaalı bir eğlence bulunsa, çocuklar ve serseriler gibi, büyük makamlarda bulunan insanlar ve mesture hanımlar dahi o cazibeye kapılıp hakikî vazifelerini tatil ederek iştirak ediyorlar. Öyle de, bu asırda hayat-ı insaniye, hususan hayat-ı içtimaiyesi öyle dehşetli, fakat cazibeli ve

cazibe: çekim
cazibedar: cazibeli, çekici
cazibeli: çekici
cihaz-ı insaniye: insandaki bir duygu
derc: yerleştirme
esbap: sebepler
fitrat-ı insaniye: insanın yaratılışı, tabiatı
hakikî: asıl, gerçek
hayat-ı içtimaiye:

toplumsal hayat
hayat-ı insaniye: insan hayatı
hıfz: koruma
hırs-ı hayat: hayat hırsı
hususan: özellikle
iştirak: katılma
letâîf: lâtifeler
mesture: örtülmüş, tesettürlü
sair: diğer, başka
sarhoşane: sarhoşça

sefihâne: yasak zevk ve eğlencelere düşkün bir şekilde; beyinsizce
sukut: düşme, alçalma
şâşaalı: gösterişli, göz alıcı bir şekilde
vazife-i hakikiye: gerçek, asıl vazife
zevk-i hayat: hayat zevki, yaşama lezzeti

elîm, fakat meraklı bir vaziyet almış ki, insanın ulvî latifelerini ve kalb ve aklını nefs-i emmaresinin arkasına düşürüp pervane gibi o fitne ateşlerine düşürttüroyor.

Evet, hayat-ı dünyeviye'nin muhafazası için, zaruret derecesinde olmak şartıyla, bazı umur-u uhreviye'ye muvakkaten tercih edilmesine ruhsat-ı şer'î'ye var. Fakat, yalnız bir ihtiyaca binaen helâkete sebebiyet vermeyen bir zarara göre tercih edilmez, ruhsat yoktur. Halbuki bu asır, o damar-ı insanî'yi o derece şırınga etmiş ki, küçük bir ihtiyaç ve âdi bir zarar-ı dünyevî yüzünden elmas gibi umur-u diniyeyi terk eder.

âdi: basit, sıradan

binaen: -dayanarak

damar-ı insanî: insânî duygu

elîm: elemli, acı veren

fitne: ahlâkta ve toplum düzeninde azgınlık ve bozgunculuk; baştan çıkarma

hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı

lâtife: duygu, his; insanın mânevi yapısında bulunan ince duygulardan herbiri

muhafaza: koruma

muvakkaten: geçici olarak

nefs-i emmâre: insanı daima kötülüğe, yasak zevk ve isteklere teşvik eden güç

ruhsat-ı şer'î'ye:

şeriatın, dinin izni

ulvî: yüce, büyük

umur-u diniye: dînî işler

umur-u uhreviye:

âhirete yönelik işler

zarar-ı dünyevî:

dünyaya ait maddî zarar

zaruret: zorunluluk, gereklilik

Evet, insaniyetin yaşamak damarı ve hıfz-ı hayat cihazı, bu asırda israfatla ve iktisatsızlık ve kanaatsizlik ve hırs yüzünden bereketin kalkmasıyla ve fakr u zaruret, maişet ziyadeleşmesiyle o derece o damar yaralanmış ve şerait-i hayatın ağırlaşmasıyla o derece zedelenmiş ve mütemadiyen ehl-i dalâlet nazar-ı dikkati şu hayata celb ede ede o derece nazar-ı dikkati kendine celb etmiş ki, ednâ bir hâcât-ı hayatiyeyi büyük bir mesele-i diniyeye tercih ettiriyor.

Bu acip asrın bu acip hastalığına ve dehşetli marazına karşı Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Be-

acip: hayrette bırakıcı, hayranlık verici

celb: çekme

ednâ: en aşağı, en küçük

ehl-i dalâlet: doğru ve hak yoldan sapan kimseler

fakr: fakirlik, ihtiyaç hâli

hâcât-ı hayatiye: hayatın ihtiyaçları, hayat için ge-

rek duyulan ihtiyaçlar

hıfz-ı hayat: hayatı koruma

iktisatsızlık: tutumsuzluk, israf

insaniyet: insanlık

israfat: israflar, savurganlıklar

maişet: geçim, yaşayış

maraz: hastalık, illet

mesele-i diniye:

dinî mesele

mütemadiyen: sürekli olarak

nazar-ı dikkat:

dikkatli bakış

şerait-i hayat: hayatın şartları

zaruret: zorunluluk, gereklilik

ziyadeleşmek: artmak, çoğalmak

yânın tiryak misâl ilâçlarının nâşiri olan Risalet-i Nur dayanabilir; ve onun metîn, sarılmaz, sebatkâr, hâlis, sadık, fedakâr şakirtleri mukavemet edebilir. Öyleyse, herşeyden evvel onun dairesine girmeli, sadakatle, tam metanet ve ciddî ihlâs ve tam itimadla ona yapışmak lâzım ki, o acip hastalığın tesirinden kurtulsun.

acip: hayrette bırakıcı, hayranlık verici

hâlis: içten, samimi

ihlâs: ibadet ve davranışlarda sadece Allah rızasını gözetme; samimiyet

itimad: güven

Kur'ân-ı Mu'ci-zü'l-Beyan: açıklamalarıyla mu'cize olan Kur'ân

metanet: sağlamlık, kararlılık

misâl: benzer, gibi

mukavemet: direnç, dayanıklılık

nâşir: neşreden,

yazıp yayan

sadakat: bağlılık, doğruluk

sadık: bağlı, doğru

sebatkâr: sabit duran, kararlı

şakirt: talebe, öğrenci

tiryak: güçlü derman, ilaç

Kur'an meydan okuyor!

(Yirmi Beşinci Söz,
Birinci Şule'den)

Şahıslar, cemaatler muârazasından âciz kaldıkları Kur'ân'a karşı, bütün nev-i beşerin ve belki cinnîlerin de netice-i efkârları olan medeniyet-i hazıra, Kur'ân'a karşı muâraza vaziyetini almıştır; i'câz-ı Kur'ân'a karşı, sihirleriyle muâraza ediyor. Şimdi, şu müthiş yeni muârazacıya karşı, i'câz-ı Kur'ân'ı, 1 **قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ** 1 âyetinin dâvâsını ispat etmek için, medeniyetin muâraza suretiyle vaz ettiği esâsâtı ve de-

1 "De ki: İnsanlar ve cinler bir araya toplansa..." İsrâ Sûresi, 17:88.

âciz: güçsüz, zayıf
cemaat: topluluk, grup
cinnî: cinlerden olan
esâsât: esaslar
i'câz-ı Kur'ân: Kur'ân'ın mu'cize

oluşu
medeniyet-i hazıra: günümüz medeniyeti
muâraza: sözle karşı koyma, muhalefet

netice-i efkâr: fikirlerin sonucu
nev-i beşer: insanlık
şule: ışık hüzmesi
vaz etmek: koymak

sâtirini, esâsât-ı Kur'âniye ile karşılaştıracğız.

Birinci derecede: Birinci Sözden tâ Yirmi Beşinci Söze kadar olan muvazeneler ve mizanlar ve o Sözlerin hakikatleri ve başları olan âyetler, iki kere iki dört eder derecesinde, medeniyete karşı Kur'ân'ın i'câzını ve galebesini ispat eder.

İkinci derecede: On İkinci Sözde ispat edildiği gibi, bir kısım düsturlarını hülâsa etmektir.

İşte, medeniyet-i hazırâ, felsefesiyle hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede nokta-i istinadı “kuvvet” kabul eder. Hedefi “menfaat” bilir. Düstur-u hayatı “cidal” tanır. Cemaatlerin rabıtasını “unsuriyet ve menfi milli-

cemaat: topluluk, grup
cidal: mücadele
desâtir: düsturlar, prensipler
düstur: prensip, kural
düstur-u hayat: hayat prensibi
esâsât-ı Kur'âniye: Kur'ân'ın

esasları
galebe: üstünlük
hakikat: gerçek, doğru
hayat-ı içtimaiye-i beşeriye: insanlığın toplumsal hayatı
hülâsa etmek: özetlemek
i'câz: mu'cize oluş

menfaat: yarar, çıkar
menfi: olumsuz
mizan: ölçü
muvazene: karşılaştırma
nokta-i istinad: dayanak noktası
rabıta: bağ
unsuriyet: ırkçılık

yet” bilir. Gayesi, hevesât-ı nefsaniyeyi tatmin ve hâcât-ı beşeriyeyi tezyid etmek için bazı “lehviyattır.”

Halbuki, kuvvetin şe’ni, tecavüzdür. Menfaatin şe’ni, her arzuya kâfi gelmediğinden, üstünde boğuşmaktır. Düstur-u cidâlin şe’ni, çarpışmaktır. Unsuriyetin şe’ni, başkasını yutmakla beslenmek olduğundan, tecavüzdür. İşte, şu medeniyetin şu düsturlarındandır ki, bütün mehâsiniyle beraber, beşerin yüzde ancak yirmisine bir nevi surî saadet verip seksenini rahatsızlığa, sefalete atmıştır.

Amma hikmet-i Kur’âniye ise, nokta-i istinadı, kuvvet yerine “hakki” kabul eder.

beşer: insan
düstur: prensip, kural
düstur-u cidâl: mücadele prensibi
hâcât-ı beşeriye: insanın ihtiyaçları
hevesât-ı nefsa-niye: nefsin hevesle
hikmet-i Kur’âni-

ye: Kur’ân’ın hikmeti, bilgisi
lehviyat: haram eğlenceler, oyunlar
mehâsin: iyilikler, güzellikler
menfaat: yarar, çıkar
nevi: tür, çeşit
nokta-i istinad: dayanak noktası

saadet: mutluluk
sefalet: perişanlık, yoksulluk
sûri: görünüşte
şe’n: özellik, belirleyici nitelik
tatmin: doyurma
tecavüz: haddi aşma, saldırma
tezyid etmek: arttırmak
unsuriyet: ırkçılık

Gayede, menfaat yerine “fazilet ve rıza-i İlâhîyi” kabul eder. Hayatta, düstur-u cidal yerine, “düstur-u teâvünü” esas tutar. Cemaatlerin rabitalarında, unsuriyet ve milliyet yerine, “rabita-i dinî ve sınıfî ve vatanî” kabul eder. Gayâtı, hevesât-ı nefsanînin nâmeşru tecavüzâtına sed çekip ruhu maâliyâta teşvik ve hissiyat-ı ulviyesini tatmin etmektir ve insanı kemâlât-ı insaniyeye sevk edip insan etmektir.

Hakkın şe’ni ise ittifaktır. Faziletin şe’ni, tesanüddür. Teâvünün şe’ni, birbirinin imdadına yetişmektir. Dinin şe’ni, uhuvvettir,

cemaat: topluluk, grup
düstur-u cidal: mücadele prensibi
düstur-u teavün: yardımlaşma prensibi
fazilet: güzel ahlak, erdem
gayât: gayeler, amaçlar
hevesât-ı nefsanîye: nefsin hevesle
hissiyat-ı ulviye: yüksek duygular

ittifak: birlik
kemâlât-ı insaniye: insanî mü-kemmellikler
maâliyât: yüksek ve derin fikirler
menfaat: yarar, çıkar
nâmeşru: helâl olmayan
rabita: bağ
rabita-i dinî ve sınıfî ve vatanî: din, sınıf ve vatan bağı
rıza-i ilâhî: Allah'ın

rizası
sed çekmek: engel olmak
şe’n: özellik, belirleyici nitelik
tatmin: doyurma
teavün: yardımlaşma
tecavüzât: tecavüzler
tesanüd: dayanışma
teşvik: isteklendirme
uhuvvet: kardeşlik
unsuriyet: ırkçılık

incizaptır. Nefs-i emmâreyi gemlemekle bağlamak, ruhu kemâlâta kamçılama ile serbest bırakmanın şe'ni, saadet-i dâreyn-dir. İşte, medeniyet-i hazıra, edyân-ı sâbika-i semâviyeden, bhusus Kur'ân'ın irşâdâtından aldığı mehâsinle beraber, Kur'ân'a karşı böyle hakikat nazarında mağlûp düşmüştür.

Üçüncü derece: Binler mesâilinden, yalnız nümune olarak üç dört meseleyi göstereceğiz. Evet, Kur'ân'ın düsturları, kanunları, ezelden geldiğinden, ebede gidecektir. Medeniyetin kanunları gibi ihtiyar olup ölümüne mahkûm değildir. Daima gençtir, kuvvetlidir.

bahusus: özellikle
düstur: prensip
ebed: sonsuzluk
edyân-ı sâbika-i semâviye: İslâm-dan önceki semâvî dinler
ezel: başlangıcı olmayan, önce-sizlik
hakikat: gerçek, doğru
incizap: kendine

çekme
irşâdât: irşâdlar, doğru yolu gösteren sözler
kemâlât: mükemmellikler
medeniyet-i hazıra: günümüz medeniyeti
mehâsin: güzellikler, iyilikler
mesâil: meseleler

nazar: bakış, düşünce
nefs-i emmâre: insanı kötülüğe sevk eden içindeki duygu
nümune: örnek
saadet-i dareyn: dünya ve âhiret mutluluğu
şe'n: özellik, belirleyici nitelik

Meselâ, medeniyetin bütün cem'iyât-ı hayriyeleriyle, bütün cebbârâne şedit inzibat ve nizâmatlarıyla, bütün ahlâkî terbiyegâhlarıyla, Kur'ân-ı Hakîmin iki meselesine karşı muâraza edemeyip mağlûp düşmüşlerdir.

Meselâ

وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ۚ¹ وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَاتُوا الزَّكَاةَ²

Kur'ân'ın bu galebe-i i'caz-kârânesini bir mukaddime ile beyan edeceğiz. Şöyle ki:

İşârâtü'l-İ'câz'da ispat edildiği gibi, bütün ihtilâlât-ı beşeriyenin madeni bir keli-

¹ “Namazı dos doğru kılın ve zekâtı verin.” Bakara Sûresi, 2:43.

² “Allah alışverişi helâl, faizi ise haram kıldı.” Bakara Sûresi, 2:275.

beyan etmek: açıklamak

cebbârâne: baskıcı bir şekilde, zorla

cem'iyât-ı hayriye: hayır cemiyetleri

galebe-i i'caz-kârâne: mu'cizeli bir şekilde galip gelme

ihtilâlât-ı beşeriye: insanlardaki ihtilaller, karışıklıklar

inzibat: âsaiş, düzen

Kur'ân-ı Hakim: her âyet ve sûresinde sayısız hikmet ve faydalar

bulunan Kur'ân **muâraza:** sözle karşı koyma

mukaddime: başlangıç, giriş

nizâmat: kanunlar

şedit: çok şiddetli

terbiyegâh: terbiye yeri

me olduğu gibi, bütün ahlâk-ı seyyienin menbaı dahi bir kelimedir.

Birinci kelime: “Ben tok olayım; başkası açlıktan ölse bana ne!”

İkinci kelime: “Sen çalış, ben yiyeyim.”

Evet, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede havas ve avam, yani zenginler ve fakirler, muvazeneleriyle rahatla yaşarlar. O muvazenenin esası ise, havas tabakasında merhamet ve şefkat, aşağısında hürmet ve itaattir. Şimdi, birinci kelime havas tabakasını zulme, ahlâksızlığa, merhametsizliğe sevk etmiştir. İkinci kelime avâmı kine, hasede, mübarezeyle sevk edip rahat-ı beşeriyeyi birkaç asırdır selb ettiği gibi, şu asırda sa’y, sermaye ile mübareze neticesi, herkesçe malûm olan Avrupa hâdisât-ı azîmesi meydana geldi.

ahlâk-ı seyyie:

kötü ahlâk

avam: halk, fakirler sınıfı

beşer: insan

hâdisât-ı azîme:

büyük olaylar

hased: kıskançlık

havas: zenginler sınıfı

hayat-ı içtimaiye-i beşeriye: insanlığın sosyal hayatı

malûm: bilinen

menba: kaynak

muvazene: denge

mübareze: mücadele, çatışma

rahat-ı beşeriye: insanlığın rahatı

sa’y: çalışma

selb etmek: ortadan kaldırmak

İşte, medeniyet, bütün cem'iyât-ı hayriye ile ve ahlâkî mektepleriyle ve şedit inzibat ve nizâmâtıyla beşerin o iki tabakasını musalâha edemediği gibi, hayat-ı beşerin iki müthiş yarasını tedavi edememiştir. Kur'ân, birinci kelimeyi, esasından “vücub-u zekât” ile kal' eder, tedavi eder. İkinci kelimenin esasını “hurmet-i ribâ” ile kal' edip tedavi eder. Evet, âyet-i Kur'âniye âlem kapısında durup ribâyâ “Yasaktır” der. “Kavga kapısını kapamak için banka (ribâ) kapısını kapayınız” diyerek insanlara ferman eder, şakirtlerine “Girmeyiniz” emreder.

İkinci esas: Medeniyet, taaddüd-ü ezvâcî kabul etmiyor; Kur'ân'ın o hükmünü, ken-

âlem: dünya

âyet-i Kur'âniye:

Kur'an'ın âyeti

beşer: insan

cem'iyât-ı hayri-

ye: hayır cemiyetleri

ferman etmek:

buyurmak, emretmek

hayat-ı beşer: in-

sanlık hayatı

hurmet-i ribâ: fâizin haramlığı

inzibat: âsayiş,

düzen

kal' etmek: kaldırmak

musalahâ: barıştırma

müthiş: dehşet

veren

nizâmât: kanunlar

ribâ: faiz

şakirt: talebe, öğrenci

şedit: şiddetli

taaddüd-ü ezvâc:

çok evlilik

vücub-u zekât:

zekâtın farz oluşu

dine muhalif-i hikmet ve maslahat-ı beşeriye münâfi telâkki eder.

Evet, eğer izdivaçtaki hikmet, yalnız kazâ-yı şehvet olsa, taaddüt bilâkis, olmalı. Halbuki, hattâ bütün hayvânâtın şehadetiyle ve izdivac eden nebâtâtın tasdikiyle sabittir ki, izdivacın hikmeti ve gayesi, tenasüldür. Kazâ-yı şehvet lezzeti ise, o vazifeyi gördürmek için rahmet tarafından verilen bir ücret-i cüz'iyedir. Madem hikmeten, hakikaten, izdivaç nesil içindir, nev'in bekâsı içindir. Elbette, bir senede yalnız bir defa tevellüde kabil ve ayın yalnız yarısında kabil-i telâkkuh olan ve elli senede ye'se düşen bir kadın, ekserî vakitte tâ yüz seneye kadar kabil-i telkih bir erkeğe kâfi gelmediğinden, medeniyet pek çok fahişe-hâneleri kabul etmeye mecburdur.

bekâ: devamlılık
ekser: pekçok
fahişehâne: fuhuş yapılan yer
hakikaten: hakikat gereği
hikmet: gaye, fayda
hikmeten: hikmet gereği
izdivaç: evlilik

kabil-i telâkkuh: dölleme kabiliyeti olan
kazâ-yı şehvet: şehvet ihtiyacını giderme
maslahat-ı beşeriye: insanlığın yararı
muhalif-i hikmet: hikmete zıt

münâfi: aykırı
nebâtât: bitkiler
nev': tür
taaddüt: birden fazla olma
telâkki: kabul etme
tevellüd: doğum
ücret-i cüz'ie: küçük ücret
ye's: ümitsizlik

Üçüncü esas: Muhakemesiz medeniyet, Kur'ân kadına sülûs verdiği için âyeti¹ tenkit eder. Halbuki, hayat-ı içtimaiyede ekser ahkâm ekseriyet itibarıyla olduğundan, ekseriyet itibarıyla bir kadın, kendini himaye edecek birisini bulur. Erkek ise, ona yük olacak ve nafakasını ona bırakacak birisiyle teşrik-i mesai etmeye mecbur olur. İşte, bu surette, bir kadın pederinden yarısını alsa, kocası noksaniyetini temin eder. Erkek pederinden iki parça alsa, bir parçasını tezevvüç ettiği kadının idaresine verecek; kızkardeşine müsavi gelir. İşte adalet-i Kur'âniye böyle iktiza eder, böyle hükmetmiştir. **HAŞİYE**

¹ bk. "Erkeğe iki kız hissesi vardır." Nisâ Sûresi, 4:11.

HAŞİYE Mahkemeye karşı ve mahkemeyi susturan lâyi- ➔

adalet-i Kur'âni-

ye: Kur'ân'ın

adaleti

ahkâm: hükümler

ekser: pekçok

ekseriyet: çoğunluk

haşiye: dipnot,

açıklayıcı not

hayat-ı içtimaiye:

toplum hayatı

himaye: koruma

iktiza: gerektirme

muhakemesiz: akıl

yürütemeyen, dü-

şüncesiz

müsavi: eşit, denk

nafaka: geçim için

gerekli olan şey

noksaniyet: eksik-

lik

peder: baba

suret: şekil, biçim

sülûs: (mirasta)

üçte bir

teşrik-i mesai: bir-

likte çalışma, iş-

birliği

tezevvüç etmek:

evlenmek

Dördüncü esas: Sanemperestliği şiddetle Kur'ân men ettiği gibi, sanemperestliğin bir nevi taklidi olan suretperestliği de men eder. Medeniyet ise, suretleri kendi mehâsininden sayıp Kur'ân'a muâraza etmek istemiş. Halbuki, gölgeli, gölgesiz suretler, ya bir zulm-ü mütehaccir veya bir riyâ-yı

→ ha-i temyizin müdafaatından bir parçadır; bu makama haşiye olmuş: “Ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikatli bir düstur-u ilâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz elli sene zarfında geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir.”

düstur-u ilâhî: ilâhî prensip
ecdad: atalar
hakikatli: gerçek
haşiye: dipnot, açıklayıcı not
hayat-ı içtimaiye: toplum hayatı
heves-i mütecessim: cisimleşmiş heves
iktidaen: uyarak
istinaden: dayanarak
ittifak: birleşme, fikir birliği
kudsî: kutsal

lâyiha-i temyiz: yargıtaya yazılan temyiz yazısı
mehâsin: güzellikler, iyilikler
men etmek: yasaklamak
muâraza: sözle mücadele
müdafaat: savunmalar
nakzetmek: bozmak
nevi: çeşit
rû-yi zemin: yer yüzü

sanemperestlik: puta tapmak
suret: şekil, resim
suretperestlik: surete tapmak, görünüşe çok değer vermek, fotoğrafa tapmak
tasdik: doğrulama, kabul etme
tefsir: Kur'ân'ın mânâlarını açıklayan kitap
zulm-ü mütehaccir: taşlaşmış zulüm

mütecessid veya bir heves-i mütecessimdir ki, beşeri zulme ve riyâyâ ve hevâyâ, hevesi kamçılıyıp teşvik eder.

Hem Kur'ân, merhameten, kadınların hürmetini muhafaza için, hayâ perdesini takmasını emreder—tâ hevesât-ı rezilenin ayağı altında, o şefkat madenleri zillet çekmesinler; âlet-i hevesat, ehemmiyetsiz bir metâ hükmüne geçmesinler.**HÂŞİYE** Medeniyet ise, kadınları yuvalarından çıkarıp, perdelerini yırtıp, beşeri de baştan çıkarmıştır. Halbuki, aile hayatı, kadın-erkek mabeyninde mütekabil hürmet ve muhabbetle de-

HÂŞİYE Tesettür-ü nisvan hakkında Otuz Birinci Mektubun Yirmi Dördüncü Lem'ası, gayet kat'î bir surette ispat etmiştir ki, tesettür kadınlar için fitrîdir; ref-i tesettür fitrata münâfidir.

âlet-i hevesat: gelip geçici istekler, arzular âleti

beşer: insan

fitrî: yaratılış gereği

hayâ: utanma duygusu

hevâ: hevesler, arzu ve istekler

hevesât-ı rezile: rezilce hevesler, günah ve çirkin olan arzular

heves-i mütecessim: cisimleşmiş heves

hürmet: saygı

izale etmek: ortadan kaldırmak

kat'î: kesin

metâ: mal

mabeyn: ara

muhafaza: koruma

mütekabil: karşılıklı

münâfi: aykırı, zıt

ref-i tesettür: tesettürün kaldırılması

riyâ: gösteriş

riyâ-yı mütecessid: cesetleşmiş

gösteriş

suret: şekil, resim

tesettür-ü nisvan: kadınların örtünmesi

zillet: alçaklık, aşağılık

vam eder. Halbuki, açık saçıklık, samimî hürmet ve muhabbeti izale edip ailevî hayatı zehirlemiştir. Hususan suretperestlik, ahlâkı fena halde sarstığı ve sukut-u ruha sebebiyet verdiği şununla anlaşılır:

Nasıl ki, merhume ve rahmete muhtaç bir güzel kadın cenazesine nazar-ı şehvet ve hevesle bakmak, ne kadar ahlâkı tahrip eder. Öyle de, ölmüş kadınların suretlerine veyahut sağ kadınların küçük cenazeleri hükmünde olan suretlerine hevesperverâne bakmak, derinden derine hissiyât-ı ulviye-i insaniyeyi sarsar, tahrip eder.

İşte, şu üç misal gibi binler mesâil-i Kur'âniyenin herbirisi, saadet-i beşeriye-i dünyada temine hizmet etmekle beraber, hayat-ı ebediyesine de hizmet eder. Sair me-

hayat-ı ebediye: sonsuz âhiret hayatı
hevesperverâne: nefsin istek ve arzularına düşkün bir şekilde
hissiyât-ı ulviye-i insaniye: insanın yüksek duyguları
husussan: özellikle
izale etmek: orta-

dan kaldırmak
merhume: vefat eden kadın
mesâil-i Kur'âniye: Kur'ân'ın meseleleri
nazar-ı şehvet ve heves: şehvet ve hevesle bakma
saadet-i beşeriye: insanlığın mutlu-

luğu
sukut-u ruh: ruhun alçalması
suret: şekil, resim
suretperestlik: surete tapmak, görünüşe çok değer vermek, fotoğrafa tapmak
tahrip etmek: boz-
mak

seleleri, mezkûr meselelere kıyas edebilirsin. (...)

(On Birinci Mektup'tan)

ÜÇÜNCÜ MESELE: Şu iki mesele, Yirmi Beşinci Sözün, i'câz-ı Kur'ân'a karşı medeniyetin aczini gösteren misallerinden bir kısmıdır. Kur'ân'a muhalif olan hukuk-u medeniyetin ne kadar haksız olduğunu ispat eden binler misallerinden iki misal:

1 فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ¹ olan hükm-ü Kur'ânî, mahz-ı adalet olduğu gibi, ayn-ı merhamettir.

Evet, adalettir. Çünkü, ekseriyet-i mutla-

¹ “Erkeğe iki kız hissesi vardır.” Nisâ Sûresi, 4:176.

acz: âcizlik, zayıflık

ayn-ı merhamet: gerçek anlamıyla merhamet

hukuk-u medenîye: medenî hukuk

hükm-ü Kur'ânî: Kur'ân'ın hükmü

i'câz-ı Kur'ân: Kur'ân'ın mu'cizeliği

mahz-ı adalet: tam

anlamıyla eksiksiz adalet

mezkûr: sözü geçen

misal: örnek

muhalif: zıt, karşıt

ka itibarıyla bir erkek, bir kadın alır, nafakasını taahhüt eder. Bir kadın ise, bir kocaya gider, nafakasını ona yükler, irsiyetteki noksanını telâfi eder.

Hem merhamettir. Çünkü, o zaife kız, pederinden şefkate ve kardeşinden merhamete çok muhtaçtır. Hükm-ü Kur'ân'a göre o kız, pederinden endişesiz bir şefkat görür. Pederi, ona “benim servetimin yarısını ellerin ve yabancıların ellerine geçmesine sebep olacak zararlı bir çocuk” nazarıyla endişe edip bakmaz. O şefkate, endişe ve hiddet karışmaz. Hem kardeşinden rekabetsiz, hasetsiz bir merhamet ve himayet görür. Kardeşi, ona “hanedanımızın yarısını bozacak ve malımızın mühim bir kısmını ellerin eline verecek bir rakip” nazarıyla bakmaz; o merhamete ve himayete bir kin, bir iğbirar katmaz.

ekseriyet-i mutla-
ka: genel çoğunluk
haset: kıskançlık
hiddet: öfke
himayet: koruma
hükm-ü Kur'ânî:

Kur'ân'ın hükmü
iğbirar: gücenme,
kırılma
irsiyet: miras,
varislik
nafaka: geçim için
gerekli olan şey

nazar: bakış
noksan: eksik
peder: baba
taahhüt: garanti
telâfi: giderme
zaife: zayıf

Şu halde, o fitraten nazik, nâzenin ve hil-
katen zaife ve nahife kız, sureten az birşey
kaybeder; fakat, ona bedel, akaribin şefka-
tinden, merhametinden tükenmez bir ser-
vet kazanır. Yoksa, rahmet-i Haktan ziya-
de ona merhamet edeceğiz diye hakkın-
dan fazla ona hak vermek, ona merhamet
değil, şedit bir zulümdür. Belki, zaman-ı
cahiliyette gayret-i vahşiyâneye binaen kız-
larını sağ olarak defnetmek gibi gaddarâne
bir zulmü andıracak şu zamanın hırs-ı vah-
şiyânesi, merhametsiz bir şenaate yol aç-
mak ihtimali vardır. Bunun gibi, bütün ah-
kâm-ı Kur'âniye

ahkâm-ı Kur'âni-
ye: Kur'ân'ın hü-
kümleri

akarib: akrabalar,
yakınlar

binâen: dayana-
rak

defnetmek: topra-
ğa gömmek

fitraten: yaratılış
gereği

gaddârâne: acı-
masızca, zalimâ-
ne

gayret-i vahşiyâ-
ne: vahşî, mede-
niyetten uzak gu-
rur ve haysiyet

hırs-ı vahşiyâne:
vahşice hırs

hilkaten: yaratılış-
tan gelen

nahife: zayıf, na-
zik, ince

nazenin: ince, na-
rin

rahmet-i Hak: Hak-

kın, Allah'ın rah-
meti

sureten: görünüş-
te

şedit: şiddetli

şenaat: çirkinlik,
alçaklık

zaife: zayıf

zaman-ı cahili-
yet: İslâmdan

önceki küfür ve
cehalet zamanı,
dönemi

fermanını وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ¹ tasdik ediyorlar.

DÖRDÜNCÜ MESELE: فَلَا مِمَّ السُّدُسُ²

İşte, mimsiz medeniyet, nasıl kız hakkında, hakkından fazla hak verdiğiinden böyle bir haksızlığa sebep oluyor. Öyle de, valide hakkında, hakkını kesmekle, daha dehşetli haksızlık ediyor.

Evet, rahmet-i Rabbâniyenin en hürmetli, en halâvetli, en lâtif ve en şirin bir cilvesi olan şefkat-i valide, hakaik-i kâinat içinde en muhterem, en mükerrem bir hakikattir. Ve valide, en kerîm, en rahîm, öyle

¹ “Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.” Enbiyâ Sûresi, 21:107.

² “Ölenin annesi için altıda bir hisse vardır.” Nisâ Sûresi, 4:11.

cilve: yansıma, görüntü

hakaik-i kâinat: kâinattaki hakikatler, gerçekler

halâvet: tatlılık, şirrinlik

kerîm: cömert, ikram sahibi

lâtif: hoş, güzel

mimsiz medeniyet: “deniyet”, aşağılık

muhterem: hürmete lâyık, saygıdeğer

mükerrem: şerefli, ikrama lâyık

rahîm: merhametli, şefkatli

rahmet-i Rabbâniye: Allah'ın rahmeti, merhameti

şefkat-i valide: anne şefkati

valide: anne

fedakâr bir dosttur ki, o şefkat saikasıyla, bir valide, bütün dünyasını ve hayatını ve rahatını, veledi için feda eder. Hattâ, validelığın en basit ve en ednâ derecesinde olan korkak tavuk, o şefkatin küçücük bir lem'asıyla, yavrusunu müdafaa için ite atılır, arslana saldırır.

İşte böyle muhterem ve muazzez bir hakikati taşıyan bir valideyi veledinin malından mahrum etmek, o muhterem hakikate karşı ne kadar dehşetli bir haksızlık, ne derece vahşetli bir hürmetsizlik, ne mertebeye cinayetli bir hakaret ve arş-ı rahmeti titreten bir küfran-ı nimet ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriye'nin gayet parlak ve nâfi bir tiryakına bir zehir katmak olduğunu, insaniyet-

arş-ı rahmet: bütün yaratılmışları şefkat ve merhametle besleyip büyüten Allah'ın rahmetinin tasarruf dairesi, makamı

ednâ: küçük, basit, aşağı

hakikat: doğru, gerçek

hayat-ı içtimaiye-i beşeriye: insanların sosyal hayatı

küfran-ı nimet: nimete karşı nankörlük nimete saygısızlık

lem'a: parıltı

muazzez: aziz, değerli

muhterem: hürmete lâyık, saygıdeğer

müdafaa: savunma

nâfi: yararlı

saika: sevk edici, sebep

tiryak: ilaç

valide: anne

veled: çocuk

perverlik iddia eden insan canavarları anlamazlarsa, elbette hakikî insanlar anlar. Kur'ân-ı Hakîmin hükmünü, ayn-ı hak ve mahz-ı adalet olduğunu bilirler.

ayn-ı hak: hakkın ta kendisi
hakikî: doğru, gerçek
insaniyetperver-

lik: insanlığı sevmek
Kur'ân-ı Hakîm: her âyet ve sûresinde sayısız hik-

met ve faydalar bulunan Kur'ân
mahz-ı adalet: tam anlamıyla adalet

Aile hayatını mahveden bir illet: Gıybet

(Barla Lâhikası, 218. Mektup;
Gıybet bahsinin zeyli)

Yirmi İkinci Mektubun Hâtimesindeki
bahse bir zeyldir.

أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا¹

Gıybet şu âyetin kat'î hükmüyle nazar-ı Kur'ân'da gayet menfur ve ehl-i gıybet, gayet fena ve alçaktırlar. Gıybetin en fena ve en şenî ve en zâlimâne kısmı, kazf-i muhsanât nev'idir. Yani, gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen bir insan, bir erkek veya kadın hakkında zinâ isnad et-

¹ "Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı?"
Hucurât Sûresi, 49:12.

ehl-i gıybet: gıybet eden, arkadan çekiştiren kimseler
gayet: çok
gıybet: bir kimse-nin arkasından hoşlanmayacağı şekilde konuşma,

çekiştirme
isnat: dayandırma
kat'î: kesin
kazf-i muhsanât: temiz ve namuslu kadınları zina ile suçlama, iftira etme
menfur: nefret

edilen
nazar-ı Kur'ân: Kur'ân'ın nazarı, bakış tarzı
nev'i: çeşit, tür
şenî: kötü, çirkin, alçakça
zâlimâne: zâlimce

mek, en şenî bir günah-ı kebâir ve en zâlimâne bir cinayettir, hayat-ı içtimâiye-i ehl-i imanı zehirlendirir bir hıyanettir, me'sut bir ailenin hayatını mahveden bir gadirdir. Evet, Sûre-i Nur bu hakikati o kadar şiddetle göstermiş ki, vicdan sahibini titretiyor ve tüylerini ürperttiriyor.

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ

بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ¹

şiddetle ferman ediyor ve diyor ki: Gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen, merdûdü's-şehadettir; ebedî şehadetlerini kabul etmeyiniz. Çünkü yalancıdırlar. Acaba

¹ “Onu işittiğinizde, ‘Bunu söylemek bize yakışmaz. Hâşâ, bu büyük bir iftiradır’ demeniz gerekmez miydi?” Nur Sûresi, 24:16.

cinayet: suç, hukuka uymayan davranış

ebedî: sonsuza dek, hiçbir zaman

ferman etme: buyurma, emretme

gadir: zulüm, acımasızlık

günah-ı kebâire:

en büyük günah
hayat-ı içtimâiye-i ehl-i iman: mü-

minlerin toplumsal hayatı

hıyanet: hainlik, ihanet

mahveden: yok eden, harap eden

merdûdü's-şeha-

det: şahitliği kabul edilmeyen

Sûre-i Nur: Kur'an'ın 24. sûresi olan Nur Sûresi

şehadet: şahidlik, tanıklık

şenî: kötü, çirkin, alçakça

zâlimâne: zâlimce

böyle kazfe cesaret eden hangi adam var ki, gözüyle görmüş dört şahidi gösterebilir? Kur'ân-ı Hakîm bu şartı koşturmakla, “Böyle şeylerde şakk-ı şefe etmeyiniz, bu kapıyı kapayınız demektir.”

1 يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ 1 tehdidiyle, öyleleri münafık gibi ehl-i imanin hayat-ı içtimâiyelerini böyle işâalarla ifsad ediyorlar, ifade ediyor. Ve bilhassa böyle gıybet ehl-i namus ve ehl-i haysiyet hakkında olsa ve bilhassa ehl-i ilim hakkında olsa ve bilhassa akıldan hariç bir tarzda olsa... Meselâ, namuslu bir zât, kendi gayet yakışıklı, bir cihetle mükemmel ve ailesine kemâl-i iti-

1 “İman edenler arasında çirkin söz ve hareketlerin yayılmasından hoşlananlar...” Nur Sûresi, 24:19.

cihet: şekil, yön
ehl-i haysiyet: haysiyet, itibar ve şeref sahipleri
ehl-i ilim: ilim ehli, âlimler
ehl-i iman: Allah'a inanan
ehl-i namus: namus sahibi
gıybet: bir kimse-

nin arkasından hoşlanmayacağı şekilde konuşma, çekiştirme
hayat-ı içtimâiye: sosyal hayat
ifsad etme: bozma
işâa etme: yayma, duyurma
kazf: iftira

Kur'ân-ı Hakîm: her âyet ve sûresinde sayısız hikmet, mu'cize ve faydalar bulunan Kur'ân
münafık: iki yüzlü, inanmadığı halde inanmış görünen
şakk-ı şefe: ağzını açıp konuşma

madı olduğu halde, hiçbir cihetle ona mukabil gelemeyen ve onun hizmetkârı hükmünde ve ona nispeten çirkince bir insan ve dünyada onların içtimâını hiçbir fıtrat ve vicdan kabul etmediği bir surette, o bîçare ailesini o suretle gıybet etmek, bu nevi gıybetin en şenîidir. Böyle eşne' gıybetin sebebi, olsa olsa, insanın dest-i ihtiyarında olmayan bir muhabbet vasıtasıyla, yine kadınların kıskançlığından ve habbeyi kubbe görüp ve kendi iffetini göstermekle başkasını ittiham etmek nev'inden bu nevi şayialar meydan alıyorlar. Bu işâadan tevbe etsinler; yoksa kahr-ı İlâhî gelmesi kavi-

bîçare: çaresiz
cihet: şekil, yön
dest-i ihtiyar: ihtiyar eli; irade ve dileme eli
eşne': çok şenî, en kötü
fıtrat: yaratılış, mi-zaç
gıybet: bir kimse-nin arkasından hoşlanmayacağı şekilde konuşma, çekiştirme

habbeyi kubbe görme: çok kü-çük bir şeyi çok büyük görme
hizmetkâr: hizmetçi
içtimâ: toplanma, bir araya gelme
iffet: namus
işâa: yayma, duyurma
ittiham etmek: suçlamak

kahr-ı İlâhî: Allah'ın kahrı
kemâl-i itimad: mükemmel bir güven
mukabil: karşılık
nev'i: çeşit, tür
suret: biçim
şayia: yayılmış haber, yaygın olan söylenti
şenî: kötü, çirkin, alçakça

yen memuldür. Öyle iftira edenler, böyle iftiraya maruz kalacakları, cezâ-yı amelleri olmak ihtimalini düşünsünler!

Said Nursî

cezâ-yı amel: yapılan işin karşılığı
iftira: delilsiz olarak, haksız yere

birini suçlama
kaviyen: kuvvetle
maruz kalma: tesiri altında kalma

memul: umulan, ümit edilen, beklenen

Aile saadetine anahtarı: İktisat ve kanaat

(İktisat Risalesi'nden)

Dördüncü Nükte

“İktisat eden, maişetçe aile belâsını çekmez” meâlindeki ¹ لَا يَعُولُ مَنْ اقْتَصَدَ hadis-i şerifi sırrıyla, “iktisat eden, maişetçe aile zahmet ve meşakkatini çok çekmez.”

Evet, iktisat kat'î bir sebep-i bereket ve medar-ı hüsn-ü maişet olduğuna o kadar kat'î deliller var ki, had ve hesaba gelmez.²

¹ *Müşned*, 1:447; el-Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, 5:454, no: 7939; el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*, 3:36, 6:49, 56, 57.

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsât* 7:25; Beyhâkî, *Şuabü'l-İman* 5:254.

belâ: sıkıntı

had ve hesaba

gelmek: sonsuz ve sınırsız olmak

hadis-i şerif: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) mübarek söz, fiil ve

hareketi veya onun onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış
iktisat: tutumluluk

kat'î: kesin, şüphesiz

maişet: geçim

meâl: anlam

medar-ı hüsn-ü

maişet: güzel geçinme kaynağı

meşakkat: güçlük, zorluk

sebeb-i bereket:

bolluk sebebi

zahmet: zorluk

Ezcümle, ben kendi şahsımda gördüğüm ve bana hizmet ve arkadaşlık eden zatların şهادetleriyle diyorum ki:

İktisat vasıtasıyla bazan bire on bereket gördüm ve arkadaşlarım gördüler. Hattâ dokuz sene (şimdi otuz sene) evvel¹ benimle beraber Burdur'a nefyedilen reislerden bir kısmı, parasızlıktan zillet ve sefalet düşmemekliğim için, zekâtlarını bana kabul ettirmeye çok çalıştılar. O zengin reislerle dedim: "Gerçi param pek azdır. Fakat iktisadım var, kanaate alışmışım. Ben sizden daha zenginim." Mükerrer ve musırrâne tekliflerini reddettim. Câ-yı dikkattir ki, iki sene sonra, bana zekâtlarını teklif edenlerin bir kısmı, iktisatsızlık yüzünden borçlandılar. Lillâhilhamd, onlardan yedi sene

¹ Behsedilen tarih 1926 senesidir.

bereket: bolluk

câ-yı dikkat: dikkat çekici, ilginç nokta

ezcümle: örneğin

iktisat: tutumluluk

kanaat: elindekiyle yetinme

lillâhilhamd: ne

kadar hamd ve

şükür varsa ve olmuşsa, hepsi Allah'a aittir

musırrâne: ısrarlı bir şekilde

mükerrer: tekrarlanan

nefyedilen: sürülen, sürgün edilen

reis: başkan

sefalet: perişanlık, yoksulluk

şهادet: şahitlik

zillet: hor, hakir, aşağılanma

sonra, o az para, iktisat bereketiyle bana kâfi geldi, benim yüz suyumu döktürmedi, beni halklara arz-ı hâcete mecbur etmedi. Hayatımın bir düsturu olan “nâstan istiğnâ” mesleğini bozmadı.

Evet, iktisat etmeyen, zillete ve mânen dilencilige ve sefaletе düşmeye namzettir. Bu zamanda isrâfâta medar olacak para çok pahalıdır. Mukabilinde bazan haysiyet, namus rüşvet alınıyor. Bazan mukaddesât-ı diniye mukabil alınıyor, sonra menhus bir para veriliyor. Demek, mânevî yüz lira zararlarla maddî yüz paralık bir mal alınır.

Eğer iktisat edip hâcât-ı zaruriyeye iktisar ve ihtisar ve hasretse,

arz-ı hâcet: ihtiyacı bildirme
bereket: bolluk
düstur: kural
hâcât-ı zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar
hasretme: ayırma, sınırlama
haysiyet: itibar, onur
iktisar: sınırlandırma, daraltma

iktisat: tutumluluk
isrâfât: israflar, savurganlıklar
kâfi: yeterli
medar olma: sebep olma
menhus: uğursuz, kötü
mukabil: karşılık
mukaddesât-ı diniye: dinde mu-

kaddes, kutsal sayılan şeyler
namus: şeref, iffet
namzet: aday
nâstan istiğnâ: insanlara ihtiyaç duymama
sefalet: perişanlık, yoksulluk
zillet: hor, hakir, aşağılanma

1 **sırrıyla,** إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ¹

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا²

sarahatiyle, ummadığı tarzda, yaşayacak kadar rızkını bulacak. Çünkü şu âyet taahhüt ediyor.

Evet, rızık ikidir:³

Biri hakikî rızıktır ki, onunla yaşayacak. Bu âyetin hükmü ile, o rızık taahhüd-ü Rabbânî altındadır. Beşerin sû-i ihtiyarı karışmazsa, o zarurî rızık herhalde bulabilir. Ne dinini, ne namusunu, ne izzetini feda etmeye mecbur olmaz.

¹ “Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah’tır.” Zâriyat Sûresi, 51:58.

² “Yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı yoktur ki, onun rızkını vermek Allah’a ait olmasın.” Hûd Sûresi, 11:6.

³ bk. Cürcânî, *Tarihü Cürcân* s. 366; Gazâlî, *el-Makasidü'l-Esnâ* s. 85-86.

âyet: Kur’ân’ın her bir cümlesi

beşer: insanlık

hakikî: asıl, gerçek

izzet: değer, itibar, yücelik

namus: şeref, iffet

rızık: yiyecek ve içecek şeyler

sarahat: açıklık

sû-i ihtiyar: iradeyi kötüye kullanma

taahhüd-ü Rabbânî: Allah’ın bütün

varlıkların ihtiyaçlarını kendi idaresi altına alma garantisi

taahhüt etmek:

garanti vermek

zarurî: zorunlu

İkincisi, rızk-ı mecazîdir ki, sû-i istimâlât-la hâcât-ı gayr-ı zaruriye hâcât-ı zaruriye hükmüne geçip, görenek belâsıyla tiryaki olup, terk edemiyor. İşte bu rızık taahhüd-ü Rabbânî altında olmadığı için, bu rızıkı tahsil etmek, hususan bu zamanda çok pahalıdır. Başta izzetini feda edip zilleti kabul etmek, bazan alçak insanların ayaklarını öpmek kadar mânen bir dilencilik vaziyetine düşmek, bazan hayat-ı ebediyesinin nuru olan mukaddesât-ı diniyesini feda etmek suretiyle o bereketsiz, menhus malı alır.

Hem bu fakr u zaruret zamanında, aç ve muhtaç olanların elemelerinden ehl-i vicda-

belâ: büyük sıkıntı
bereketsiz: bolluğun olmaması
elem: acı, keder
fakr u zaruret: yoksulluk ve çaresizlik
hâcât-ı gayr-ı zaruri: zarurî ve mecburî olmayan ihtiyaçlar
hâcât-ı zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat, âhîret ha-

yatı
hususan: özellikle
izzet: değer, itibar, yücelik
menhus: uğursuz, kötü
mukaddesât-ı diniye: dinen kutsal sayılan şeyler
rızık: yiyecek ve içecek şeyler
rızk-ı mecazî: asıl olmayan, gerçek olmayan rızık
sû-i istimâlât: el-

deki nimetleri kötüye kullanma
suret: biçim, şekil
taahhüd-ü Rabbânî: Allah'ın bütün varlıkların ihtiyaçlarını kendi idaresi altına alma garantisi
tahsil etmek: elde etmek, kazanmak
tiryaki: tutkun, bağımlı
zillet: hor, hakir, aşağılanma

na rikkat-i cinsiye vasıtasıyla gelen teellüm, o gayr-ı meşru bir surette kazandığı parayla aldığı lezzeti, vicdanı varsa acılaştırıyor. Böyle acip bir zamanda, şüpheli mallarda, zaruret derecesinde iktifa etmek lâzımdır. Çünkü **إِنَّ الضَّرُورَةَ تُقَدَّرُ بِقَدْرِهَا**¹ sırrıyla, haram maldan, mecburiyetle zaruret derecesini alabilir, fazlasını alamaz. Evet, muztar adam, murdar etten tok oluncaya kadar yiyemez. Belki ölmeyecek kadar yiyebilir. Hem, yüz aç adamın huzurunda kemâl-i lezzetle fazla yenilmez.

İktisat, sebep-i izzet ve kemal olduğuna delâlet eden bir vakıa:

¹ Zaruretlar zaruret miktarınca sınırlandırılır.

acip: hayret verici
delâlet etme: delil olma, işaret etme
ehl-i vicdan: vicdan ve merhamet sahibi kimseler
gayr-ı meşru: helâl olmayan, dine aykırı
haram: Allah ve Resulü tarafından kesin olarak ya-

saklanmış şey
iktifa etmek: yetinmek
iktisat: tutumluluk
kemâl-i lezzetle: tam bir lezzet olarak
murdar: pis, kirli, haram
muztar: çaresiz, zorda kalan
rikkat-i cinsiye: in-

sanın kendi cinsinden olana acıması
sebeb-i izzet ve kemâl: değer, itibar ve olgunluk sebebi
suret: biçim, şekil
teellüm: elem ve acı çekme
vakıa: olay
vasıta: araç
zaruret: zorunluluk

Bir zaman, dünyaca sehâvetle meşhur Hâtem-i Tâî, mühim bir ziyafet veriyor. Misafirlerine gayet fazla hediyeler verdiği vakit, çölde gezmeye çıkıyor. Bakar ki, bir ihtiyar fakir adam, bir yük dikenli çalı ve gevenleri beline yüklemiş, cesedine batıyor, kanatıyor. Hâtem ona dedi:

“Hâtem-i Tâî, hediyelerle beraber mühim bir ziyafet veriyor. Sen de oraya git; beş kuruşluk çalı yüküne bedel beş yüz kuruş alırsın.”

O muktesit ihtiyar demiş ki: “Ben bu dikenli yükümü izzetimle çekerim, kaldırırm; Hâtem-i Tâî’nin minnetini almam.”

Sonra Hâtem-i Tâî’den sormuşlar: “Sen kendinden daha civanmert, aziz kimi bulmuşsun?”

Demiş: “İşte o sahrâda rast geldiğim o

aziz: izzetli, üstün, değerli

civanmert: yiğit, mert

geven: dikenli bir tür çalı

Hâtem/Hâtem-i

Tâî: 578 yılında vefat eden Hâ-

tem-i Tâî, Câhiliye devrinde yaşayan, cömertliğiyle meşhur üç kişiden biri

izzet: değer, itibar, şeref

minnet: iyilik kar-

şısında kendini borçlu hissetmek

muktesit: iktisatlı, tutumlu

mühim: önemli

sahrâ: çöl

sehâvet: cömertlik

vakıa: olay

muktesit ihtiyarı benden daha aziz, daha yüksek, daha civanmert gördüm.”¹

¹ bk. *Buhârî*, Müsâkât 13, Zekat 50, Büyu' 15; *İbni Mâce*, Zekat 25; *Müsned* 1:167.

aziz: izzetli, üstün,
değerli

civanmert: yiğit,
mert

muktesit: iktisatlı,
tutumlu

İktisat ve kanaatin uhrevî meyveleri

(Emirdağ Lâhikası I, 58. Mektup'tan)

Rabian: Dünyanın yüz bahçesi, fâni olmak haysiyetiyle, âhiretin bâki olan bir ağacına mukabil gelemes. Halbuki, hazır lezzete meftun kör hissiyât-ı insaniye, fâni, hazır bir meyveyi, bâki, uhrevî bir bahçeye tercih etmek cihetiyle, nefis-i emmare bu hâlet-i fitriyeden istifade etmemek için Risale-i Nur şakirtleri ezvak-ı ruhaniyeyi ve keşfiyat-ı mâneviyeyi dünyada aramıyorlar.

Risale-i Nur şakirtlerine bu noktada benzeyen eskiden bir zât, haremiyle beraber büyük bir makamda bulundukları halde,

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki ebedî hayat
bâki: sürekli, kalıcı
ezvak-ı ruhani: mânevî zevkler
fâni: geçici olan, ölümlü
hâlet-i fitriye: yaratılıştan gelen haller
harem: eş, zevce

haysiyet: itibar, özellik
hissiyât-ı insaniye: insanın hisleri, duyuları
istifade: faydalanma, yararlanma
keşfiyat-ı mâneviye: mânevî keşifler
meftun: düşkün, tutkun, aşık

mukabil: karşılık
nefis-i emmâre: insanı daima kötülüğe, yasak zevk ve isteklere sevk eden duygu
rabian: dördüncü olarak
şakirt: öğrenci, talebe
uhrevî: âhirete ait, âhiretle ilgili

maîşet müzayakası yüzünden haremi, demiş zevcine: “İhtiyacımız şedittir.”

Birden, altundan bir kerpiç yanlarında hazır oldu. Haremine dedi: “İşte Cennetteki bizim kasrımızın bir kerpicidir.”

Birden o mübarek hanım demiş ki: “Gerçi çok muhtacız ve âhirette de çok böyle kerpiçlerimiz var; fakat fâni bir surette bu zayi olmasın, o kasrımızdan bir kerpiç noksan olmasın. Dua et, yerine gitsin; bize lâzım değil.” Birden yerine gitti, keşifle gördüler diye rivayet edilmiş.

İşte bu iki kahraman ehl-i hakikat, Risale-i Nur şakirtlerinin dünyaya ait ezvak-ı kerametlere koşmadıklarına bir hüsn-ü misaldir.

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki ebedî hayat
ehl-i hakikat: tarikat ve tasavvuf yoluna girmeden, Sahabe gibi doğrudan Kur’ân ve Sünnet ışığında ilerleyen
ezvak-ı keramet: kerametın zevkleri
fâni: geçici olan,

ölümlü
harem: eş, zevce
hüsn-ü misal: güzel örnek
kasır: saray, köşk
kerpiç: tuğla
keşif: Allah tarafından ilham olunmasıyla gizli bir şeyin meydana çıkarılması
maîşet: geçim, ya-

şayış
müzayaka: sıkıntı, darlık, güçlük
rivayet: nakil, haber
suret: biçim, şekil
şakirt: öğrenci, talebe
şedit: çok şiddetli
zayi etmek: kaybetmek
zevc: erkek eş, koca

Şefkat kahramanları

(Hanımlar Rehberi'nden bir parça)

Gayet ehemmiyetli bir hakikata gayet kısa bir işaret

Bazı ehâdîs-i şerife ile işaret var ki; “Âhirzamanda kadınlar tâifesinde hakaik-ı imâniye ziyade bir derece inkişaf edecek. O zamanın dalâlet tehlikelerinden bir derece mahfuz kalacaktır.” Bir hadîs-i şerif ferman

eder ki: **عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ** ¹ Yani “Âhirzamanda ihtiyar kadınların dinlerine iktida

1 İmam-i Gazâli, *İhyâu Ulûmi'd-Dîn*, 3:75.

âhirzaman: dünya hayatının kıyame-te yakın son devresi

dalâlet: hak yoldan ayrılma, sapkınlık,

ehâdîs-i şerife / hadis-i şerif: hadis-i şerifler; Peygamber Efendimi-

zin (a.s.m.) mübarek söz, fiil ve hareketi veya onun onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranışlar

ferman etme: buyurma, emretme
hakaik-ı imâniye: iman hakikatleri,

gerçekleri

iktida etme: tabi olma, uyma

inkişaf etme: açığa çıkma, gelişme

mahfuz kalma: muhafaza edilme, korunma

tâife: grup, topluluk

ediniz.” Demek şefkat kahramanları olan kadınlar, o seciye-i şefkatten çıkan samimiyet ve ihlâs ile o zamanın riyakârane dalâlet tehlikelerinden kurtulmaya vesile olur. İslâmiyetini muhafaza ederler.

Hem bir hadîs-i şerif ferman ediyor ki:

أَبِي الْبَنَاتِ مَرْزُوقٌ Yani: “Kızların babasının rızıkına bereket düşer.”

Demek kız çocukları âhirzamanda çoğalır. Hem mübarek ve rızıkları bereketli olur. Ben çok zaman evvel bu nevi hadislerin sırrını bilmiyordum. Cenab-ı Hakka şükür ki, bu âhirde bir derece o sırrı anladım. Gayet kısaca bir işaret edeceğiz:

âhir: son

âhirzaman: dünya hayatının kıyame-te yakın son devresi

Cenâb-ı Hak:

Hakkın ta kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah

dalâlet: hak yoldan ayrılma, sapkılık, dinsizlik

hadis-i şerif: ha-

dis-i şerifler; Peygamber Efendimizin (a.s.m.) mübarek söz, fiil ve hareketi veya onun onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranışlar

ferman etme: buyurma, emretme

muhafaza etmek: korumak, saklamak

nevi: tür, çeşit

riyakârane: gösterişli bir şekilde

seciye-i şefkat:

şefkat etme özelliği

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek

şükür: Allah'ın (c.c.) nimetlerine karşı memnunluk gösterme; Allah'a teşekkür etme

Nev-i beşerde yavrular, sâir hayvanlar gibi çabuk kendi kendine mâlik olmadığından, yaşamakta hayvanın iki-üç ay yerine, on sene, belki daha ziyade şefkatli bir himayete muhtaç olduklarından, bu sır için cins-i hayvana muhalif olarak insandaki veledlerine karşı şefkat, bir seciye-i fitrî olarak devam etmek lâzım gelmiş. Hem iktidarsız yavrulara ve zayıf vâlidelerine tam yardım ve himaye etmek hikmetiyle erkeklerde de haysiyet, nâmus seciyesi fitratında dercedilmiş. Bu nâmusta hâlis ve ücretsiz, mukabelesiz, samimî bir kahramanlık dercedilmiş. Fakat o seciye bazı esbap ile bir derece bozulduğu için samimî ve hâlis kahramanlık seciyesi ekseriyette zayıflamış.

cins-i hayvan: hayvan cinsi, hayvanlar
dercedilme: yerleştirilme
ekseriyet: çoğunluk
esbap: sebepler
hâlis: içten, katıksız
haysiyet: itibar, şeref

hikmet: sır; fayda, gaye
himaye etmek: korumak
himayet: koruma
iktidarsız: güçsüz ve kudretsiz
mâlik: sahip
muhalif: farklı
mukabelesiz: karşılıksız özellik
nev-i beşer: in-

sanlık, insanlar
sair: diğer
seciye: üstün özellikler, güzel karakter
seciye-i fitrî: yaratılıştan gelen huy
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek
valide: anne
veled: çocuk

Fakat kadınlarda o seciye-i fitriye olan şefkat kahramanlığı bozulmamış. Bu seciye-i fitrî ehl-i İslâm'da, âhîrzamanda büyük bir hizmet ve hayat-ı içtimaiyede, İslâmiyet dairesinde bir esas olacağına o gibi hadis-i şerifler işaret edip remzen haber veriyorlar.

Said Nursî

(Barla Lâhikası, 268. Mektup'tan)

Aziz, sıddık, müdakkik kardeşim Re'fet Bey,
Evvelâ: Nevzad-ı mübarekenin dünyaya gelmesini, sizin için bir fâl-i hayr olarak tebrik ediyorum. İnşâallah

âhîrzaman: dünya hayatının kıyame-te yakın son devresi

aziz: çok değerli, izzetli

ehl-i İslâm: Müslümanlar

evvelâ: ilk olarak, öncelikle

fâl-i hayr: iyi hal, iyi âlâmet

hadîs-i şerif: Pey-

gamber Efendimi-zin (a.s.m.) mübarek söz, fiil ve hareketi veya onun onayladığı başkasına ait söz, iş veya davranış

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat

müdakkik: dikkatli

nevzad-ı mübareke: yeni doğmuş,

yeni dünyaya gelmiş mübarek kız çocuğu

remzen: ince işaret şeklinde

seciye-i fitrî: yaratılıştan gelen huy

sıddık: çok doğru ve bağlı

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek

وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَى¹ sırrına mazhar olacak. Âsım Bey gibi senin de bir kız evlâdı dünyaya gelmesi, meşrebimizde en mühim esas şefkat olduğu cihetiyle ve şefkat kahrâmanları kızlar olduğundan ve en sevimli mahlûk bulunduğundan, daha ziyade tebrike şâyansınız. Zannederim, bu zamanda erkek çocukların tehlikesi daha çok. Cenâb-ı Hak onu sizlere medar-ı tesellî ve ünsiyet ve evinize küçük bir melâike hükümüne getirsin. “Rengigül” ismi yerine “Zeynep” olsa, daha münasiptir.

(...)

Evet, kız, şefkat ve cemalin mazharı olduğundan, erkek çocuğundan daha ziyade sevilir. Bâhusus bu zamanda ebeveyn hak-

¹ “Erkek çocuk, kız gibi değildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:36.

bâhusus: özellikle, bilhassa
cemâl: güzellik
Cenâb-ı Hak: Hakkın tâ kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah
cihet: yön, tarz

ebeveyn: anne-baba
mahlûk: yaratılmış
mazhar: nail olma, erişme
medar-ı tesellî: teselli kaynağı
melâike: melek
meşreb: hareket

tarzı, metot
mühim: önemli
münasip: uygun
şâyan: lâayık
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme
ünsiyet: alışkanlık
ziyade: çok, fazla

kında kızlar daha mübarektir. Çünkü, tehlike-i diniyeye çok mâruz olmuyorlar.

(Yirmi Dördüncü Mektup
Birinci Zeyl'den)

ÜÇÜNCÜ NÜKTE

Dua-yı kavli-i ihtiyarînin makbuliyeti, iki cihetledir: Ya ayn-ı matlubu ile makbul olur; veyahut daha evlâsı verilir.

Meselâ, birisi kendine bir erkek evlât ister. Cenâb-ı Hak, Hazret-i Meryem gibi bir kız evlâdını veriyor. “Duası kabul olunmadı” denilmez. “Daha evlâ bir surette kabul edildi” denilir. Hem bazan kendi dünyasının saadeti için dua eder. Duası âhîret için kabul olunur. “Duası reddedildi” denilmez.

ayn-ı matlub:

istenen şeyin
kendisi, aynısı

Cenâb-ı Hak:

Hakkın tâ kendisi
olan, şeref ve
azamet sahibi

yüce Allah

cihet: yön, taraf

dua-yı kavli-i

ihtiyarî: bilinçli

olarak yapılan

sözlü dua

evlâ: daha iyi

makbuliyet: kabul
edilmiş olma

mübarek: bereket-
li, değerli

tehlike-i diniye:

dine gelebilecek
tehlike

Belki, “Daha enfâ bir surette kabul edildi”
denilir ve hâkezâ...

Ahirete imanının aile hayatındaki yeri

(Dokuzuncu Şuâ, Mukaddime'den)

Birinci Nokta

Birincisi: Nev-i beşerin hemen yarısını teşkil eden çocuklar, yalnız Cennet fikriyle, onlara dehşetli ve ağlatıcı görünen ölümle-re ve vefatlara karşı dayanabilirler. Ve gayet zayıf ve nazık vücutlarında bir kuvve-i mâneviye bulabilirler. Ve herşeyden çabuk ağlayan gayet mukavemetsiz mîzac-ı ruhlarında, o Cennet ile bir ümit bulup mesrurâne yaşayabilirler. Meselâ, Cennet fikriyle der: “Benim küçük kardeşim veya arkadaşım öldü, Cennetin bir kuşu oldu.

dehşetli: korkunç,
ürkütücü
gayet: son derece
kuvve-i mânevi-
ye: mânevî kuv-
vet, imandan ge-
len moral gücü

mesrurâne: se-
vinçli bir şekilde
mîzac-ı ruh: ruhun
durumu, yaratılışı
mukavemet: karşı
koyma, direnç

nev-i beşer: in-
sanlar, insanlık
türü
teşkil etmek: mey-
dana getirmek,
oluşturmak

Cennette gezer, bizden daha güzel yaşar.”¹ Yoksa, her vakit etrafında kendi gibi çocukların ve büyüklerin ölümleri o zayıf bîçarelerin endişeli nazarlarına çarpması, mukavemetlerini ve kuvve-i mâneviyelerini zîr ü zeber ederek gözleriyle beraber, ruh, kalb, akıl gibi bütün letaifini dahi öyle ağılattırarak, ya mahvolup veya divâne bir bedbaht hayvan olacaktı.

İkinci delil: Nev-i insanın—bir cihette—nısfı olan ihtiyarlar, yalnız hayat-ı uhreviye ile yakınlarında bulunan kabre karşı tahammül edebilirler. Ve çok alâkadar oldukları hayatlarının yakında sönmesine ve güzel dünyalarının kapanmasına mukabil bir teselli bulabilirler. Ve çocuk hükmüne

¹ Hennâd, *ez-Zühed* 1:221; es-Suyûtî, *ed-Dürri'l-Mensûr*, 1:287, 288.

alâkadar: ilgili,
alâkalı

bedbaht: kötü ta-
lihli, talihsiz

bîçare: çaresiz

divane: deli, akılsız

hayat-ı uhreviye:
âhiret hayatı

kuvve-i mânevi-

ye: mânevî kuv-
vet, imandan ge-
len moral gücü

letâif: lâtifeler; in-
sanın yapısındaki
ince duygulardan
herbiri

mukâbil: karşılık

mukavemet: karşı

koyma, direnç
nev-i insan: insan
türü, insanlık

nısf: yarı

tahammül: katlan-
ma, dayanma

zir ü zeber: dar-
madağınık, alt üst

geçen seriü't-teessür ruhlarında ve mizaçlarında mevt ve zevâlden çıkan elîm ve dehşetli meyusiyete karşı, ancak hayat-ı bâkiye ümidiyle mukabele edebilirler. Yoksa, o şefkate lâîk muhteremler ve sükûnete ve istirahat-i kalbiyeye çok muhtaç o endişeli babalar ve analar öyle bir vaveylâ-i ruhî ve bir dağdağa-i kalbî hissedeceklerdi ki, bu dünya onlara zulmetli bir zindan ve hayat dahi kasavetli bir azap olurdu.

Üçüncü delil: İnsanların hayat-ı içtimaiyesinin medarı olan gençler, delikanlılar, şiddet-i galeyanda olan hissiyatlarını ve if-

dağdağa-i kalbî:

kalp sıkıntısı, ızdırabı

dehşetli: korkunç,

ürküntü

elîm: elemli, acı veren

hayat-ı bâkiye:

devamlı ve kalıcı âhiret hayatı

hayat-ı içtimaiye:

sosyal hayat

hissiyat: hisler, duygular

istirahat-i kalbi-

ye: kalp rahatlığı, iç huzuru

kasavet: katılık, sertlik

medar: dayanak noktası, eksen

mevt: ölüm

meyusiyet: ümitsizlik

mizaç: huy, tabiat, yaratılış

muhterem: hürmete lâîk, saygı değer

mukabele etmek:

karşılık vermek

seriü't-teessür:

çabuk etkilenen, üzülen

sükûnet: durgunluk, hareketsizlik

şiddet-i galeyan:

şiddetli coşkunluk, coşup taşma

vaveylâ-i ruhî: ruhun feryadı, çılgılığı

zevâl: geçip gitme, ölme

zulmetli: karanlık

ratkâr bulunan nefis ve hevâlarını tecavüzattan ve zulümlerden ve tahribattan durduran ve hayat-ı içtimaiyenin hüsn-ü cereyanını temin eden, yalnız Cehennem fikridir. Yoksa, Cehennem endişesi olmazsa, “*El-hükmü li'l-galib*” kaidesiyle, o sarhoş delikanlılar, hevesatları peşinde bîçare zavıflara, âcizlere, dünyayı cehenneme çevireceklerdi ve yüksek insaniyeti gayet sülî bir hayvaniyete döndüreceklerdi.

Dördüncü delil: Nev-i beşerin hayat-ı dünyeviyesinde en cemiyetli merkez ve en esaslı zemberek ve dünyevî saadet için bir cennet, bir melce bir ta-

âciz: güçsüz, zavallı

bîçare: çaresiz, zavallı

cem'iyetli: kapsamlı

dünyevî: dünya ile ilgili

el-hükmü li'l-galib: hüküm güçlü ve kuvvetli olanındır

hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat

hayvaniyet: hayvanlık

hevâ: nefsin hoşuna giden faydasız ve gelip geçici arzular

hevesat: hevesler, gelip geçici istekler, arzular

hüsn-ü cereyan: güzel gidişat

ifratkâr: haddi aşan, aşırı

kaide: düstur, prensip

melce: sığınak

nev-i beşer: insanlar, insanlık türü

saadet: mutluluk

sülî: alçak, aşağılık

tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar

tecavüzât: haddi aşmalar, saldırılar

temin etmek: sağlamak

zemberek: hareketi sağlayan güç kaynağı

hassungâh ise, aile hayatıdır. Ve herkesin hanesi, küçük bir dünyasıdır. Ve o hane ve aile hayatının hayatı ve saadeti ise; samimî ve ciddî ve vefadarâne hürmet ve hakiki ve şefkatli ve fedakârâne merhamet ile olabilir. Ve bu hakikî hürmet ve samimî merhamet ise, ebedî bir arkadaşlık ve daimî bir refakat ve sermedî bir beraberlik ve hadsiz bir zamanda ve hudutsuz bir hayatta birbiriyle pederâne, ferzendâne, kardeşâne, arkadaşâne münasebetlerin bulunmak fikriyle ve akîdesiyle olabilir. Meselâ der: “Bu haremim, ebedî bir âlemde, ebedî bir hayatta daimî bir refika-i hayatımdır. Şimdilik ihtiyar ve çirkin olmuş ise de zararı yok. Çünkü ebedî bir güzelliği

akide: inanç
ebedî: sonu olmayan, sonsuz
fedakârâne: fedakârca
ferzendâne: evlada yakışır şekilde
hadsiz: sayısız, sınırsız
hakikî: gerçek
haremim: eşim,

hanımım
hudutsuz: sınırsız
kardeşâne: kardeşeye yakışır şekilde
münasebet: bağlantı, ilişki
pederâne: babaya yakışır şekilde
refakat: arkadaşlık
refika-i hayat: ha-

yat arkadaşı, eş
saadet: mutluluk
sermedî: daimi, sürekli
tahassüngâh: sığınma, korunma yeri
vefadarâne: vefalı olarak, vefa göstererek

var, gelecek. Ve böyle daimî arkadaşlığın hatırı için herbir fedakârlığı ve merhameti yaparım” diyerek, o ihtiyare karısına, güzel bir hûri gibi muhabbetle, şefkatle, merhametle mukabele edebilir. Yoksa, kısacık bir iki saat sûrî bir refakatten sonra ebedî bir firak ve müfarakate uğrayan arkadaşlık, elbette gayet sûrî ve muvakkat ve esas-sız, hayvan gibi bir rikkat-i cinsiye mânâsında ve bir mecazî merhamet ve sun’î bir hürmet verebilir. Ve hayvanatta olduğu gibi, başka menfaatler ve sair galip hisler, o hürmet ve merhameti mağlûp edip o dünyaya cennetini cehenneme çevirir.

İşte, iman-ı haşrînin yüzer neticesinden birisi, hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye taallûk

ebedî: sonu olmayan, sonsuz

firak: ayrılık

hayat-ı içtimaiye-i insaniye: insanların toplumsal hayatı

hayvanat: hayvanlar

hûri: Cennet kızı

iman-ı haşrî: haş-re iman

mağlûp etmek: yenmek

mecazî: gerçek anlamı dışında, başka bir mânâda ikinci plânda olan

mukabele etmek: karşılık vermek

muvakkat: geçici

müfarakat: ayrılıklar

rikkat-i cinsiye:

kendi cinsinden olana karşı duyulan acıma hissi

sair: diğer, başka

sun’î: yapmacık, sahte

sûrî: gösterişte, şeklen

taallûk etmek: ilgilendirmek, ait olmak

eder. Ve bu tek neticenin de yüzer cihetinden ve faidelerinden mezkûr dört delile sairleri kıyas edilse anlaşılır ki, hakikat-ı haşriyenin tahakkuku ve vukuu, insaniyetin ulvî hakikatı ve küllî hâceti derecesinde kat'îdir. Belki, insanın midesindeki ihtiyacın vücûdu, taamların vücuduna delâlet ve şehadetinden daha zâhirdir. Ve daha ziyade tahakkukunu bildirir. Ve eğer bu hakikat-ı haşriyenin neticeleri insaniyetten çıkarsa, o çok ehemmiyetli ve yüksek ve hayatlar olan insaniyet mahiyeti, murdar ve mikrop yuvası bir lâşe hükmüne sukut edeceğini isbat eder.

Beşerin idare ve ahlâk ve içtimaiyatı ile çok alâkadar olan içtimaiyyun ve siyasiy-

alâkadar: ilgili, alakalı

beşer: insan

delâlet: delil olma, işaret etme

hacet: ihtiyaç

hakikat: doğru, gerçek

hakikat-i haşriye: haşir gerçeği

içtimaiyat: sosyal hayat, sosyal yapı

içtimaiyyun: top-

lum bilimciler, sosyologlar

insaniyet: insanlık

kat'î: kesin olarak

küllî: genel, kapsamlı tür

lâşe: leş

mahiyet: iç yüz, asıl, esas, nitelik, özellik

mezkûr: adı geçen

murdar: pis, kirli

sair: diğer, başka

sukut etmek: düşmek, alçalmak

şehadet: şahitlik, tanıklık

tahakkuk: gerçekleşme

ulvî: yüce, yüksek

vuku: gerçekleşme, meydana gelme

vücud: varlık, var oluş

zâhir: açık

ziyade: çok

yun ve ahlâkiyyunun kulakları çınlasın! Gelsinler, bu boşluğu neyle doldurabilirler? Ve bu derin yaraları neyle tedavi edebilirler?

(On Birinci Şuâ,
Sekizinci Mesele’de)

(...) **Her insanın küçük bir dünyası, belki küçük bir cenneti dahi kendi hanesidir.** Eğer iman-ı âhîret o hanenin saadetinde hükmetmezse, o aile efradı, herbiri şefkat ve muhabbet ve alâkadarlığı derecesinde elîm endişeler ve azaplar çeker. O cenneti, cehenneme döner veyahut muvakkat eğlenceler ve sefahetlerle aklını tenvim edip uyutur. Devekuşu gibi avcıyı

ahlâkiyyun: ahlâk bilimciler

alâkadarlık: ilgili olma

efrad: fertler, bireyler

elîm: acıklı, üzücü

hane: ev

hükmetmek: hâ-

kim olmak, ege-men olmak

iman-ı âhîret: âhîrete iman

muhabbet: sevgi

muvakkat: geçici

sefahet: gayrı

meşru zevk ve eğlenceye düş-

künlük

siyasiyyun: siya-setçiler

şefkat: acıma, merhamet

tenvim etmek: uyutmak, uyuşturmak

görür, kaçamıyor, uçamıyor. Başını kuma sokar, tâ görünmesin. Başını gaflete sokar, tâ ölüm ve zevâl ve firak onu görmesin. Divanece, muvakkat iptal-i his nev'inden bir çare bulur. Çünkü, meselâ valide, ruhunu feda ettiği evlâdını daima tehlikelere mâruz gördükçe titrer. Ve pederini ve kardeşini eksik olmayan belâlardan kurtaramayan evlâtlar, daim bir keder, bir korkaklık hisseder. Buna kıyasen, bu dağdağalı, kararsız hayat-ı dünyeviyede, o mes'ut zannedilen aile hayatı çok cihetlerle saadetini kaybeder. Ve kısacık bir hayattaki münasebet ve karâbet dahi, hakiki sadakati ve samimî ihlâsı ve garazsız bir hizmeti ve

cihet: taraf, yön
dağdağalı: karışık, sıkıntılı, gürültülü
divanece: akılsızca, delice
firak: ayrılık
gaflet: âhirete, Allah'ın emir ve yasaklarına duyar-sız davranma hâli, umursamazlık
garaz: kötü kasıt, art niyet
hakiki: gerçek

hayat-ı dünyeviye: dünya hayatı
ihlâs: içtenlik, samimiyet; ibadet ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetme
iptal-i his: hisleri uyuşturma, duyguları vazifelerini yapamaz hâle getirme
karâbet: yakınlık
keder: sıkıntı,

üzüntü
kıyasen: kıyas ederek, karşılaştı-rarak
muvakkat: geçici
münasebet: ilgi, bağlantı
nev'î: tür
saadet: mutluluk
sadâkat: bağlılık, doğruluk
samimiyet: içtenlik
zevâl: geçip gitme, yok olma

muhabbeti vermez. Ahlâk o nisbette küçülür, belki sukut eder.

Eğer âhirete iman o haneye girse, birden ışıklandırarak. Ortalarındaki münasebet ve şefkat ve karâbet ve muhabbet, kısacık bir zaman ölçüsüyle değil, belki dâr-ı âhirette, saadet-i ebediyede dahi o münasebetlerin devamı ölçüsüyle samimî hürmet eder, sever, şefkat eder, sadakat eder, kusurlarına bakmaz gibi ahlâk yüksekenir. Hakikî insaniyet saadeti o hanede başlar inkişafa. (...)

dâr-ı âhiret: öteki dünya, âhiret yurdu
hakiki: gerçek
hane: ev
hürmet: saygı
inkişaf: açığa çıkma, ortaya çıkma
insaniyet: insanlık

karâbet: yakınlık
muhabbet: sevgi
münasebet: ilgi, bağlantı
nisbet: kıyas, ölçü
saadet: mutluluk
saadet-i ebediye: sonsuz mutluluk

sadâkat: bağlılık, doğruluk
samimiyet: içtenlik
sukut etmek: düşmek, alçalmak
şefkat: acıma, merhamet

Şefkat nasıl kullanılmalı?

(Yirmi Dokuzuncu Mektup,
Altıncı Risale Olan Altıncı Kısım'dan)

Dördüncü taife (...) çocuklardır. Bunlar hamiyet-i milliyeden merhamet isterler, şefkat beklerler. Bunlar da, zaaf ve acz ve iktidarsızlık noktasında, merhametkâr, kudretli bir Hâlıkı bilmekle ruhları inbisat edebilir, istidatları mes'udâne inkişaf edebilir. İleride, dünyadaki müthiş ehval ve ahvâle karşı gelebilecek bir tevekkül-ü imanî ve teslim-i İslâmî telkinatıyla o masumlar ha-

acz: acizlik, güçsüzlük

ahvâl: haller, davranışlar

ehval: korkular

Hâlık: yaratıcı, herşeyi yaratan Allah

hamiyet-i milliyeye: millî onur ve haysiyet; millet için, milli gayeler uğruna fedakarlıkta bulunma ve milli duygu ve hislerin muhafazası için

çaba harcama

iktidarsız: güçsüz, kuvvetsiz

inbisat: genişleme, yayılma

inkişaf: açığa çıkma

kudret: Allah'ın bütün varlığı kuşatan güç ve iktidarı

merhametkâr: merhametli, şefkatli

mes'udâne: mutlu bir şekilde

şefkat: acıma, merhamet

taife: grup, topluluk

telkinat: zihinde yer ettirmeler, aşılama

teslim-i İslâmî: İslâma teslim olma, bağlanma

tevekkül-ü imânî: imandan gelen tevekkül, teslimiyet

zaaf: zayıflık, kuvvetsizlik

yata müştakane bakabilirler. Acaba, alâkaları pek az olduğu terakkiyât-ı medeniye dersleri ve onların kuvve-i mâneviyesini kıracak ve ruhlarını söndürecek, nursuz, sırf maddî, felsefî düsturların taliminde midir?

Eğer insan bir cesed-i hayvânîden ibaret olsaydı ve kafasında akıl olmasaydı, belki bu masum çocukları muvakkaten eğlendirecek terbiye-i medeniye tabir ettiğiniz ve terbiye-i milliye süsü verdiğiniz bu firengî usul, onlara çocukçasına bir oyuncak olarak, dünyevî bir menfaati verebilirdi. Mademki o masumlar hayatın dağdağalarına atılacaklar, madem ki insandırlar. Elbette küçük kalblerinde çok uzun arzuları olacak ve küçük kafalarında büyük maksatlar tevellüt edecek.

cesed-i hayvânî:

canlı beden, cesed, vücut

dağdağa: sıkıntı, ıstırap

düstur: kural, prensip

firengî: Batıya ait, Batıyla ilgili

kuvve-i mâneviye: mânevî kuv-

vet, moral gücü

masum: suçsuz, günahsız

muvakkaten: geçici olarak

müştakane: çok arzulu ve istekli bir şekilde

talim: öğretme, eğitme

terakkiyât-ı me-

deniye: teknolojik ilerlemeler

terbiye-i medeniye: medeniyetin verdiği eğitim

terbiye-i milliye: milli eğitim

tevellüt: doğma, meydana gelme

Madem hakikat böyledir; onlara şefkatin muktezası, gayet derecede fakr ve acinde, gayet kuvvetli bir nokta-i istinadı ve tükenmez bir nokta-i istimdadı, kalblerinde iman-ı billâh ve iman-ı bil'âhiret suretiyle yerleştirmek lâzımdır. Onlara şefkat ve merhamet bununla olur. Yoksa, divane bir validenin, veledini bıçakla kesmesi gibi, hamiyet-i milliye sarhoşluğuyla, o bîçare masumları mânen boğazlamaktır. Cesedini beslemek için beynini ve kalbini çıkarıp ona yedirmek nev'inden, vahşiyâne bir gadirdir, bir zulümdür.

acz: acizlik, güçsüzlük

bîçare: çaresiz, zavallı

divane: akılsız, deli

fakr: fakirlik, muhtaçlık

gadir: zulüm, acımasızlık

hakikat: gerçek

hamiyet-i milliye: millî onur ve hay-siyet; millet için,

milli gayeler uğruna fedakarlıkta bulunma ve milli duygu ve hislerin muhafazası için çaba harcama

iman-ı bil'âhiret: ahirete iman

iman-ı billâh: Allah'a iman

mânen: mânevî yönden

masum: suçsuz, günahsız

merhametkâr:

merhametli, şefkatli

mukteza: gereklilik

nev'i: tür, çeşit

nokta-i istimdad:

yardım alınacak

nokta-i istinad:

dayanak noktası

suret: biçim, görünüş

vahşiyâne: vahşice

(Kastamonu Lâhikası,
169. Mektup'tan)

Birinci suâl: Neden fedakâr, yüksek bir şefkati taşıyan valide, bu zamanda, veledinin malından irsiyet almasından mahrum edildi, kader müsaade eyledi?

Gelen cevap şu: Valideler bu asırda, bir aşılama suretinde şefkatlerini yanlış bir tarzda sarf etmeleridir ki, “Evlâdım şan ü şeref rütbesinde memuriyet kazansın” diye, bütün kuvvetleriyle, evlâtlarını dünyaya, mekteplere sevk ediyorlar. Hattâ, mütedeyyin de olsa, Kur’ânî ilimlerin okunmasından çekip dünyayla bağlarlar. İşte bu şefkatin bu yanlışından, kader bu mahrumiyete mahkûm etti.

asır: yüzyıl
evlât: çocuk
irsiyet: miras
kader-i ilâhî/ka-
der: Allah'ın meydana gelecek hadiseleri olmadan

önce takdir etmesi, planlaması
mahrumiyet: yoksun kalma
memuriyet: memurluk
müsaade: yardım,

izin
mütedeyyin: dindar
suret: biçim, şekil
şefkat: acıma, merhamet
veled: çocuk, evlad

İmandaki cennet çekirdeği

(Emirdağ Lâhikası II, 132. Mektup)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ 1

[İmanın dünyada dahi bir nevi
cennet lezzetini benim hayatımda
temin ettiğine dair.]

Ben dokuz yaşımdan beri şefkatli valide-mi görmediğimden sohbetinde bulunamadım. O hürmetli muhabbetten mahrum kaldığım ve üç hemşiremi de on beş yaşımdan sonra göremediğim—Allah rahmet etsin—vâlidemle beraber berzah âlemlerine gittikleri için, dünyanın çok zevkli, lezzetli olan uhuvvetkârâne sohbetlerinden merhamet ve hürmetten mahrum kaldığımdan ve üç kardeşimden iki kardeşimi elli se-

1 Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

berzah: kabir âlemi

hemşire: kız kar-

deş

mahrum: yoksun

merhamet: acıma,

şefkat

muhabbet: sevgi

nevi: tür, çeşit

şefkat: acıma,

merhamet

uhuvvetkârâne:

kardeşçesine

neden beri görmediğimden—Allah onlara rahmet etsin—öyle kıymettar, dindar, âlim iki kardeşimin sohbetinden, hürmetkârâne muhabbet, merhametkârâne şefkatteki sü-
rurdan mahrum kaldığımdan, bu dünyada Risale-i Nur'un imanda cennet çekirdeği bulunduğunu gösterdiği gibi, bugün dört fedakâr hizmetimde bulunan mânevî ev-
lâtlarımla bir seyahat ettiğim zaman iman-
daki cennet çekirdeğinin bir zerreciği kat'i-
yen ruhuma ihtar edildi.

Ömrümde mücerret kaldığımdan dünya-
da çocuklarım olmamasından, çocuklara
karşı şefkatkârâne zevklerinden, memnuni-
yetlerinden de mahrum kaldığımla bera-
ber, bu noksaniyeti hissetmiyordum. Bu-
gün dört yarama mukabil, Cenâb-ı Hak

Cenâb-ı Hak:

Hakkın ta kendisi
olan şeref ve yü-
celik sahibi Allah

hürmetkârâne:

hürmet ederek

ihtar edilmek: uya-
rılmak, hatırlatıl-
mak

kat'iyen: kesinlikle

kıymettar: kıymet-
li, değerli

merhametkârâne:

merhametli bir şe-
kilde

muhabbet: sevgi

mukabil: karşılık

mücerret: bekâr

noksaniyet: eksik-
lik

sûrur: mutluluk,
sevinç

şefkat: acıma,
merhamet

şefkatkârâne: şef-
katli bir şekilde

gayet zevkli bir mânâyı ihsan etti, üç cihetle tedavi etti.

Birincisi: Risale-i Nur'da beyan edilen hadis-i şerifteki ¹ عَلَيْنَا كُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ sırrıyla, ihtiyar kadınların Risale-i Nur cihetinde harika istifadeleri ve zevk-i ruhanîleri, merhume validemin merhametkârâne hususî şefkatinden gelen lezzete mukabil küllî ve umumî bir surette binler valideleri rahmet-i İlâhiye bana ihsan ettiği gibi, üç merhume hemşirelerimin şefkatkârâne, kardeşâne sevinç ve sürurlarına bedel, yüz binler genç

¹ "Dindar ihtiyar kadınların dinine tâbi olunuz." Süyûti, *Ed-Dürrü'l-Müntesire*, 115; İmam-ı Gazâlî, *İhyâü Ulûmi'd-Din*, 3:75.

beyan edilen:

açıklanan

cihet: yön, taraf

hadis-i şerif: Peygamber Efendimizin (a.s.m.) mübarek sözü

hemşire: kız kardeş

hususî: özel

ihsan etmek: ikram etmek, bağışlamak

kardeşâne: kardeşçesine

küllî: genel, geniş

merhametkârâne: merhametli bir şekilde

merhume: rahmette kavuşmuş, vefat etmiş kadın

mukabil: karşılık

rahmet-i İlâhiye: Allah'ın her şeyi

kuşatan sonsuz rahmeti

sürur: mutluluk, sevinç

şefkat: acıma, merhamet

şefkatkârâne: şefkatli bir şekilde

umumî: genel; içine alan

zevk-i ruhanî: ruhun zevk alması

hanımları bana hemşire nev'inde Risale-i Nur cihetiyle verip dualarıyla ve Nurlarla alâkadarlıkları ile hemşirelerim yüzünden kaybettiğim üç fâide yerine binler fâide-i mânevî ve sürur-u ruhî ihsan etmiş. Bu ikinci kısmın hakikat olduğuna çok delil ve emareleri var, kardeşlerim biliyorlar.

Hem merhum kardeşimin vefatıyla feda-kârâne dünyadaki maddî, mânevî muavenetlerinden ve muhabbet ve şefkatlerinden mahrumiyetime bedel, rahmet-i İlâhiye o hususî iki üç kardeş yerine yüz binler hakikî kardeş gibi hakikî şefkat, muavenet ve yardım eden, hattâ değil yalnız dünya hayatını, belki hayat-ı uhreviye sermayesini de Risale-i Nur'un hizmetinde bana yardım etmek için fedai kardeşleri ihsan etmiş.

alâkadarlık: ilgili olma

cihet: yön, taraf

emare: işaret

fâide-i mânevî: mânevî fayda, yarar

hakikat: gerçek

hakikî: asıl, gerçek

hayat-ı uhreviye: âhiret hayatı

hemşire: kız kardeş

hususî: özel

ihsan etmek: ikram etmek, bağışlamak

mahrumiyet: yok-sun kalma

muavenet: yardım

muhabbet: sevgi

nev': tür

rahmet-i İlâhiye:

Allah'ın her şeyi kuşatan sonsuz rahmeti

sermaye: servet, varlık

sürur-u ruhî: ruhun sevinmesi

şefkat: acıma, merhamet

Dünyada evlâtlarım olmadığından, gayet zevkli olan çocuklara şefkat meziyetinden mahrumiyetime bedel, bir iki çocuk şefkatine bedel, yüz binlerle mâsumları ki, ileride Risale-i Nur'la beslenmeleri cihetiyle, bu hususî, cüz'î üç şefkatkârâne vaziyeti yüz binlere çevirdi. Buna dair çok emareleri var. Hattâ bana hizmet edenler biliyorlar ki, peder ve validesinden çok ziyade bir şefkat, bir hürmet, bir bağlılık, mâsum çocukların bana karşı Bolvadin'de ve Emirdağ'daki ekser yollarda göstermeleri, bu cüz'î, şahsî, hususî zevki, lezzeti, şefkatkârâne hürmeti binler küllî ve umumî bir surete çevirdiğine çok misalleri var.

Mübarek bir kısım zîruhlarda hiss-i kablelvuku olduğu gibi, mâsum çocukların bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur'un onlara dünyevî, uhrevî bir babalıkla terbiye ve

cüz'î: kişisel, ferdî
emare: işaret
hiss-i kablelvuku:
 bir şeyi olmadan
 önce hissetme
 duygusu
hususî: özel
küllî: genel, geniş

mahrumiyet: yok-
 sun kalma
mâsum: günahsız,
 suçsuz
meziyet: üstün
 özellik
şefkat: acıma,

merhamet
şefkatkârâne: şef-
 katli bir şekilde
uhrevî: âhirete ait
umumî: genel; içi-
 ne alan
zîruh: ruh sahibi

muhafaza etmesini ruhları hissetmiş ki, Nurun hizmetkârına babalarından ve valide-
lerinden daha şiddetli bir hürmet gösteri-
yorlar. Hattâ benim hiç görmediğim, tanı-
madığım üç yaşındaki bir kız çocuğu yalın
ayak, dikenlere basarak, koşarak geldi.
Hattâ pek çok dostlarım Bolvadin’de bu-
lunduğu için otomobille çok hızlı gittiğimiz
halde kurtulamıyoruz. Hattâ her yerde, hiç
beni işitip görmedikleri halde, peder ve
validesine gösterdikleri alâkayı göstermele-
ri, benim hakkımda, nefsim, hevesim cis-
manî cihetinde dahi imanda bir cennet çe-
kirdeği var olduğunu gördüm.

Said Nursî

cihet: yön, taraf
cismanî: bedenle
ilgili
heves: gelip geçici
arzu ve istek

hizmetkâr: hiz-
metçi
hürmet: saygı
muhafaza etme:
koruma

nefis: maddî zevk
ve isteklere sevk
eden duygu
peder: baba
valide: anne

Çocuk terbiyesine dair

(Emirdağ Lâhikası I, 20. Mektup'tan)

Aziz, sıddık kardeşlerim,
(...)

Birincisi: Risale-i Nur'un fitraten ve zamanın vaziyetine göre talebesi olacak, başta, mâsum çocuklardır. Çünkü bir çocuk, küçüklüğünde kuvvetli bir ders-i imanî alamazsa, sonra pek zor ve müşkül bir tarzda İslâmiyet ve imanın erkânlarını ruhuna alabilir. Âdetâ gayr-ı müslim birisinin İslâmiyeti kabul etmek derecesinde zor oluyor, yabani düşer. Bilhassa, peder ve validesini dindar görmezse ve yalnız dünyevî fenlerle zihni terbiye olsa, daha ziyade ya-

aziz: çok değerli,
izzetli

ders-i imanî: iman
dersi

dünyevî: dünya ile
ilgili

erkân: esaslar,
şartlar

fen: ilim

fitraten: yaratılış-
tan

gayr-ı müslim:
Müslüman olma-
yan

mâsum: günahsız,
suçsuz

müşkül: zorluk

peder: baba

sıddık: çok doğru
ve bağlı

valide: ana

vaziyet: durum,
hâl

yabani: yabancı

zihnî: zihinle ilgili

ziyade: çok, fazla

banilik verir. O halde o çocuk, dünyada peder ve validesine hürmet yerinde istiskal edip çabuk ölmelerini arzu ile onlara bir nevi belâ olur. Âhirette de onlara şefaathî değil, belki dâvâcı olur: “Neden imanımı terbiye-i İslâmiye ile kurtarmadınız?”

İşte bu hakikate binaen, en bahtiyar çocuklar onlardır ki, Risale-i Nur dairesine girip dünyada peder ve validesine hürmet ve hizmet ve hasenatı ile onların defter-i a'mâlîne vefatlarından sonra hasenatı yazdırmakla ve âhirette onlara derecesine göre şefaathî etmekle bahtiyar evlât olurlar.

Risale-i Nur'un ikinci kısım talebeleri: Fıtraten Risale-i Nur'a muhtaç, bir derece de

âhiret: öldükten sonraki sonsuz hayat

bahtiyar: talihli, mutlu

binaen: dayanarak

dâvâ: iddia

defter-i a'mâl: amel defteri, insanların işlediği ve yaptığı şeylerin kaydedildiği defter

fıtraten: yaratılış gereği

hakikat: asıl, gerçek

hasenat: güzellikler, iyilikler

hürmet: saygı

istiskal etme: soğuk davranarak hoşlanmadığını gösterme, küçümseme

muhtaç: ihtiyaç

duyan

nevi: çeşit

peder: baba

şefaathî etmek: Cenâb-ı Haktan yakınlarının affını talep edip kurtuluşlarına vesile olmak

terbiye-i İslâmiye:

İslâm terbiyesi

valide: ana

yabani: yabancı

dünyadan ürkmüş veyahut küsmüş kadınlardır. Hususan bir derece yaşlı da olsa, Risale-i Nur, ona hakikî bir gıda-yı mânevîdir. Çünkü Risale-i Nur'un dört esasından birisi şefkattir ki, ism-i *Rahîm*'in mazhariyetinden gelmiş. Kadınların da en esaslı hassaları ve fitrî vazifelerinin mayası, şefkattir.

esas: temel
fitrî: yaratılışla ilgili,
yaratılıştan gelen
gıda-yı mânevî:
mânevî gıda
hakikî: asıl, gerçek

hassa: özellik
hususan: bilhas-
sa, özellikle
ism-i Rahîm: Allah'ın sonsuz
merhamet ve şefkat sahibi oldu-

ğunu bildiren ismi
mazhariyet: ayna
olma, bir nimete
erişme
şefkat: acıma,
merhamet

Aileyi İslâmî terbiyeye göre kurmak

(Kastamonu Lâhikası,
162. Mektup)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ 1

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ 2

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ 3

Aziz, sıddık kardeşlerim,
Sizin Miracınızı tebrik ve Mirac Sahibinin
(a.s.m.) sünnet-i seniyesine sizi ve bizi tam

1 Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

2 "Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin (Onu şükran ve minnetle anıp şânına lâyık ifadelerle anmasın ve noksan sıfatlardan tenzih etmesin)." İsrâ Sûresi, 17:44.

3 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

aziz: çok değerli,
izzetli, saygın

Mirac: Peygamberimizin (a.s.m.) Allah'ın huzuruna

yükselişi ve bütün mânevî âlemleri gezdiği yolculuk

sıddık: çok doğru ve bağlı

sünnet-i seniye: Peygamberimizin söz, fiil ve hareketlerine dayanan yüce prensipler

muvaffak eylemesine rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz. Size, bu bir iki gün zarfında, nazar-ı dikkati celb eden bir iki küçük meseleyi yazıyorum.

Evvelâ: Risale-i Nur şakirtlerinin bir kısmı bekâr kalmaklığın çok sebeplerinden bir sebebini gösteren bir hâdise. Bugünlerde, gençlik darbesini yiyen ve bekâr kalan ve tesellî bulmak için Risale-i Nur'la alâ-kadarlığa çalışan ve mühim bir mektepte ders almaya meşgul ve ehemmiyetli bir adamın kerimesi bulunan hanıma icmalen bir hakikat söyledim. Belki o havalide bazılarına fâidesi var diye yazıyorum.

Dedim ki: Madem gençlik darbesini yedin, bir vazife-i fitriye olan tenasül kanununa daha girme. Çünkü o vazifenin mu-

alâkadarlık: ilgili olma

celb etme: çekme

ehemmiyetli: önemli

evvelâ: ilk olarak

hakikat: gerçek

havalî: çevre, civar

icmalen: kısaca, özetle

kerime: kız evlat
muvaffak eyleme:

başarılı kılma, nâil olma

nazar-ı dikkat: dikkat içeren bakış

niyaz: dua, yalvarma

rahmet-i İlâhiye: Allah'ın herşeyi

kuşatan sonsuz rahmeti

şakirt: talebe, öğrenci

tenasül: üreme, nesil yetiştirme

vazife-i fitriye: yaratılıştan gelen görev

zarfında: içinde

kabilinde ücret olarak erkeğin aldığı muvakkat lezzet ve keyif bir derece bidayette kâfi geliyor. Fakat, bîçare kadın, o vazife-i fitriyede, bir sene ağır yükü çekmeye ve bir-iki sene veledin meşakkatine, beslemesine ve açık saçıklık sebebiyle kocasının nazarında sadakatsizlik ittihamı ve kocasının da gözü dışarıda olmak ihtimali ve ona samimî merhamet etmemesi cihetiyle, daimî sıkıntılara ve vicdanî azaplara mukabil, izdivaçta aldığı muvakkat bir keyif ve lezzet, bu bozuk zamanda, ona, o vazifeye mukabil yüzden birisine mukabil gelemiyor. Ve bilhassa, küfüvv-ü şer'î tâbir edilen, birbirine seciyeten ve diyaneten liyakat bulunmadığından, daha ziyade azap

bîçare: çaresiz
bidayet: başlangıç
bilhassa: özellikle
cihet: yön, taraf
diyaneten: dinî yönden
ittihâm: suçlama
izdivaç: evlilik
kâfi: yeterli
küfüvv-ü şer'î: şeriatın eşler ara-

sında uygun gör-
 düğü denklik; bir-
 birine uygunluk
liyakat: lâıyk olma
meşakkat: güçlük, sıkıntı
mukabil: karşılık
muvakkat: geçici
sadâkat: bağlılık, doğruluk
seciyeten: huy ve

karakter yönün-
 den
tâbir edilen: adlandırılan
vazife-i fitriye: yaratılıştan gelen görev
veled: çocuk, evlad
ziyade: çok, fazla

çektirir. Ve bilhassa terbiye-i İslâmiye hari-cinde, Müslüman namı altında olanlar, imandan gelen hürmet ve merhamet-i müte-kabileyi bulamadıklarından, bütün bütün saadet-i hayatiyeyi mahvediyor, cehennem azâbını çektiriyor.

Hem peder, hem valide, tenasül kanu-nundaki vazifede çektikleri çok meşakkat ve gördükleri çok hizmete mukabil, yalnız veledin dünyada, kemâl-i hürmet ve itâat-le şefkatlerine ve hizmetlerine bedel, hâlis bir hürmet ve sadıkane bir itaat ve vefatla-rından sonra, salâhatiyle ve hayratıyla ve dualarıyla onların defter-i a'mâline hasenat yazdırmak ve on beş seneden evvel

bilhassa: özellikle
defter-i a'mâl:

amellerin kayde-dildiği defter

hâlis: içten, katık-sız, samimî

hasenat: iyilikler, sevaplar

hayrat: hayırlar, iyilikler

hürmet: saygı

kemâl-i hürmet

ve itâat: tam bir hür met ve saygı

merhamet-i müte-kabile: karşılıklı

merhamet besle-me

meşakkat: güçlük, sıkıntı

mukabil: karşılık

nam: ad

peder: baba

saadet-i hayatiye:

hayatın mutlulu-ğu, huzuru

sadıkane: dürüst-

çe, sadıkça

salâhat: dindarlık-

ta çok ileri olma

hâli, günahsız ve

temiz oluş

şefkat: acıma,

merhamet

tenasül: üreme,

nesil yetiştirme

terbiye-i İslâmiye:

İslâm terbiyesi

valide: anne

veled: çocuk, evlad

mâsumen ölmüşse onlara kıyamette şefa-
faatçi olmak ve Cennette, onların kucağın-
da sevimli bir çocuk olmaktır.

Şimdi ise, terbiye-i İslâmiye yerine mim-
siz medeniyet terbiyesi yüzünden, ondan,
belki yirmiden, belki kırktan bir çocuk an-
cak peder ve validesinin çok ehemmiyetli
hizmet ve şefkatlerine mukabil mezkûr va-
zîyet-i ferzendâneyi gösterir. Mütebakisi,
endişelerle, şefkatlerini daima rencide ede-
rek, o hakikî ve sadık dostlar olan peder
ve validesine vicdan azabı çektirir. Ve âhi-
rette de dâvâcı olur: “Neden beni imanla
terbiye ettirmediniz?” Şefaaf yerinde, şek-
vâcı olur.

âhiret: öteki hayat;
öldükten sonraki
sonsuz hayat
ehemmiyet: önem
hakikî: gerçek
mâsumen: mâ-
sum, günahsız bir
şekilde
mezkûr: anılan,
sözü geçen

**mimsiz medeni-
yet:** “deniyet” al-
çak medeniyet
mukabil: karşılık
mütebaki: geri ka-
lan kısım
peder: baba
rencide etmek: in-
citmek
sadık: bağlı, doğru

şefaaf: af için ara-
cılık yapma
şekvâcı: şikayetçi
terbiye-i İslâmiye:
İslâm terbiyesi
valide: anne
**vazîyet-i ferzen-
dâne:** evlâda ya-
kışır vazîyet, hal

(Emirdağ Lâhikası II, 45. Mektup)

[Mahremdir. Şimdilik Medresetü'z-Zehra erkânlarına mahsustur.]

İhtiyar kadınlara ehemmiyetli bir müjde ve bekâr ve mücerret kalmak isteyen genç kızlara bir ihtar

Hadîs-i şerifte ¹ عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ gösteriyor ki âhir zamanda kuvvetli iman, ihtiyar kadınlarda bulunur ki, “*Dindar ihtiyar kadınların dinine tâbi olunuz*” diye hadis-i şerif ferman etmiş. Hem Risale-i Nur’un dört esasından bir esası şefkattir. Ve ka-

¹ İmam-i Gazâli, *İhyâu Ulûmi'd-Dîn*, 3:75.

âhir: son
ehemmiyetli:
önemli

erkân: esaslar,
şartlar; önde gelenler

ferman: buyurmak

hadîs-i şerif: Peygamberimize ait söz, fiil, davranış

veya onun onayladığı başkasına ait söz, fiil ve davranışlar

ihtar: uyarı, ikaz
mahrem: gizli, herkese gösterilmeyen

Medresetü'z-Zeh-râ: Bediüzza-

man'ın doğu ille-rinde kurmayı hayal ettiği üniversite; *Risale-i Nur* talebelerinin oluşturduğu mânevî üniversitesi

mücerret: bekar

şefkat: içten ve karşılıksız sevme

dınlar şefkat kahramanı bulunmasından, hattâ en korkağı da kahramancasına ruhu- nu yavrusuna feda eder. Ve bu zamanda o kıymettar valideler ve hemşireler, büyük bir hâdise ile karşılaşılıyorlar. Mahremce ve ifşâsı münasip olmayan bir hakikat-i fitriyesini, Nur şakirtlerinden mücerred kalmak isteyen veya mecbur kalan kızlar kısmına beyan etmek lâzım gelir diye ruhu- ma ihtar edildi. Ben de derim ki:

Kızlarım, hemşirelerim,

Bu zaman, eski zamana benzemiyor. Terbiye-i İslâmiye yerine terbiye-i medeniye, yarım asra yakın hayat-ı içtimaiyemize yerleştiği için, bir erkek bir kadını ebedî bir refika-i hayat ve saadet-i hayat-ı dünyeviye-

beyan: açıklama, anlatım
ebedî: sonsuz
hakikat-i fitriye: doğuştan var olan hakikat, doğal gerçek
hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat
hemşire: kız kardeş
ifşâ: ortaya çıkarma

ihtar: hatırlatma
kıymettar: kıymetli, değerli
mahremce: gizlice
mücerred: bekâr, yalnız, tek, tek başına
refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş
saadet-i hayat-ı dünyeviye: dün-

ya hayatındaki mutluluk
şakirt: talebe, öğrenci
şefkat: içten ve karşılıksız sevmek
terbiye-i İslâmiye: İslâm terbiyesi
terbiye-i medeniye: çağdaş eğitim
valide: anne

ye medar ve sair günahlardan kendini muhafaza etmek için almak lâzım gelirken; o bîçare zaifeyi daim tahakküm altında, yalnız dünyevi, muvakkat gençliğinde sever. Ona verdiği rahatın bazı on misli onu zahmetlere sokar. Eğer şer'an "küfüv" tâbir edilen birbirine denk olmazsa, hukuk-u şer'ie nazara alınmadığından, hayatı daima azap içinde geçer. Kıskançlık da müdahale ederse daha berbat olur.

İşte bu izdivaca sevk eden üç sebep var:

Birisi: Tenasülün devamı için, hikmet-i İlâhiyece o fitrî hizmete bir ücret olarak bir fitrî meyil ve şevk vermiş. Halbuki o zevk, on dakikada bir lezzet verse de, eğer meşru ise, erkek bir saat meşakkat çekebilir.

bîçare: çaresiz
fitrat: yaratılış, mizaç
fitrî: yaratılışla ilgili, yaratılıştan gelen
hikmet-i İlâhiye: Allah'ın gözettiği fayda ve gaye
hukuk-u şer'ie: dine uygun hukuklar, haklar

küfüv: denk, uygun olmak
medar: sebep
meşakkat: güçlük, zorluk
meşru: helal, dine uygun
meyil: eğilim, istek, arzu
misil: derece, kat
muhafaza: koruma

muvakkat: geçici
nazar: dikkat
şer'an: şeriat hükümlerince, şeriata göre
tâbir: ifade etme, isimlendirme
tahakküm: baskı, zorbalık
tenasül: üreme
zaife: zayıf

Fakat kadın, on dakikalık o zevk için on ay çocuğu kendi vücudunda zahmetini çekmekle on sene çocuğun hayatına yardımla meşakkat çeker. Demek, o on dakikalık fitrî meyil, bu uzun meşakkatlere sevk ettiği için, ehemmiyeti kalmaz. His ve nefis, onunla onu izdivaca tahrik etmemeli.

İkincisi: Fıtraten kadın, zaafı için maişet noktasında bir yardımcıya muhtaçtır. O ihtiyaç için şimdiki terbiye-i İslâmiyeden ders almayan, serseriliğe, tahakküme alışanlardan o küçük bir iâşesi hatırı için tahakkümler altına girip riyakârâne kocasının rızasını tahsil etmek yolunda hayat-ı dünyeviye ve uhreviyesinin medarı olan ubudiyetini ve ahlâkını bozmak bedeline,

fitrat: yaratılış, mi-
zaç

fitri: yaratılışla ilgili,
yaratılıştan gelen

hayat-ı dünyeviye
ve uhreviye: dün-
ya ve ahiret hayatı

iâşe: beslemek,
yedirip içirmek

izdivac: evlenme

maişet: geçim

medar: sebep

meşakkat: güçlük,
zorluk

meyil: eğilim, istek,
arzu

nefis: insanı kötü-
ye yöneltten duygu

rıza: memnuniyet,
hoşnutluk

riyakârâne: göste-
riş yaparak

tahakküm: baskı,
zorbalık

tahrik: harekete
geçirme

tahsil: kazanmak

terbiye-i İslâmiye:
İslâm terbiyesi

ubudiyet: kulluk

uhrevî: âhirete ait

zaaf: zayıflık, güç-
süzlük

köy kadınları gibi kendi nafakasını kendi çalışmasıyla kazanmak, on defa daha kolaydır. Rezzak-ı Hakikî çocukların rızkını sütle verdiği gibi, onların da rızkını o Hâlık-ı Rahîm veriyor. O rızık hatırı için namazsız ve ahlâkını kaybetmiş bir zevci aramak, riyakârâne çalışıp tahakkümü altına girmek, elbette Nur talebesinin kârı değil.

Üçüncüsü: Kadınlığın fitratında çocuk okşamak ve sevmek meyelânı var. Ve bir evlâdının dünyada ona hizmeti ve âhirette de şefaati ve validesi öldükten sonra ona hasenatıyla yardımı, o meyl-i fitrîyi kuvvetlendirip evlendirmeye sevk etmiş. Halbuki şimdi terbiye-i İslâmiye yerine terbiye-i me-

âhiret: öteki hayat; öldükten sonraki sonsuz hayat

fitrat: yaratılış, mi-zaç

Hâlık-ı Rahîm: sınırsız rahmet sahibi ve yaratıcı olan Allah

hasenat: iyi ameller, hayırlar

meyelân: duygu ve arzuların her-

hangi bir şeye doğru eğilmesi, yönelmesi

meyl-i fitrî: doğuştan gelen meyl, arzu

nafaka: geçim için gerekli olan şey

Rezzak-ı Hakikî: bütün varlıkların rızıklarını veren Allah

rızık: hayatın de-

vamı için gerekli olan nimetler

riyakârâne: gösteriş yaparak

şefaati: af için aracılık yapma

tahakküm: baskı, zorbalık

terbiye-i İslâmiye: İslâm terbiyesi, eğitimi

valide: anne

zevc: eş, koca

deniye ile on taneden bir iki hakikî evlât, kendi validesinin şefkatine mukabil fedakârâne hizmet ve dindârâne dualarıyla ve hasenatlarıyla validesinin defter-i a'mâlîne haseneler yazdırmak ve âhirette salih ise validesine şefaât etmek ihtimaline mukabil, ondan sekizi o hâleti göstermediğinden, bu fitrî meyil ve nefsanî şevkle o bîçare zaifeler böyle ağır bir hayata kat'î mecbur olmadan girmemek gerektir. İşte bu işaret ettiğimiz hakikate binaen, bekâr kalmak isteyen Nur şakirtlerinden olan kızlara derim ki:

Tam muvafık ve dindar ve ahlâklı bir zevc bulmadan, kendilerini açık saçıklıkla

âhiret: öteki hayat; öldükten sonraki sonsuz hayat
bîçare: çaresiz
binaen: dayanarak
defter-i a'mâl: amel defteri
dindârâne: dindarca
fedakârâne: fedakârca
fitrî: yaratılışla ilgili, yaratılıştan gelen
hakikat: asıl, esas

hakikî: gerçek
hâlet: durum, hâl
hasenat: iyi ameller, hayırlar
kat'î: kesin
meyil: eğilim, istek
mukabil: karşılık
muvafık: uygun
nefsânî: nefsin hoşuna gider şekilde
salih: iyi işler yapan, dinin emirlerine uyan kimse
şakirt: talebe, öğrenci

renci
şefaât: Allah'ın izniyle af ve bağışlanma vesilesi olma
şefkat: içten ve karşılıksız merhamet, sevgi
terbiye-i medeniye: çağdaş eğitim
valide: anne
zaife: zayıf
zevc: erkek eş, koca

satmasınlar. Eğer bulunmadı; Nurun bir kısım fedakâr şakirtleri gibi mücerret kalıp tâ ona lâyük ve ebedî bir arkadaş olacak ve terbiye-i İslâmiyeyi almış vicdanlı bir müşteri ona çıksın. Ve saadet-i ebediyesi, muvakkat bir keyf-i dünyevî için bozulmasın. Ve medeniyetin seyyiatı içinde boğulmasın.

Said Nursî

(Emirdağ Lâhikası I, 46. Mektup'tan)

Salâhaddin, hususî, kendine ait bir meseleyi soruyor. Dünya, hayat-ı içtimaiyeye bağlanmak istiyor. Madem o haslar içindedir, kat'iyen Risale-i Nur'un hizmetine zararı varsa, girmeyecek. Eğer bilse ki, o refi-

ebedî: sonsuz
fedakârâne: fedakârca
haslar: özel kişiler; Üstadın çok değer verdiği, ilk sıradaki talebeleri
hayat-ı içtimaiye:

sosyal hayat
hususî: özel
kat'iyen: kesinlikle
keyf-i dünyevî: dünya keyfi
muvakkat: geçici
mücerret: bekâr
saadet-i ebediye:

sonsuz mutluluk
seyyiat: kötülükler, günahlar
şakirt: talebe, öğrenci
terbiye-i İslâmiye: İslâm terbiyesi, eğitimi

ka-i hayatını bazı has kardeşlerimiz gibi Risale-i Nur'un hizmetinde yardımcı olarak çalıştırsa, o hayata girebilir. Çünkü hasların hayatı, Risale-i Nur'a aittir ve şahs-ı mânevîsini temsil eden şakirtlerinin tensibiyle kayıt altına girebilir. Peder ve validesinin reyleri de varsa, inşaallah zararı olmaz.

(Tuluat'tan)

Evlenmeli

Bekârlık, bîkârların kârıdır.

Bâkire, iki sülüs kadın, bir sülüs erkektir.

Bekâr, iki sülüs erkek, bir sülüs çocuktur.

İzdivaç, tasfiye, tehzip eder.

bâkire: hiç evlenmemiş kadın

bekâr: hiç evlenmemiş erkek

bîkâr: işsiz, ka-zançsız

has kardeşler: özel kardeşler; Üstadın çok değer verdiği, ilk sıradaki talebeler

izdivaç: evlenme, evlilik

peder: baba

refika-i hayat: hayat arkadaşı, eş

rey: oy

sülüs: üçte bir; üç parçadan biri

şahs-ı mânevî: tûzel kişilik; belli bir kişi olmayıp bir

topluluktan meydana gelen mânevî kişi, topluluk

şakirt: talebe, öğrenci

tasfiye: arındırma, temizleme

tehzip: terbiye etme

tensib: uygun görme
valide: anne

Yirmi Birinci Mektup

(Anne-baba hukukuna dair)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ❁

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ² ❁

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ
لَهُمَا أَفٍ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ❁ وَاخْفِضْ
لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا

¹ Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

² "Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

رَبِّانِي صَغِيرًا ﴿١﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنَّ تَكُونُوا
صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ۝ ١

EY HANESİNDE ihtiyar bir valide veya pederi veya akrabasından veya iman kardeşlerinden bir amel-mande veya âciz, alîl bir şahıs bulunan gafil! Şu âyet-i kerimeye dikkat et, bak: Nasıl ki bir âyette, beş tabaka ayrı ayrı surette ihtiyar valideyne şefkati celb ediyor!

Evet, dünyada en yüksek hakikat, peder ve validelerin evlâtlarına karşı şefkatleridir.

1 “Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olursa, onlara sakın ‘Öf’ bile deme, onları azarlama; onlara güzel söz söyle. Onlara merhamet ve tevazu kanadını ger ve de ki: ‘Ey Rabbim, nasıl onlar beni küçükken besleyip büyüttülerse, Sen de onlara öylece merhamet buyur.’ Sizin içinde olanı Rabbiniz hakkıyla bilir. Eğer siz salih kimseler olursanız, muhakkak ki O, kendisine yönelenler için çok bağışlayıcıdır.” İsrâ Sûresi, 17:23-25.

âciz: güçsüz, zayıf
alîl: hasta
amel-mande: iş yapamaz durumda olan
âyet-i kerime: şerefli âyet, Kur’ân’ın

herbir cümlesi
celb etme: çekme
gafil: duyarsız, umursamaz
hakikat: gerçek
hane: ev

suret: biçim, şekil
şefkat: karşılıksız sevgi ve merhamet
valideyn: anne ve baba

Ve en âli hukuk dahi, onların o şefkatlerine mukâbil hürmet haklarıdır. Çünkü onlar, hayatlarını, kemâl-i lezzetle evlâtlarının hayatı için feda edip sarf ediyorlar. Öyle ise, insaniyeti sukut etmemiş ve canavara inkılâp etmemiş herbir veled, o muhterem, sadık, fedakâr dostlara hâlisâne hürmet ve samimâne hizmet ve rızalarını tahsil ve kalblerini hoşnut etmektir. (Amca ve hala, peder hükmündedir; teyze ve dayı, ana hükmündedir.)¹

İşte, o mübarek ihtiyarların vücutlarını istiskal edip ölümlerini arzu etmek ne kadar vicdansızlık ve ne kadar alçaklıktır, bil, ayıl! Evet, hayatını senin hayatına feda edenin zevâl-i hayatını arzu etmek ne ka-

¹ *Buhârî*, Sulh, 6; *Tirmizî*, Birr, 6; *Ebû Dâvud*, Talak, 35; *Mecmeu'z-Zevâid*, 9:269; *Deylemî*, *Müsnedü'l-Firdevs*, 2:207.

âli: yüksek
hâlisâne: ihlâslı
 bir şekilde, karşılık beklemeksizin
inkılâp etme: dönüşme
istiskal etme: ağır bulup hoşlanmama

kemâl-i lezzetle: tam bir lezzet alarak
muhterem: saygı değer
mukabil: karşılık
mübarek: hayırlı, bereketli
sadık: bağlı

sukut etme: düşme, kaybetme
şefkat: karşılıksız sevgi ve merhamet
tahsil etmek: kazanmak
veled: çocuk
zevâl-i hayat: hayatın bitmesi, ölüm

dar çirkin bir zulüm, bir vicdansızlık olduğunu anla!

Ey derd-i maişetle müptelâ olan insan! Bil ki, senin hanendeki bereket direği ve rahmet vesilesi ve musibet dâfiası, hanendeki o istiskal ettiğin ihtiyar veya kör akrabandır. Sakın deme, “Maişetim dardır, idare edemiyorum.” Çünkü onların yüzünden gelen bereket olmasaydı, elbette senin dıyk-ı maişetin daha ziyade olacaktı. Bu hakikati benden inan. Bunun çok kat’î delillerini biliyorum; seni de inandırabilirim. Fakat uzun gitmemek için kısa kesiyorum; şu sözüme kanaat et. Kasem ederim, şu hakikat gayet kat’îdir. Hattâ nefis ve şeytanım dahi buna karşı teslim olmuşlar. Nefsimin inadını kıran ve şeytanımı susturan bir hakikat, sana kanaat vermeli.

dâfia: def eden, uzaklaştıran
dere-i maişet: geçim derdi, sıkıntısı
dıyk-ı maişet: geçim darlığı
gayet: son derece
hakikat: gerçek, doğru

hane: ev
istiskal etme: ağır bulup hoşlanmama
kasem: yemin
kat’î: kesin
maişet: geçim
musibet: belâ, felâket, sıkıntı
müptelâ: düşkün,

tutkun
nefis: insanı eğlenceye, zevkli ve lezzetli şeylere ve bencillığe sevk eden duygu
rahmet: şefkat, merhamet
ziyade: çok, fazla

Evet, kâinatın şهادetiyle, nihayet derecede Rahmân, Rahîm ve Lâtif ve Kerîm olan Hâlık-ı Zülcelâli ve'l-İkram, çocukları dünyaya gönderdiği vakit, arkalarından rızıklarını gayet lâtif bir surette gönderip ve memeler musluğundan ağızlarına akıttığı gibi, çocuk hükmüne gelen ve çocuklardan daha ziyade merhamete lâayık ve şefkate muhtaç olan ihtiyarların rızıklarını dahi, bereket suretinde gönderir. Onların iaşelerini, tamahkâr ve bahîl insanlara yükletmez.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ¹ وَكَائِنٌ

¹ “Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır.” Zâriyat Sûresi, 51:58.

bahîl: cimri
gayet: son derece
Hâlık-ı Zülcelâli ve'l-İkram: haşmeti sonsuz, lütuf ve ikramları sınırsız yaratıcı, Allah
iaşe: besleme, yetirip içirme
kâinat: evren, bütün yaratılmışlar
Kerîm: sonsuz cö-

mertlik ve ikram sahibi olan Allah
Lâtif: çok lütuf ve ihsanda bulunan ve bütün incelikleri bilen Allah
lâtif: güzel, hoş
nihayet derecede: sonsuz derecede
Rahîm: her bir varlığa şefkat ve

merhamet gösteren Allah
Rahmân: rahmeti herşeyi kuşatan ve şefkatle bütün yaratıkların rızığını veren Allah
suret: şekil, tarz
şehadet: tanıklık
tamahkâr: açgözlü
ziyade: çok, fazla

مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ¹

âyetlerinin ifade ettikleri hakikati, bütün zî-hayatın envâ-ı mahlûkları lisan-ı hal ile bağırıp o hakikat-i kerîmâneyi söylüyorlar.

Hattâ değil yalnız ihtiyar akraba, belki insanlara arkadaş verilen ve rızıkları insanların rızıkları içinde gönderilen kedi gibi bazı mahlûkların rızıkları dahi bereket suretinde geliyor. Bunu teyid eden ve kendim gördüğüm bir misal: Benim yakın dostlarım bilirler ki, iki üç sene evvel hergün yarım ekmek—o köyün ekmeği küçüktü—muayyen bir tayınım vardı ki, çok defa bana kâfi gelmiyordu. Sonra dört kedi bana misafir geldiler. O aynı tayınım hem bana,

¹ “Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızıkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızıkınızı Allah verir.” Ankebut Sûresi, 29:60.

envâ-ı mahlûk:

varlık türleri

hakikat: gerçek,
doğru

hakikat-i kerîmâne: ikram sahibi
olana yakışırca-
na olan gerçek ve

doğru

kâfi: yeterli

lisan-ı hal: hal dili,
beden dili

mahlûk: yaratılmış,
varlık

muayyen: belirli

suret: şekil, tarz

tayın: erzak, yiyecek

teyid: doğrulama,
destekleme

zîhayat: hayat sahibi, canlı

hem onlara kâfi geldi. Çok kere de fazla kalırdı.

İşte şu hal o derece tekerrür edip bana kanaat verdi ki, ben kedilerin bereketinden istifade ediyordum. Kat'î bir surette ilân ediyorum, onlar bana bâr değil. Hem onlar benden değil, ben onlardan minnet alırdım.

Ey insan! Madem canavar suretinde bir hayvan, insanların hanesine misafir geldiği vakit berekete medar oluyor. Öyle ise, mahlûkatın en mükerremi olan insan; ve insanların en mükemmeli olan ehl-i iman; ve ehl-i imanın en ziyade hürmet ve merhamete şâyân aceze, alîl ihtiyareler; ve alîl ihtiyarların içinde şefkat ve hizmet ve mu-

aceze: güçsüzler, yaşlılar

alîl: hasta

bâr: yük

ehl-i iman: iman edenler, mü'minler

hürmet etme: saygı gösterme

ihtiyare: yaşlı kadın

istifade etmek:

yararlanmak

kâfi: yeterli

kat'î: kesin

mahlûkât: yaratılmışlar, valıklar

medar olma: sebep olma

minnet alma: iyilik karşısında kendi-

ni borçlu hissetme

mükerrem: ikram edilmiş, saygı

gösterilen

suret: biçim, şekil

şâyân: lâayık

tekerrür etmek:

tekrarlanmak

ziyade: fazla, çok

habbete en ziyade lââyık ve müstehak bulunan akrabalar; ve akrabaların içinde dahi en hakikî dost ve en sadık muhib olan پدر ve valide, ihtiyarlık halinde bir hanede bulunsa, ne derece vesile-i bereket ve vasıta-i rahmet ve

لَوْلَا الشُّيُوخُ الرُّكَّعُ لَصُبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلَاءُ صَبَّ¹

sırrıyla—yani, “Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasaydı, belâlar sel gibi üstünüze dökülecekti”—ne derece sebab-i def-i musibet olduklarını sen kıyas eyle.

İşte, ey insan, aklını başına al. Eğer sen ölmezsen, ihtiyar olacaksın.

الْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ² sırrıyla, sen validey-

¹ el-Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, 2:163; Süyûtî, *Kenzü'l-Ummâl*, 9:167; İmam-ı Gazâlî, *İhyâu Ulûmi'd-Dîn*, s. 341; Mecmeu'z-Zevaid, 10:227; Beyhakî, es-Sünenü'l-Kübrâ, 3:345.

² “Her amel kendi cinsinden birşeyle karşılık görür.” Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, 1:332; Aliyyu'l-Kâri, *el-Esrâru'l-Merfûa*, 103.

hakikî: gerçek,
doğru

hane: ev

muhib: seven

müstehak: lââyık,

hak etmiş

sadık: bağlı, doğru

sebeb-i def-i mu-

sibet: belâyı uzak-

laştırma sebebi

vasıta-i rahmet:

rahmet aracı

vesile-i bereket:

bereket sebebi

ziyade: fazla, çok

nine hürmet etmezsen, senin evlâdın dahi sana hizmet etmeyecektir. Eğer âhiretini seversen, işte sana mühim bir define: Onlara hizmet et, rızalarını tahsil eyle. Eğer dünyayı seversen, yine onları memnun et ki, onların yüzünden hayatın rahatlı ve rızkın bereketli geçsin. Yoksa onları istiskal etmek, ölümlerini temenni etmek ve onların nazik ve seriütteessür kalblerini rencide

etmekle, ¹ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ 1 olursun. Eğer rahmet-i Rahmân istersen, o Rahmân'ın vedâlarına ve senin hanendeki emanetlerine rahmet et.

Âhiret kardeşlerimden Mustafa Çavuş isminde bir zât vardı. Dininde, dünyasında

¹ “Dünyayı da, âhireti de kaybetti.” Hac Sûresi, 22:11.

âhiret: öldükten sonra sonsuza kadar yaşanacak olan âlem

istiskal etme: ağır bulup hoşlanmama, değer vermemeye

mazhar olma: erişme, nail olma

Rahmân: rahmeti

herşeyi kaplayan ve şefkatle bütün yaratıkların rızkını veren Allah

rahmet: şefkat, merhamet

rahmet-i Rahmân: şefkat ve merhameti herşeyi kuşatan Allah'ın rahmeti

rencide etme: incitme

seriütteessür: hemen üzülen, çabuk etkilenen

tahsil etme: kazanma, elde etme

valideyn: anne ve baba

vedîa: emanet, ödünç

muvaffakiyetli görüyordum, sırrını bilmezdim. Sonra anladım ki, o muvaffakiyetin sebebi: O zât ise, ihtiyar peder ve validelelerin haklarını anlamış ve o hukuka tam riayet etmiş ve onların yüzünden rahat ve rahmet bulmuş, inşaallah âhiretini de tamir etmiş. Bahtiyar olmak isteyen, ona benzemeli.

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ قَالَ: ﴿الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ

الْأُمَّهَاتِ﴾ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ ¹

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ

الْحَكِيمُ ²

¹ Allahım! “Cennet annelerin ayakları altındadır” buyuran zâta ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et. [Tırnak içindeki metnin kaynağı: Süyûtî, *el-Câmiu's-Sağîr*, 3642; el-Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, 1:335; el-Elbânî, *Sahîhu'l-Câmiî's-Sağîr* ve *Zi-yâdetuhu*, 1259, 1260]

² “Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin.” Bakara Sûresi, 2:32.

bahtiyar: talihli,
mutlu

şarı
rahmet: şefkat,
merhamet

riayet etme: uyma,
gözetme

muvaffakiyet: ba-

Baba ve oğulun birbirine karşı vazifeleri

(Emirdağ Lâhikası I,
52. Mektup'tan bir parça)

İkinci nokta: Bir zaman “Küçük Isparta” namını alan ve her yerden ziyade, geçen meselemizde hapis musibetini çeken İnebolu ve civarı kardeşlerimin gayet güzel ve samimane mektupları beni çok mesrur eyledi. Yalnız, Risale-i Nur’un kahramanlarından baba-oğulun meşrepleri ayrı ayrı olduğundan, birbiriyle tam imtizaç edemediklerinden endişe ediyorum. **Baba ne kadar haksız da olsa, oğul, onun rızasını tahsil etmeye mecburdur. Oğul da ne kadar serkeş de olsa, baba, şefkat-ı fitriyesini ona karşı esirgemez ve esirgememeli.**

imtizaç: birbiriyle
kaynaşma, uyuş-
ma

mesrur: mutlu, se-
vinçli

meşrep: hareket
tarzı, metod

musibet: belâ,
dert, felâket

samimane: sami-
mî ve içten bir şe-
kilde

serkeş: başkaldı-
ran, isyan eden

şefkat-ı fitriye: ya-
ratılıştan var olan
şefkat duygusu

tahsil etmek: elde
etmek, kazanmak

ziyade: çok, fazla

Değil böyle baba ve evlât ve mümtaz seciyeli ve Risale-i Nur'un baş şakirtleri, belki birbirinden çok uzak ve düşman da olsalar, Risale-i Nur'un hatırı için Risale-i Nur şakirtlerinin mabeynindeki tefanî, birbirini tenkit etmemek, kusurunu affetmek düsturuyla bu iki kardeşim, dünyevî ve cüz'î ve hissî şeyleri medâr-ı münakaşa etmesinler. Pederlik ve veletliğin iktiza ettiği hürmet ve şefkatle beraber, Nur'un şakirtliği iktiza ettiği kusura bakmamak ve affetmek ve benim çok sevdiğim iki kardeşim, benim hatırım için, birbirini tenkit etmemek lâzım geliyor.

cüz'î: ferdî, az, küçük
dünyevî: dünyaya ait
düstur: kâide, kural
hissî: duygusal
hürmet: saygı
iktiza etmek: gerektirmek
mabeyn: ara
medâr-ı münaka-

şa: tartışma sebebi
mümtaz: seçkin, üstün
peder: baba
seciye: huy, karakter
şakirt: öğrenci, talebe
şefkat: içten ve karşılıksız merhamet, sevgi

tefanî: birbirinde fâni olma; fikren arkadaşının meziyet ve hissiyatı ile yaşama, onun üstün özelliklerini kendisinin gibi kabul edip onunla iftihar etme
tenkit: eleştiri
velet: çocuk

Peygamber Efendimizin anne ve babasının erken yaşta vefat etmelerinin hikmeti

(Yirmi Sekizinci Mektup, Sekizinci Risale Olan Sekizinci Kısım'dan)

YEDİNCİ NÜKTE

Diyorsunuz ki: “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın peder ve valideleri ve cediti Abdülmuttalib’in imanları hakkında akvâ ve esahh olan haber hangisidir?”

Elcevap: Yeni Said on senedir yanında başka kitapları bulundurmuyor, “Bana Kur’ân yeter” diyor. Böyle teferruat mesâilinde, bütün kütüb-ü ehâdisi tetkik edip en akvâsını yazmaya vaktim müsaade etmiyor.

akvâ: çok güçlü, en kuvvetli
Aleyhissalâtü Vesselâm: Allah’ın salât ve selâmı onun üzerine olsun
ced: ata, dede
esahh: en doğru

ve güvenilir
kütüb-ü ehâdis: hadis kitapları
mesâil: meseleler
müsaade etmek: izin vermek
peder: baba
Resul-i Ekrem: Allah’ın en şerefli

ve değerli elçisi olan Hz. Muhammed (a.s.m.)
teferruat: ayrıntılar, detaylar
tetkik etme: inceleme, araştırma
valide: ana

Yalnız bu kadar derim ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın peder ve valide-leri ehl-i necattır ve ehl-i Cennettir ve ehl-i imandır.¹ Cenâb-ı Hak, Habib-i Ekreminin mübarek kalbini ve o kalbin taşıdığı ferzendâne şefkatini elbette rencide etmez.

Eğer denilse: “Madem öyledir; neden onlar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma imana muvaffak olamadılar? Neden bi’setine yetişemediler?”

Elcevap: Cenâb-ı Hak, Habib-i Ekremi-

¹ Nebhânî, Hücetullahi ale'l-Âlemîn, s. 412-414; Suyûtî, er-Resâilu't-Tis'a içinde (et-Ta'zîm ve'l-Minne fî Enne Ebevey Rasûlillah (a.s.m.) fi'l-Cenne), s. 133-189, Tahkîk: Dr. M. İzzuddîn es-Saîdî. Beyrut, 1988 2. Bsk.

Aleyhissalâtü

Vesselâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun

bi'set: Cenâb-ı Hakkın peygamber göndermesi

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan, şeref ve azamet sahibi yüce Allah

ehl-i cennet: cennetlikler

ehl-i iman: Allah'a ve Allah'tan gelen herşeye inanan kimseler, mü'minler

ehl-i necat: kurtuluşu erenler

ferzendâne: evlada yakışır şekilde

Habib-i Ekrem: Allah'ın sevgilisi olan Hz. Muhammed (a.s.m.)

kerem: cömertlik, ikram, bağış

muvaffak olma:

başarılı olma, erişme

mübarek: bereketli, hayırlı

peder: baba

rencide etme: incitme

Resul-i Ekrem:

Allah'ın en şerefli ve değerli elçisi olan Hz. Muhammed (a.s.m.)

valide: ana

nin peder ve validesini, kendi keremiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ferzendâne hissini memnun etmek için, valideynini minnet altında bulundurmuyor. Valideynlik mertebesinden mânevî evlât mertebesine getirmemek için, hâlis kendi minnet-i rububiyeti altına alıp onları mes'ut etmek ve Habib-i Ekremi de memnun etmekliğı rahmeti iktiza etmiş ki, valideynini ve ceddini, ona zâhirî ümmet etmemiş. Fakat ümmetin meziyetini, faziletini, saadeti ni onlara ihsan etmiştir. Evet, âli bir müşirin yüzbaşı rütbesinde olan pederi, huzu-

Aleyhissalâtü Vesselâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun
âli: yüce, yüksek
ced: ata, dede
evlât: çocuk
fazilet: değer ve üstünlük
ferzendâne: evlada yakışır şekilde
Habib-i Ekrem: Allah'ın sevgilisi olan Hz. Muhammed (a.s.m.)
hâlis: samimi, içten

ihsan etme: bağışlama, ikram etme
iktiza etme: gerektirme
kerem: cömertlik, ikram, bağış
mes'ut etmek: mutlu etmek
meziyet: üstün özellik
minnet-i Rububiyet: Allah'ın terbiye ediciliğinin ikram ve ihsanı
müşir: mareşal
peder: baba
rahmet: ilâhî şef-

kat, merhamet ve ihsan
Resul-i Ekrem: Allah'ın en şerefli ve değerli elçisi olan Hz. Muhammed (a.s.m.)
saadet: mutluluk
ümmet: peygambere inanıp onun yolundan gidenler, mü'minler
valide: ana
valideyn: anne-baba
zahiri: açık, görünürde

runa girmesi, birbirine zıt iki hissin taht-ı tesirinde bulunur. Padişah, o müşir olan yaver-i ekremine merhameten, pederini onun maiyetine vermiyor.

maiyetine: yanı-
na, beraberine
müşir: mareşal

peder: baba
taht-ı tesir: tesiri
altında

yaver-i ekrem: çok
değerli, yüksek
rütbeli memur

Aileyile ilgili ahirzaman fitneleri

(Beşinci Şuâ, İkinci Makam'dan)

ALTINCI MESELE

Rivayette var ki, “Fitne-i âhirzaman o kadar dehşetlidir ki, kimse nefesine hâkim olamaz.”¹ Bunun için bin üç yüz sene zarfında emr-i Peygamberî ile bütün ümmet o fitneden istiâze etmiş, azab-ı kabirden sonra

مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ.. مِنْ فِتْنَةِ آخِرِ الزَّمَانِ ۞²

vird-i ümmet olmuş.

¹ Süyûtî, *el-Fethü'l-Kebîr*: 1:315, 2:185, 3:9; *el-Hâvî Li'l-Fetâva*: 2:217; Ebû Abdullah Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*: 1:266.

² “Mesih Deccalın fitnesinden... Ahirzaman fitnesinden... (Sana sığınıyoruz Allah'ım).” *Buhari*, Daavât: 37, 39, 44, 45, 46, Ezan: 149, Cenâiz: 88, Fiten: 26; *Müslim*, Mesâcid: 127, 128, 130-134; *Müsned*, 6:139.

azab-ı kabir: kabir azabı

emr-i Peygamberî: Peygamber Efendimizin emri

fitne: bozgunculuk

fitne-i âhirzaman: dünyanın sonuna yakın dönemde ortaya çıkacak

olan fitneler

hâkim: hükmeden

istiâze: Allah'a sığınma

nefis: insanı hazır, dünyevî zevk ve isteklere sevk eden duygu

rivâyet: Peygamberimizden duyulan ve görülen şeylerin nakledilmesi

olan ve görülen şeylerin nakledilmesi

ümmet: Peygamber Efendimize inanıp onun yolundan gidenler

vird-i ümmet: İslâm ümmetinin sürekli tekrar ettiği dua

Allahu a'lem bissavab, bunun bir te'vili şudur ki: O fitneler nefisleri kendilerine çeker, meftun eder. İnsanlar ihtiyarlarıyla, belki zevkle irtikâp ederler. Meselâ, Rusya'da hamamlarda kadın-erkek beraber çıplak girerler. Ve kadın, kendi güzelliklerini göstermeye fitraten çok meyyal olmasından, seve seve o fitneye atılır, baştan çıkar. Ve fitraten cemâlperest erkekler dahi, nefesine mağlûp olup o ateşe sarhoşâne bir sürurla düşer, yanar. İşte dans ve tiyatro gibi o zamanın lehviyatları ve kebairleri ve bid'aları, birer câzibedarlıkla pervane gibi nefisperestleri etrafına toplar, sersem eder. Yok-

Allahu a'lem bis-savab: en doğruyu Allah bilir
bid'a: dinde olmayıp sonradan dine aykırı şekilde ortaya çıkan şeyler
câzibedarlık: çekicilik
cemâlperest: güzelliğe düşkün
fitraten: yaratılış gereği
fitne: bozgunculuk

ihtiyar: irade, tercih
irtikâp etme: kötü iş işleme
kebâir: büyük günahlar
lehviyat: haram eğlenceler, oyunlar
mağlup: yenik düşen
meftun: düşkün, tutkun

meyyal: meyilli
nefis: insanı hazır, dünyevî zevk ve isteklere sevk eden duygu
nefisperest: nefisini seven, nefsinin arzularına düşkün
sarhoşâne: sarhoşçasına
sürur: mutluluk, sevinç
te'vil: yorum

sa, cebr-i mutlakla olsa ihtiyar kalmaz, günah dahi olmaz.

(...)

ON BİRİNCİ MESELE

Rivayette var ki, “Âhîrzamanda bir erkek kırk kadına nezaret eder.”¹

Allahu a'lem bissavab, bunun iki te'vili var:

Birisi: O zamanda meşru nikâh azalır veya Rusya'daki gibi kalkar. Bir tek kadına bağlanmaktan kaçıp başıboş kalan, kırk bedbaht kadınlara çoban olur.

İkinci te'vili: O fitne zamanında, harplerde erkeklerin çoğu telef olmasından, hem

¹ *Buhari*, Nikâh: 110. Ayrıca, bir erkeğin elli kadına nezâret edeceğine dair hadîs için bk. *Buhari*, İlim: 21, Eşribe: 1; *Müslim*, İlim: 9; *Tirmizi*, Fiten: 34; *İbn-i Mâce*, Fiten: 25; *Müsned*, 3:98, 176, 202, 213-214, 273, 289

âhîrzaman: dünya hayatının kıyâmetine yakın son devresi

Allahu a'lem bissavab: doğruyu en iyi Allah bilir

bedbaht: kötü bahtlı, kötü yolda olan

cebr-i mutlak: tam,

kesin baskı, tam diktatörlük

fitne: bozgunculuk, kargaşa

harp: savaş

ihtiyar: irade, tercih

meşru: helâl, dine uygun

nezaret etme: koruması altında

bulundurma

rivâyet: Peygamberimizden duyulan ve görülen şeylerin nakledilmesi

te'vil: yorum

telef olma: yok olma, ölme

bir hikmete binaen ekser tevellüdat kızlar bulunmasından kinayedir. Belki hürriyet-i nisvan ve tam serbestiyetleri kadınlık şehvetini şiddetle ateşlendirdiğinden fıtratça erkeğine galebe eder; veledi kendi suretine çekmeye sebebiyet verdiğinden, emr-i İlâhî ile kızlar pek çok olur.

(...)

ON DÖRDÜNCÜ MESELE

Rivayette var ki, “Deccalın mühim kuvveti Yahudidir. Yahudiler severek tâbi olurlar.”¹

Allahu a’lem, diyebiliriz ki, bu rivayetin

¹ *Müslim*, Fiten: 124; *Müsned*, 3:224, 292, 4:216-217.

Allahu a’lem: en iyi Allah bilir
binaen: dayanarak
Deccal: kıyamet kopmadan önce gelecek olan, İslâmiyeti kaldırmaya çalışacak ve dinlere savaş açacak olan yalancı ve aldatıcı kimse
ekser: çoğunluk
emr-i İlâhî: Allah’ın

emri
fıtrat: yaratılış
galebe etme: üstün gelme
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması
hürriyet-i nisvan: kadınların serbestliği

kinâye: maksadı kapalı bir şekilde ve dolaylı olarak anlatan söz
rivâyet: Peygamberimizden duyulan ve görülen şeylerin nakledilmesi
şehvet: nefsin arzu ve istekleri
tevellüdat: doğumlar
veled: çocuk

bir parça te'vili Rusya'da çıkmış. Çünkü, her hükûmetin zulmünü gören Yahudiler, Almanya memleketinde kesretle toplanıp intikamlarını almak için, komünist komitesinin tesisinde mühim bir rol ile Yahudi milletinden olan Troçki namında dehşetli bir adamı, Rusya'nın Başkumandanlığına ve terbiyegerdeleri olan meşhur Lenin'den sonra Rus hükûmetinin başına geçirerek Rusya'nın başını patlatıp bin senelik mahsulâtını yaktırdılar. Büyük Deccalın komitesini ve bir kısım icraatını gösterdiler. Ve sair hükûmetlerde dahi ehemmiyetli sar-sıntılar verip karıştırdılar.

Deccal: kıyamet kopmadan önce gelecek olan, İslâmîyeti kaldırmaya çalışacak ve dinlere savaş açacak olan yalancı ve aldatıcı kimse
ehemmiyet: değer, önem

icraat: uygulama
kesret: çokluk
komite: bir maksat için oluşturulan gizli cemiyet
komünist komitesi: komünizmi yaymak için oluşturulan gizli birlik

mahsulât: ürünler
namında: adında
sair: diğer, başka
te'vil: yorum
terbiyegerde: terbiye edilmiş, yetiştirilmiş
zulüm: haksızlık, eziyet

(Beşinci Şuâ, Tetimme'den)

Üçüncü cihet ve sebep: Her iki Deccal, Yahudinin İslâm ve Hıristiyan aleyhinde şiddetli bir intikam besleyen gizli komitesinin muavenetini ve kadın hürriyetlerinin perdesi altındaki dehşetli bir diğer komitenin yardımını, hattâ İslâm Deccalı masonların komitelerini aldatıp müzaheretlerini kazandıklarından, dehşetli bir iktidar zannedilir.

aleyhinde: karşıt olarak

cihet: yön, taraf

Deccal: kıyamet kopmadan önce gelecek olan, İslâmiyeti kaldırmaya çalışacak ve dinlere savaş aç-

cak olan yalancı ve aldatıcı kimse

iktidar: güç, otorite
komite: bir maksat için toplanmış gizli cemiyet

Mason: pek çok ülkede üyeleri bulunan ve İslamiyet

aleyhine faaliyetleri olan masonluk örgütüne üye olanlara verilen isim

muavenet: yardım

müzaheret: yardım etme, koruma, arka çıkma

(Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule'den)

Meselâ, يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ¹

Benî İsrail'in oğullarının kesilip kadın ve kızlarını hayatta bırakmak, bir Firavun zamanında yapılan bir hadise ünvanıyla, Yahudi milletin ekser memleketlerde her asırda maruz olduğu müteaddit katliamları, kadın ve kızları hayat-ı beşeriye-i sefihâ-nede oynadıkları rolü ifade eder.

¹ "Kızlarınızı sağ bırakıp erkek çocuklarınızı kesiyorlardı." Bakara Sûresi, 2:49.

Benî İsrail: İsrail-oğulları

ekser: pek çok

Firavun: Mısır'da hüküm süren kral-lara verilen bir ün-vandır. İslâm kay-

naklarında genel-likle Hz. Mûsâ (a.s.) döneminde-ki Mısır kralı için kullanılır.

hayat-ı beşeriye-i sefihâne: insan-

ların haram ve yasak eğlence hayatı

maruz olmak: te-siri altında kalmak
müteaddit: birçok, çeşitli

(İman ve Küfür Muvazeneleri'nden)

*Birden İhtar Edilen Bir
Mesele-i Mühimme*

Âhırzamanın fitnesinde en dehşetli rolü oynayan tâife-i nisaiye ve onların fitnesi olduğu hadisin rivayetlerinden anlaşılıyor. Evet, nasılkı tarihlerde, eski zamanlarda “amazonlar” namında gayet silâhşör kadınlardan mürekkep bir tâife-i askeriye olarak hârika harpler yaptıkları naklediliyor. Aynen öyle de:

Bu zamanda zındıka dalâleti, İslâmiyete karşı muharebesinde, nefis-i emmarenin plânıyla, şeytan kumandasına verilen fırka-

âhırzaman fitnesi: dünyanın son devresinde görülen fitneler, bozulmalar

dalâlet: hak yoldan sapkınlık

fitne: ahlâkta ve toplum düzeninde azgınlık ve bozgunculuk; baştan

çıkarma

hadis rivayeti: Peygamberimizden aktarılan hadis, ifade

harp: savaş

mânen: mânevî olarak

muharebe: harp, savaş

nefis/nefis-i em-

mâre: insanı devamlı kötülüğe ve yasak şeylere teşvik eden duygu

taife-i askeriye: askerî topluluk

taife-i nisâiye: kadınlar topluluğu

zındıka: dinsizlik, inançsızlık

lardan en dehşetlisi; yarım çıplak hanımlardır ki; açık bacağıyla dehşetli bıçaklarla ehl-i imana taarruz edip saldırıyorlar. Nîkâh yolunu kapamaya, fuhuşhâne yolunu genişlettirmeye çalışarak; çokların nefislerini birden esir edip, kalb ve ruhlarını kebair ile yaralıyorlar. Belki o kalblerden bir kısmını öldürüyorlar. Birkaç sene namahrem hevesatına göstermenin tam cezası olarak; o bıçaklı bacaklar Cehennem odunları olup, en evvel o bacaklar yanacaklarını ve dünyada emniyet ve sadakatı kaybettiği için, hilkaten çok istediği ve fitraten çok muhtaç olduğu münasip kocayı daha bulamaz. Balsa da başına belâ bulur. Hattâ bu hâlin neticesi olarak, o âhîrzamanda,

âhîrzaman: dünya hayatının kıyame-te yakın son devresi

ehl-i iman: mü'minler; Allah'a ve Allah'tan gelen her şeye inanan kimseler

fırka: grup

fitraten: yaratılış, mizaç bakımından

fuhuşhâne: fuhuş yapılan yer

hevesat: gelip geçici, nefsin hoşuna giden istek ve arzular

hilkaten: yaratılış olarak

kebâir: büyük günahlar

münasip: uygun
namahrem: mah-

rem olmayan; kendisi ile evlenilmesi haram olmayan

nefis/nefs-i emmâre: insanı devamlı kötülüğe ve yasak şeylere teşvik eden duygu

sadakat: bağlılık, doğruluk

taarruz etme: saldırma, ilişme

bazı yerlerde nikâha rağbetsizlik ve riayet-sizlik yüzünden, kırk kadına bir erkek nezaret edecek derecede ehemmiyetsiz, sahipsiz, kıymetsiz bir sûrete gireceği, hadisin rivayetinden anlaşılıyor.

Madem hakikat budur. Ve madem her güzel, güzelliğini sever ve elinden geldiği kadar muhafaza etmek ister ve bozulmasını istemez. Ve madem güzellik bir nimettir. Nimete şükredilse mânen ziyadeleşir. Şükredilmezse değişir, çirkinleşir. Elbette akli varsa, hüsün ve cemâlini; günahları kazanmak ve kazandırmak ve çirkin ve zehirli yapmak ve o nimeti, küfran ile medar-ı azap bir sûrete çevirmekten bütün kuvve-

cemâl: güzellik
hadis rivayeti:
 Peygamberimiz-den aktarılan hadis, ifade
hakikat: bir şeyin aslı esası, gerçek mahiyeti
hüsün: güzellik
küfran: nankörlük; Allah'ın ihsan ettiği nimetleri bil-meme ve hürmet-

sizlik etme
mânen: mânevî olarak
medâr-ı azap: azap sebebi, acı kaynağı
muhafaza etmek: korumak
nezaret etmek: gözetmek
nikâh: evlenme
nimet: iyilik, lütuf,

ihsan
rağbet: düşkünlük, istek
riayet: uyma, gözetme
sûret: biçim, şekil
şükür: nimeti veren Allah'a karşı minnet duymak, teşekkür etmek
ziyadeleşme: artma

tiyle kaçacak. Ve o fânî, beş on senelik cemâlî bakîleştirmek için, meşrû bir tarzda istimâl ile o nimete şükredecek. Yoksa ihtiyarlıkta uzun zaman istiskale mâruz kalıp, me'yûsâne ağlayacak.

Eğer terbiye-i İslâmiye dâiresinde, âdâb-ı Kur'aniye zînetiyle o cemâl güzelleştirilse; o fânî hüsün, mânen bâki kalacağı ve Cennette hûrilerin cemalinden daha şirin ve daha parlak bir tarzda kendine verileceği hadiste kat'iyetle sabittir. Eğer o güzelin zerre miktar akli varsa, bu güzel ve parlak ve ebedî neticeyi elinden kaçırmayacak...

âdâb-ı Kur'âniye:

Kur'ân'ın âdâpları, kuralları

bâki: ölümsüz, devamlı

cemâl: güzellik

ebedî: sonu olmayan, sonsuz

fânî: geçici olan

hadis: Peygamberimize (a.s.m.) ait olan veya Onun onayladığı söz,

emir veya davranışlar

hûrî: Cennet kıızı

hüsün: güzellik

istimâl: kullanma

istiskal: soğuk muameleyle hoşlanmadığını göstermek, küçümsemek

kat'iyet: kesinlik

mâruz kalma: tesiri altında olma

me'yûsâne: ümitsizce

meşru: helâl, dine uygun

şükretme: nimeti veren Allah'a karşı minnet duyma, teşekkür etme

terbiye-i İslâmiye: İslâm terbiyesi

zerre miktar: çok az

zînet: süs

(Lemeât'tan)

**Kadınlar yuvalarından çıkıp
beşeri yoldan çıkarmış; yuvalarına
dönmeli** HASİYE

إِذَا تَأَنَّثَ الرِّجَالُ السُّفَهَاءُ بِالْهُوَسَاتِ إِذَا تَرَجَّلَ

النِّسَاءُ النَّاشِزَاتُ بِالْوَقَاحَاتِ 1

Mimsiz medeniyet, taife-i nisâyı yuvalar-
dan uçurmuş, hürmetleri de kırmış, meb-
zul metâi yapmış. Şer'-i İslâm onları

Rahmeten davet eder eski yuvalarına.

HASİYE Tesettür Risalesinin esasıdır. Yirmi sene sonra mü-
ellifinin mahkûmiyetine sebep gösteren bir mahkeme, ken-
dini ve hâkimlerini ebedî mahkûm ve mahcup eylemiş.

1 Sefih erkekler hevesâtına uyarak kadınlıştığında; nâşize
kadınlar da hayasızlıkla erkekleşir.

ebedî: sonu olma-
yan sonsuz
haşiye: dipnot,
açıklayıcı not
hürmet: saygı
mahkûm: hüküm-
lû, tutuklu
mahkûmiyet: hü-
kümlülük, tutuklu-

luk
mebzul: bolca bu-
lunan
metâ: mal
mimsiz medeniyet:
“deniyet”, aşağılık
medeniyet
müellif: yazar
rahmet: şefkat,

merhamet
şer'-i İslâm: İslâm
şeriatı, Allah tara-
findan bildirilen,
emir ve yasaklara
dayanan hüküm-
lerin hepsi
taife-i nisâ: kadın-
lar topluluğu

Hürmetleri orada, rahatları evlerde, hayatı âilede. Temizlik ziynetleri.

Haşmetleri hüsn-ü hulk, lütf-u cemâli ismet, hüsn-ü kemâli şefkat, eğlencesi evlâdı. Bunca esbab-ı ifsat, demir sebat kararı

Lâzımdır, tâ dayansın. Bir meclis-i ihvanda güzel karı girdikçe, riyâ ile rekabet, haset ile hodgâmlık depretir damarları.

Yatmış olan hevesat birden bire uyanır. Taife-i nisâda serbestî inkişafı, sebep olmuş beşerde ahlâk-ı seyyienin birden bire inkişafı.

Şu medenî beşerin hırçınlaşmış ruhunda, şu suretler denilen küçük cenazelerin, mü-

ahlâk-ı seyyie: kötü ahlâk

beşer: insanlık

depretmek: harekete geçirmek

esbab-ı ifsat: fesat çıkarıcı ve bozucu sebepler

haset: kıskançlık

haşiye: dipnot, açıklayıcı not

haşmet: heybet, görkem

hevesat: gelip geçici, nefsin hoş-

na giden istek ve arzular

hodgâmlık: ben-cillik

hürmet: saygı

hüsn-ü hulk: güzel ahlâk

hüsn-ü kemâl: güzel kemâl, olgunluk

inkişaf: açığa çıkma, açılma

ismet: masumluk

lütf-u cemâl: hoş güzellik

meclis-i ihvan:

kardeşler meclisi

riyâ: gösteriş

sebat: kararlılık, sabit olma

serbestî: serbestlik

suret: resim, görünüşü

şefkat: içten ve karşılık beklemeden duyulan merhamet, sevgi

taife-i nisâ: kadınlar topluluğu

ziynet: süs

tebessim meyyitlerin rolleri pek azîmdir. Hem müthiştir tesiri. **HÂŞİYE**

Memnu heykel, suretler, ya zulm-ü müte-
tehaccir, ya mütecessid riyâ, ya muncemid
hevestir. Ya tılsımdır; celb eder o habis er-
vahları.

HÂŞİYE Nasıl meyyite bir kariya nefsanî nazarla bakmak nefsin dehşetle alçaklığını gösterir. Öyle de, rahmete muhtaç bir bîçare meyyitenin güzel tasvirine müştehiyâne bir nazarla bakmak, ruhun hissiyât-ı ulviyesini söndürür.

azîm: büyük

bîçare: çaresiz

celb etmek: kendine çekmek

ervah: ruhlar

habis: pis, kötü

haşiye: dipnot

hissiyât-ı ulviye: yüce duygular

memnu: yasaklanmış

meyyit: ölü, cenaze

meyyite: kadın cenazesi

muncemid: donmuş

müştehiyâne: iş-tahlı bir şekilde

mütebessim: tebessüm eden

mütecessid: cesetleşmiş, ceset haline gelmiş

nazar: bakış

nefis: kişinin kendisi; insanı maddî zevk ve isteklere

sevk eden kuvvet

nefsânî: nefsin hoşuna gider şekilde

riyâ: gösteriş

suret: resim, görünü

tasvir: resim, suret

tılsım: sihir, büyü; gizli ve esrarlı şeyler

zulm-ü mütehaccir: taşlaşmış zulüm

(Hakikat Çekirdekleri'nden)

100. إِذَا تَأَنَّثَ الرَّجَالُ بِالتَّهَوُّسِ ❁
تَرَجَّلَ النِّسَاءُ بِالتَّوَفُّحِ¹

Bir meclis-i ihvâna güzel bir karı girdikçe riyâ, rekabet, haset damarı intibah eder. Demek, inkişaf-ı nisvandandan, medenî beşerde ahlâk-ı seyyie inkişaf eder.

101. Beşerin şimdiki seyyiat-âlûd hırçın ruhunda, mütebessim küçük cenazeler olan suretlerin rolü ehemmiyetlidir.

¹ Erkekler hevâ ve hevesle kadınlaşırsa, kadınlar da nâşizellikle erkekleşir.

ahlâk-ı seyyie:

kötü ahlâk

beşer: insan

ehemmiyet: önem

haset: kıskançlık

inkişaf etmek:

açığa çıkmak

inkişaf-ı nisvan:

kadınların açıl-

ması

intibah: uyanış

meclis-i ihvan:

kardeşler meclisi

mütebessim: te-

bessüm eden

rekabet: başkala-

rını geçmeye ça-

lışmak, benzerle-

riyle üstünlük ya-

rışına çıkmak

riyâ: gösteriş

seyyiat-âlûd: kö-

tülüklere karış-

mış, fenalıklara

bulaşmış

(Sünühat'tan)

Hevesat-ı nefسانيyeyle erkeklerin karşılaşması, karıların hayâsızlıkla erkekleşmesine sebeptir.

(Yirminci Lem'a'dan)

BEŞİNCİ SEBEP

Ehl-i hidayetin ihtilâfı ve adem-i ittifakı zaaflarından olmadığı gibi, ehl-i dalâletin kuvvetli ittifakı da kuvvetlerinden değildir. Belki ehl-i hidayetin ittifaksızlığı, iman-ı kâ-milden gelen nokta-i istinad ve nokta-i isti-

adem-i ittifak: ittifaksızlık, birlik oluşturmamak

ehl-i dalâlet: doğru ve hak yoldan sapanlar, inançsız kimseler

ehl-i hidayet: doğru yolda olanlar, iman etmiş olanlar

hayâ: utanma, sıkılma; edep, namus

hevesat-ı nefsanîye: nefse ait istekler, nefsin gelip geçici olan arzusu ve istekleri

ihtilâf: anlaşmazlık, uyuşmazlık

iman-ı kâmil: mukemmel iman

ittifak: anlaşma, birlik

ittifaksızlık: birlik oluşturmamak

nokta-i istinad: dayanak noktası

zaaf: zayıflık, güçsüzlük

naddan neş'et eden kuvvetten ileri geldiği gibi; ehl-i gaflet ve ehl-i dalâletin ittifakları, kalben nokta-i istinad bulmadıkları itibarıyla zaaf ve aczlerinden ileri gelmiştir. Çünkü zayıflar ittifaka muhtaç oldukları için kuvvetli ittifak ederler. Kavîler, ihtiyacı tam hissetmediklerinden, ittifakları zayıftır. Arslanlar, tilkiler gibi ittifaka muhtaç olmadıkları için ferdî yaşıyorlar. Yabanî keçiler, kurtlardan muhafaza için, bir sürü teşkil ederler.

Demek zayıfların cemiyeti ve şahs-ı mânevîsi kavî olduğu gibi, HÂŞİYE kavîlerin cemiyeti ve şahs-ı mânevîsi ise zayıftır.

HÂŞİYE Avrupa komiteleri içinde en şiddetlisi ve en tesirlisi ➔

acz: güçsüzlük

cemiyet: topluluk, örgüt

ehl-i dalâlet: doğru ve hak yoldan sapanlar, inançsız kimseler

ehl-i gaflet: âhirette, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı duyarsız olanlar

ferdî: tekil, yalnız

haşiye: dipnot

ittifak etmek: birleşmek

kavî: güçlü, kuvvetli

komite: bir maksat çerçevesinde toplanmış cemiyet

muhafaza: koruma, saklanma

neş'et eden: kaynaklanan

nokta-i istinad: dayanak noktası

şahs-ı mânevî:

belli bir kişi olmayıp, bir topluluktan meydana gelen mânevî kişilik

teşkil etmek: meydana getirmek, oluşturmak

yabanî: ehlileştirilmemiş, doğal ortamda yaşayan

zaaf: zayıflık, güçsüzlük

Bu sırra bir işaret-i lâtime ve zarif bir nükte-i Kur'âniyedir ki, ferman etmiş:

1 **وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ** Müenneslerin cemaatine, iki katlı müennes olduğu halde, müzekker fiili olan **قَالَ** buyurması; hem

2 **قَالَتِ الْأَعْرَابُ** buyurmakla, müzekkerlerin cemaatine, müennes fiili olan **قَالَتِ** tabiriyle, lâtimeâne işaret ediyor ki, zayıf ve halîm

→ ve bir cihette en kuvvetlisi, cins-i lâtime ve zayıf ve nazik olan kadınların Amerika'daki Hukuk ve Hürriyet-i Nisvan Komitesi olduğu, hem milletler içinde az ve zayıf olan Ermenilerin komitesi, gösterdikleri kuvvetli fedakârâne vaziyetle bu müddeâmızı teyid ediyor.

1 “Şehirdeki kadınlar dedi ki:” Yusuf Sûresi, 12:12.

2 “Bedevîler dedi ki:” Hucurât Sûresi, 49:14.

cemaat: topluluk, grup
cihet: yön
cins-i lâtime: nazik ve nazenin tür, kadınlar
fedakârâne: fedakârca
ferman etmek: buyurmak
halîm: yumuşak huylu

Hukuk ve Hürriyet-i Nisvan Komitesi: Kadın Hakları ve Hukuku Komitesi
işaret-i lâtime: güzel, ince işaret
lâtimeâne: hoş ve güzel bir şekilde
müddeâ: iddia edilen şey
müennes: Arapça'da dişiliği ifade

eden kalıp
müzekker: Arapça dilbilgisinde erkekliği ifade eden kalıp
nükte-i Kur'âniye: Kur'ân'daki çok ince ve zarif bir mânâ
tabir: ifade, adlandırma
teyid etmek: doğrulamak, desteklemek

ve yumuşak kadınların cemiyeti kuvvetleşir, sertlik ve şiddet kesb edip bir nevi recûliyet kazanır. Müzekker fiilini iktiza ettiğinden, ¹ وَقَالَ نِسْوَةٌ tabiriyle, gayet güzel düşmüş. Erkekler ise, hususan bedevî a'rab olsa, kuvvetlerine güvendikleri için, cemiyetleri zayıf olup hem ihtiyatkârlık, hem yumuşaklık vaziyetini aldığından, bir nevi kadınlık hâsiyeti takındıkları için, müennes fiilini iktiza ettiğinden, ² قَالَتِ الْأَعْرَابُ müennes fiiliyle tabiri tam yerindedir. (...)

¹ “Kadınlar dedi ki:” Yusuf Sûresi, 12:12

² “Bedevîler dedi ki:” Hucurât Sûresi, 49:14.

a'rab: vatani çöl olan ve medeniyetten uzak yaşayan Arap

bedevî: çölde yaşayan, göçebe

cemiyet: topluluk, örgüt

hâsiyet: özellik

husussan: özellikle

ihtiyatkâr: tedbirli

iktiza etmek: gerektirmek

kesb etmek: kazanmak

müennes: Arapça'da dişiliği ifade eden kalıp

müzekker: Arapça dilbilgisinde erkekliği ifade eden kalıp

nevi: çeşit, tür
recûliyet: erkek olma

tabir: ifade, adlandırma

(Hutbe-i Şamiye'den)

Elhasıl: Medeniyet-i garbiye-i hâzıra, semavî dinleri tam dinlemediği için, beşeri hem fakir edip ihtiyacatı ziyadeleştirmiş. İktisat ve kanaat esasını bozup israf ve hırs ve tamahı ziyadeleştirmeye, zulüm ve harama yol açmış.

Hem beşeri vesait-i sefahete teşvik etmekle, o bîçare muhtaç beşeri tam tembelliğe atmış, sa'y ve amelin şevkini kırıyor. Hevesata, sefahete sevk edip ömrünü fâidesiz zayi ediyor.

Hem o muhtaç ve tembelleşmiş beşeri,

amel: davranış, iş

beşer: insan

bîçare: çaresiz

elhasıl: kısaca, özetle

esasî: ana, temel

haram: Allah ve Resulü tarafından kesin olarak yasaklanmış şey

hevesat: gelip geçici, nefsin hoşuna giden istek ve

arzular

ihtiyâcât: ihtiyaçlar

israf: savurganlık

kanaat: elde olana razı olma

medeniyet-i garbiye-i hâzıra:

şimdiki Batı medeniyeti

sa'y: çalışma, emek

sefahet: gayrı meşru zevk ve

eğlenceye düşkünlük

semâvî: İlâhî, vahiyile gelen

tamah: aç gözlü, cimri

vesait-i sefahet: zevk ve eğlence vasıtaları

zayi: elden çıkan, kaybolan

ziyadeleşme: artma

hasta etmiş. Su-i istimal ve israfatla yüz nev'i hastalığın sirayetine, intişarına vesile olmuş.

Hem üç şiddetli ihtiyaç ve meyl-i sefahet ve ölümü her vakit hatıra getiren kesretli hastalıklar ve dinsizlik cereyanlarının o medeniyetin içlerine yayılmasıyla intibaha gelip uyanmış beşerin gözü önünde ölümü idam-ı ebedî suretinde gösterip her vakit beşeri tehdit ediyor, bir nevi cehennem azâbı veriyor.

İşte bu dehşetli musibet-i beşeriyeye karşı Kur'ân-ı Hakîmin dört yüz milyon talebesinin intibahıyla ve içinde semavî, kudsî

azâb: büyük sıkıntı, acı

beşer: insan

cereyan: akım, hareket

idam-ı ebedî: bütün sevilen ve hoş giden şeylerden sonsuza kadar ayrılış; dönmemek üzere sonsuza kadar yok oluş

intibah: uyanma

intişar: yayılma

israfat: israflar, savurganlıklar

kesretli: pek çok

kudsî: her türlü

kusur ve noksandan uzak, kutsal

Kur'ân-ı Hakîm:

her âyet ve sûresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân

meyl-i sefahet:

sefahate duyulan

arzu, meyl

musibet-i beşeri-

ye: insanlara gelen belâ ve musibet

nev'i: tür, çeşit

semâvî: ilâhî,

vahiyle gelen

sirayet: bulaşma

su-i istimal: kötüye kullanma

suret: biçim, görünüş

kanun-u esasîleriyle bin üç yüz sene evvel gösterdiği gibi, yine bu dört yüz milyonun kendi kudsî esasî kanunlarıyla beşerin bu üç dehşetli yarasını tedavi etmesini; ve eğer yakında kıyamet kopmazsa, beşerin hem saadet-i hayat-ı dünyeviyesini, hem saadet-i hayat-ı uhreviyesini kazandıracacağını; ve ölümü, idam-ı ebedîden çıkarıp âlem-i nura bir terhis tezkeresi göstermesini; ve ondan çıkan medeniyetin mehasini, seyyiatına tam galebe edeceğini; ve şimdiye kadar olduğu gibi dinin bir kısmını, medeniyetin bir kısmını kazanmak için rüşvet vermek değil, belki medeniyeti ona, o semavî kanunlara bir hizmetkâr, bir yardımcı

âlem-i nur: nur âlemi, aydınlık olan âlem, âhiret
beşer: insan
esasî: ana, temel
hizmetkâr: hizmetçi
idam-ı ebedî: bütün sevilen ve hoş giden şeylerden sonsuza kadar ayrılış; dönmemek üzere sonsuza kadar yok oluş
kanun-u esasî: te-

mel kanun, Anayasa
kıyamet: dünyanın sonu, varlığın bozulup dağılması, kâinatın ölümünden sonra, bütün ölülerin dirilip ayağa kalkmaları, mahşerde toplanmaları
kudsî: her türlü kusur ve noksandan uzak, kutsal
mehasin: güzellikler

saadet-i hayat-ı dünyeviye: dünya hayatındaki mutluluk
saadet-i hayat-ı uhreviye: âhiret hayatındaki mutluluk
semâvî: ilâhî, vahiyyle gelen
seyyiat: günahlar, kötülükler
terhis: göreve son verme
tezkere: belge

edeceğini, Kur'ân-ı Mu'cizi'l-Beyânın işârât ve rumuzundan anlaşıldığı gibi, rahmet-i İlâhiyeden şimdiki uyanmış beşer bekliyor, yalvarıyor, arıyor.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي¹

Said Nursî

(Emirdağ Lâhikası II,
151. Mektup'tan)

Bir mesele daha var; o da çok ehemmiyetlidir. Hükm-ü Kur'âna göre, bu zamanda mimsiz medeniyetin icabatından olarak hâcât-ı zaruriye dörtten yirmiye çıkmış.

¹ Bâkî olan sadece Odur.

beşer: insan

hâcât-ı zaruriye:
zorunlu ihtiyaçlar

hükm-ü Kur'ân:
Kur'ân'ın kararı

icab: gerekli görülen şey

işârât: işaretler

Kur'ân-ı Mu'cizi'l-

Beyân: açıklamalarıyla benzerini yapmakta akılları âciz bırakan Kur'ân
mimsiz medeniyet:

Arapça'da medeniyet kelimesinin başındaki "mim" harfinin kalkma-

sıyla "aşağılık" anlamında kullanılan bir deyim
rahmet-i İlâhiye:
Allah'ın herşeyi kuşatan sonsuz rahmeti

rumuz: remizler; işaretler

Tiryakilikle, görenekle ve itiyadla, hâcat-ı gayr-ı zaruriye, hâcât-ı zaruriye hükmüne geçmiş. Âhirete iman ettiği halde, “Zaruret var” diye ve zaruret zannıyla dünya menfaati ve maişet derdi için dünyayı âhirete tercih ediyor.

Kırk sene evvel, bir başkumandan beni bir parça dünyaya alıştırmak için bazı kumandanları, hattâ hocaları benim yanıma gönderdi. Onlar dediler:

“Biz şimdi mecburuz.

1 إِنَّ الصَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتِ kaidesiyle, Avrupa’nın bazı usullerini medeniyetin icaplarını taklide mecburuz” dediler.

Ben de dedim: “Çok aldanmışsınız. Zaruret su-i ihtiyardan gelse, kat’iyen doğru

1 Zaruretler haramı helâl derecesine getirir.

âhîret: öldükten sonra sonsuza kadar yaşanacak olan âlem
hâcat-ı gayr-ı zaruriye: zorunlu olmayan ihtiyaçlar
hâcât-ı zaruriye: zorunlu ihtiyaçlar

icab: gerekli görülen şey
itiyad: alışkanlık
kaide: kural, prensip
kat’iyen: kesinlikle
maişet: geçim, yaşayış
menfaat: yarar

su-i ihtiyar: iradenin kötüye kullanımı
tiryaki: tutkun, bağımlı
zan: şüphe, zan etmek, sanmak
zaruret: zorunluluk, mecburiyet

değildir; haramı helâl etmez. Su-i ihtiyardan gelmezse, yani zaruret haram yoluyla olmamışsa zararı yok. Meselâ; Bir adam su-i ihtiyarıyla haram bir tarzda kendini sarhoş etse ve sarhoşlukla bir cinayet yapsa, hüküm aleyhine câri olur, mâzur sayılmaz, ceza görür. Çünkü, su-i ihtiyarıyla bu zaruret meydana gelmiştir. Fakat bir meczup çocuk cezbe halinde birisini vursa, mâzurdur. Ceza görmez. Çünkü ihtiyarı dahilinde değildir.”

İşte, ben o kumandana ve hocalara dedim: “Ekmek yemek, yaşamak gibi zarurî ihtiyaçlar haricinde başka hangi zaruret var? Su-i ihtiyardan, gayr-ı meşru meyillerden ve haram muamelelerden tevellüd

câri olmak: geçerli olmak

cezb: Allah aşkıyla kendinden geçme

gayr-ı meşru: dine aykırı, helâl olmayan

haram: Allah ve Resulü tarafından kesin olarak yasaklanmış şey

helâl: dinen yapılmasına izin verilmiş şey

ihtiyar: seçme, tercih etme

mâzur: özürlü, mazaretli

meczip: cezbe kapılmış, kendinden geçmiş

meyil: arzu, istek,

eğilim

muamele: davranış

su-i ihtiyar: iradenin kötüye kullanımı

tevellüd eden: doğan

zaruret: zorunluluk, mecburiyet

zarurî: zorunlu, gerekli

eden hareketler haramı helâl etmeye medar olamazlar. Sinema, tiyatro, dans gibi şeylerde tiryaki olmuşsa, mutlak zaruret olmadığı ve su-i ihtiyardan geldiği için, haramı helâl etmeye sebep olamaz. Kanun-u beşerî de bu noktaları nazara almış ki, ihtiyar haricinde zaruret-i kat'îye ile, su-i ihtiyardan neş'et eden hükümleri ayırmıştır. Kanun-u İlâhîde ise, daha esaslı ve muhkem bir şekilde bu esaslar tefrik edilmiş.”

esas: temel
haram: Allah ve Resulü tarafından kesin olarak yasaklanmış şey
helâl: dinen yapılmasına izin verilmiş şey
ihtiyar: seçme, tercih etme
kanun-u beşerî: insanların koyduğu kanun

kanun-u ilâhî: Allah'ın koyduğu kanun
medar olmak: sebep, dayanak olmak
muhkem: sağlam
mutlak: kesin
nazara almak: dikkate almak
neş'et eden: doğan, kaynaklanan
su-i ihtiyar: irade-

nin kötüye kullanımı
tefrik edilmek: ayrılma
tiryaki: tutkun, bağımlı
zaruret-i kat'îye: kesin zorunluluk, mecburiyet
zarurî: zorunlu, gerekli

(Sünûhat'tan)

Kur'ân salihâtı mutlak bırakıyor

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

❁ **HASİYE** 1 الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ 1

Kur'ân, sâlihât'ı mutlak, müphem bırakıyor. Çünkü ahlâk ve faziletler, hüsün ve hayır çoğu nisbîdirler. Nev'den nev'e geçtikçe değişir. Sınıftan sınıfa nâzil oldukça ayrılır. Mahalden mahalle tebdil-i mekân ettikçe başkalaşır. Cihet muhtelif olsa muh-

HASİYE Yalnız ıtlakın nüktesini beyan eder.

1 "İmân edip güzel işler yapanlar." Ra'd Sûresi, 13:29.

beyan: izah, açıklama

cihet: yön

fazilet: güzel ve üstün özellik

haşiye: dipnot

hüsün: güzellik

ıtlak: bir konuda sınır belirlememe, genel olarak ifade etme

mahal: yer, mekân

muhtelif: çeşitli, ayrı ayrı

mutlak: sınırlandırılmamış, sınırsız şekilde; kapsamı herhangi bir ifadeyle sınırlanmamış olarak

müphem: açıklama yapmadan,

örtülü şekilde

nâzil olma: inme

nev': çeşit, tür

nisbî: kıyaslama ile olan, göreceli

nükte: ince anlam

sâlihât: dine uygun iyi ve yararlı işler

tebdil-i mekân: yer değiştirme

telif olur. Fertten cemaate, şahıstan millete çıktıkça mâhiyeti değişir.

Meselâ, cesaret, sehavet, erkekte gayret, hamiyet ve muavenete sebeptir. Kadında, nüsuza, vakahate, zevc hakkına tecavüze sebep olabilir.

Meselâ, zayıfın kavîye karşı izzet-i nefsi, kavîde tekebbür olur. Kavînin zayıfa karşı tevazuu, zayıfta tezellül olur.

Meselâ, bir ulü'l-emir, makamındaki ciddiyeti vakar, mahviyeti zillettir. Hânesinde ciddiyeti kibir, mahviyeti tevazudur.

cemaat: toplum, topluluk
fert: birey
gayret: hamiyet, şeref, haysiyet; çok çalışma
hamiyet: din gibi mukaddes değerleri, aile ve vatani koruma duygusu ve gayreti
hâne: ev
izzet-i nefis: insanın vakar, şeref ve haysiyetini muhafaza etmesi
kavî: güçlü, kuv-

vetli
mâhiyet: asıl nitelik, özellik
mahviyet: tevazu, alçak gönüllülük
muavenet: yardımlaşma
muhtelif: çeşitli, ayrı ayrı
nüşuz: kocasına kötü muamelede bulunma, geçimsizlik
sehavet: cömertlik
tecavüz: haddi aşma, saldırma
tekebbür: büyük-

lenme, gururlanma
tevazu: alçak gönüllülük
tezellül: alçalma, küçülme
ulü'l-emr: padişah, hükümdar, buyruk sahipleri
vakahat: arsızlık, utanmazlık, küstahlık
vakar: ağırbaşlılık
zevc: erkek eş, koca
zillet: alçalma; değerini düşürme

Meselâ, tertib-i mukaddematta tefviz, tembelliktir. Terettüb-ü neticede tevekküldür. Semere-i sa'yine, kısmetine rıza kanaattir; meyl-i sa'yi kuvvetlendirir. Mevcuda iktifa, dûnhimmetliktir.

Meselâ, fert, mütekellim-i vahde olsa; müsamahası, fedakârlığı, amel-i sâlihtir. Mütekellim-i maa'l-gayr olsa hıyanet olur.

Meselâ, bir şahıs, kendi namına hazm-ı nefis eder, tefahur edemez. Millet namına tefahur eder, hazm-ı nefis edemez.

Her birinde birer misâl gördün; istinbat et.

amel-i salih: dince makbul olan iyi, güzel ve faydalı iş
dûn-himmetlik:

gayretsizlik

fert: birey

hazm-ı nefis: kabullenmek, kendi adına feragat etmek

iktifâ: yetinme

istinbat etme: bir şeyden gizli, ince bir mânâ veya bir hüküm çıkarma

kanaat etme: kısmetine razı olma,

göz tokluğu

meyl-i sa'y: çalışma eğilimi, isteği
müsamaha: hoşgörü

mütekellim-i maal-

gayr: birinci çoğul şahıs, biz

mütekellim-i vahde: birinci tekil şahıs, "ben"

nam: ad, unvan

rızâ: râzı olma, memnuniyet

semere-i sa'y: çalışmanın meyvesi, neticesi

tefâhur: iftihar etme, gurur duyma

tefviz: işleri Allah'a bırakma

terettüb-ü netice: sonuç olarak ortaya çıkan şey

tertib-i mukaddemat: bir sonuca ulaşmak için uyulması gerekli olan sebepler, basamaklar

tevekkül: Allah'a güvenme ve Onu vekil kabul etme

Madem ki, Kur'ân, bütün tabakata, bütün a'sârda, kâffe-i ahvâlde şâmil bir hitab-ı ezelîdir. Hem nisbî hüsün, hayır çoktur. *Sâlihât*'taki ıtlakı, belîğâne bir îcâz-ı mutnebdir. Beyanda sükûtu, geniş bir sözdür.

a'sâr: asırlar, yüz-yıllar

belîğâne: sözün düzgün, kusursuz, yerinde, hâlin ve makamın icabına göre söylenmesi

beyan: açıklama, anlatım

hitab-ı ezelî: ezel-den gelen hitap

hüsün: güzellik

ıtlak: bir konuda sınır belirlememe,

genel olarak ifade etme

îcâz-ı mutneb: az sözle çok mânâlar ifade etme; bir kelime veya sözün çağrıştırdığı bütün mânâları, açıklama yapmama suretiyle kasdetme

kâffe-i ahvâl: bütün hâller, durumlar ve özellikler

nisbî: kıyaslama

ile olan, göreceli

nükte: ince anlam

sâlihât: dine uygun, dinin emrettiği iyi ve yararlı işler

sükût: susma, konuşmama

şâmil: kapsayıcı, kapsamlı

tabakat: tabakalar, dereceler; halkın farklı kesimleri

Evleri iman dersleriyle bereketlendirmek

(Emirdağ Lâhikası I,
191. Mektup'tan)

(...) Elbette bizlere lâzım ve millete elzem, şimdi resmen izin verilen din tedrisatı için hususî dershaneler açılmasına ve izin verilmesine binaen, Nur şakirtleri, mümkün olduğu kadar her yerde küçücük bir derslane-i Nuriye açmak lâzımdır. Gerçi herkes kendi kendine bir derece istifade eder, fakat herkes herbir meselesini tam anlamaz. Hem iman hakikatlerinin izahı olduğu için, hem ilim, HASİYE hem mârifet,

HASİYE Şayet biri biliyor, taallüm etmeye muhtaç değilse, ibadete muhtaç veya marifete müştak veya huzur ister. Onun için herkese lüzumlu bir derstir.

binaen: dayanarak
derslane-i Nuriye: Risale-i Nur'un okunduğu yer
elzem: çok gerekli
hakikat: gerçek, esas; bir şeyin

gerçek mahiyeti
haşiye: dipnot
hususî: özel
izah: açıklama
marifet: bilme ve tanıma
müştak: arzulu,

çok istekli
şakirt: talebe, öğrenci
taallüm etme: öğrenme
tedrisat: eğitim ve öğretim

hem ibadettir. Eski medreselerde beş on seneye mukabil, inşaallah Nur medresele-ri, beş on haftada aynı neticeyi temin edecek ve yirmi senedir ediyor.

(Emirdağ Lâhikası II,
77. Mektup)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹ ❀ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا³ ❀

Aziz, sıddık kardeşlerim ve mânevî Med-
resetü'z-Zehranın Nur şakirtleri,

¹ Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

² "Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

³ Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi ebediyen, dâima üzerinize olsun.

aziz: çok değerli,
izzetli

**Medresetü'z-Zeh-
ra:** Bediüzza-
man'ın, 1914'te
Van Edremit'te te-
melini attığı, din

ilimleri ile fen ilim-
lerinin birlikte oku-
tulmasını istediği
üniversite; *Risale-i*
Nur hizmeti

mukabil: karşılık,

denk gelen

sıddık: çok doğru
ve bağlı

şakirt: öğrenci

temin etme: sağ-
lama

Ben Isparta'ya geldiğim vakit, Isparta'da İmam-Hatip ve vâiz mektebinin açılacağını haber aldım. O mektebe kayıt olacak talebelerin ekserisi Nurcu olmaları münasebeyle o mektebin civarında gayr-ı resmî bir surette bir Nur medresesi açılıp, o mektebi bir nevi medrese-i Nuriye yapmak fikriyle bir hâtıra kalbime geldi. Bir iki gün sonra, güya bir ders vereceğim diye etrafta şâyi olmasıyla, o dersimi dinlemek için rical ve nisâ kabilelerinin etraftan gelmeleriyle anlaşıldı ki, böyle nim-resmî ve umumî bir medrese-i Nuriye açılrsa, o derece kalabalık ve tehacüm olacak ki, kabil olmayacak. Afyon'da mahkemeye gittiğimiz vakitki gibi pek çok lüzumsuz içtimalar olmak ihtimali bulunduğundan, o hâtıra terk edildi,

gayr-ı resmî: resmî olmayan

içtima: toplanma, bir araya gelme

kabil: mümkün, olabilir

kafile: topluluk, grup

medrese-i Nuriye:

Risale-i Nur'un okunduğu yer

nevi: tür, çeşit

nim-resmî: yarı resmî

nisâ: kadınlar

rical: erkekler

suret: biçim, görünüş

şâyi: duyumlar; duyulma, yayılma

tehacüm: hücum etme

umumî: bütün

vâiz: vaaz eden

kalbe bu ikinci hakikat ihtar edildi. Hakikat de şudur:

“Herbir adam eğer hanesinde dört beş çocuk çocuğu bulunsa kendi hanesini bir küçük medrese-i Nuriyeye çevirsin. Eğer yoksa, yalnız ise, çok alâkadar komşularından üç-dört zât birleşsin ve bu heyet bulundukları haneyi küçük bir medrese-i Nuriye ittihaz etsin. Hiç olmazsa işleri ve vazifeleri olmadığı vakitlerde, beş on dakika dahi olsa Risale-i Nur’u okumak veya dinlemek veya yazmak cihetiyle bir miktar meşgul olsalar, hakikî talebe-i ulûmun sevaplarına ve şereflerine mazhar oldukları gibi, İhlâs Risalesinde yazılan beş nevi ibadete de mazhar olurlar. Hakikî ilim talebeleri gibi, onların maişetlerini temin husu-

alâkadar: alâkalı, ilgili

hakikat: asıl, esas, gerçek

hakikî: asıl, gerçek

hane: ev

heyet: kurul

İhlâs Risalesi: Yir-

mi Birinci Lem’a

ihtar: hatırlatma, ikaz

ittihaz etmek:

edinmek, kabul etmek

maişet: geçim, ya-

şayış

mazhar olma:

erişme, nail olma

medrese-i Nuriye:

Risale-i Nur’un

okunduğu yer

nevi: tür, çeşit

talebe-i ulûm: ilim

talebeleri

temin: sağlama

sundaki âdi muameleleri de bir nevi ibadet hükmüne geçebilir” diye kalbe ihtar edildi. Ben de kardeşlerime beyan ediyorum.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي¹

Hasta Kardeşiniz
Said Nursî

¹ Bâkî olan sadece Odur.

âdi: basit, değersiz
beyan: açıklama,
anlatım

ihtar: hatırlatma,
ikaz
muamele: davra-

nış, iş
nevi: tür, çeşit

İndeksler

Konu İndeksi

- acz, 31, 93, 217
âhîrzaman
 âhîrzaman fitnesi, 201
ahlâk, 158, 213, 227
 ahlâk-ı seyyie, 215
aile, 13–20, 32–37, 39,
 152–54, 156, 157
 sadakat ve emniyet, 19–
 20, 36–37, 173–75
akıl, 82, 105
akraba, 186, 188, 190
amca, 187
amel
 amel-i sâlih, 229
anne, 25–31
 anne şefkati, 76–77
 hürmet ve muhabbet,
 193
 şefkatin suiistimali, 26–
 31
aşk, 94, 95, 96, 97
 mecazî aşk, 95
 mecazî aşk, 73–74
bedevî, 219
bereket, 106, 132, 133,
 134, 136, 193
Besmele, 92–93
beyan, 230
bid'at, 202
boşanma, 40
Cehennem, 27, 28, 152,
 154
cemaat, 218
Cennet, 82, 83, 149, 150,
 152, 154
 cismanî lezzetler, 85
ceza ve mükâfat, 131
cin, 108
çocuklar, 159–61, 181
 çocuk ölümü, 149–50
 kız çocukları, 146
dans, 202, 226
dayı, 187
Deccal, 204, 205, 206
dilencilik, 136
din
 din rabıtası, 111
 dünya ve din, 103–6
düello, 20
dünya, 103–6
eğlence, 104, 156
el-hükmü li'l-galib, 152
emniyet, 16, 20
enâniyet, 82
Ermeni, 218
esmâ-i İlâhiye, 82, 101
evlat terbiyesi, 170, 175–
 76, 181–82

fakr, 93
 fazilet, 111, 227
 felsefe, 109
 firak, 157
 fitne, 105
 fuhuş, 22
 gençlik, 100, 151–52, 173
 gıybet, 127–28, 129, 130
 görenek, 136, 224
 Güneş, 96, 97
 hâcât-ı zaruriye ve gayr-ı
 zaruriye, 136, 223–26
 hala, 187
 haram, 99, 100, 137, 220,
 225, 226
 haset, 215
 havfullah, 76–77
 hayat, 77, 87–91
 hayır, 227, 230
 hazz-ı nefis, 229
 heves, 110, 111
 hevesat, keyifli, 220
 heykel, 214
 hırs, 104, 106, 220
 hıyanet, 229
 hiss-i kablelvuku, 167
 hissiyat, 151
 hodgâmlık, 213
 Hukuk ve Hürriyet-i Nisvan
 Komitesi, 218
 hürmet, 153, 154
 hürriyet-i nisvan, 204, 206,
 215
 hüsün, 227, 230
 ibadet
âdet ve ibadet, 234–35
 idam-ı ebedî, 221, 222
 iftira, 127–28

ihlâs, 30, 31, 38, 107
 ihtilâf, 216
 ihtiyarlık, 150–51, 193
sebeb-i def-i belâ, 192
 iktisat, 220
 iman, 160–61
mehasini, 158–68, 216
 iman ve dalâlet
lezzet ve elem, 40–42
 insan, 160–61, 79–83
 iptal-i his, 157
 İsm-i Âzam, 97
 israf, 106, 220, 221
 istinad, 161
 ittifak, 111, 216–19
 izdivaç, 115–16, 174, 179,
 180
 izzet-i nefis, 228
 kadın, 7–44, 7–44
güzelliği, 9–14, 34, 84–
 85
ihtiyar kadın, 165, 177
kadın kalbi, 7–44
kıskançlığı, 130
şefkati, 11, 25–28, 29–
 31, 38, 9–14
 kalb, 78, 82, 99, 105, 217
muhabbet ve kalb, 83
 kanaat, 220, 229
 karı-koca (denklik), 15
 kazf-ı muhsanat, 127–28
 kebair, 202
 keçi, 217
 kedi, 190, 191
 kemâl, 78, 79, 80, 88
 keyifli hevesat, 220
 kibir, 228
 komünizm, 205

238 ■ Aile Risalesi

korku, 74–77
kudret, 80
Kur'ân, 94, 97, 100, 197
 i'câzı, 121
 Kur'ân ve felsefe, 109–12
 muaraza daveti, 109
kurt, 217
kuvvet, 109, 110
küfüvv-ü şer'î, 174, 179
lâtifeler, 82, 105
lehviyat, 110, 202
lezzet
 gayr-ı meşru lezzetler, 179–80
maişet, 132, 188
marifetullah, 101, 231
masonluk, 206
medeniyet, 108, 109, 110, 112, 113, 160, 183, 220, 221, 222
 mim'siz medeniyet, 176, 223
 tesettür ve medeniyet, 7–11
medrese-i Nuriye, 233–34
Medresetü'z-Zehrâ, 177
menfaat, 109, 110, 111
merhamet, 153, 154
mevcuda iktifa, 229
milliyet, 110, 111
miras, 117
muavenet, 228
muhabbet, 74–83, 94–96
 gayr-ı meşru muhabbet, 101–2
 muhabbet sebepleri, 79–81

muhabbetullah, 79–83, 101, 102
mü'minin hukuk ve hürmeti, 194
münafık, 129
müsamaha, 229
namus, 19, 20
nefs-i emmâre, 105, 112
nefs-i mutmainne, 80
nikah, 203
ölüm, 149, 150
peder
 hürmet ve muhabbet, 193, 196–200
 peder şefkati, 196
rahmet, 76, 77, 80, 98, 193, 194
refika
 muhabbet, 13–14, 13–14, 34–35, 152–54
resim, 213, 214, 215
rıza, 111
rızık, 191, 193
 rızık cinsleri, 135–36
ribâ, 114–15
rikkat-i cinsiye, 154
Risale-i Nur
 okuma, 234–35
 sadakat, 107
 şahs-ı manevî, 184
 şefkat esası, 25–30
riyâ, 213
ruh, 82, 99, 111, 112
sa'y, 220, 229
 sa'y ve sermaye, 114
saadet, 110, 112
saadet-i ebediye, 84, 158
sadakat, 20

sâlihât, 227, 230
 sefahet, 38, 39, 42, 156,
 220, 221
 sefalet, 133, 134
 sehavet, 20, 228
 sıfât-ı İlâhiye, 82, 101, 102
 sınıflar, 111, 113–15
 sır, 82
 sihir, 108
 sinema, 226
 suret, 213, 214
 şahs-ı manevî, 217
 şefkat, 11, 25, 26, 27, 28,
 29, 30, 31, 34, 189,
 191
aşk ve şefkat, 98
suiistimali, 26–31, 159
 şehvet, 76, 116, 204
 şükür, 93
 şüpheli mal, 137
 taaddüd-ü zevcat, 20,
 115–16
 tamah, 220
 tavuk, 30
 teavün, 111
 tecavüz, 110, 111
 tefahur, 229
 tefviz, 229
 tekebbür ve vakar, 228

tembellik, 220, 229
 tenasül, 173, 175, 179
 tenkit, 196
 tesettür, 7–44
 tevazu, 228
tezellül ve tevazu, 228
 tevekkül, 102, 159
tembellik ve tevekkül,
 229
 teyze, 187
 tezellül
tevazu ve tezellül, 228
 tilki, 217
 tiryakilik, 136, 224
 tiyatro, 202, 226
 ubûdiyet, 93
 uhuvvet, 111
 unsuriyet, 109, 110, 111
 vakar, 228
tekebbür ve vakar, 228
 vatan, 111
 Yahudi, 204, 206
 zaruret, 105, 106, 136,
 137
 zekât, 114–15
 zevâl, 151, 157
 zillet, 133, 134, 136
 zina isnadı, 127–31
 zulüm, 220

Esmâ-i İlâhiye İndeksi

Allah, 77
Cenâb-ı Hak, 101, 102,
146, 147, 164, 198
Fâtır-ı Zülcelâl, 80
Hâlık, 75, 159
Hâlık-ı Rahîm, 181
Hâlık-ı Zülcelâl, 76
Hâlık-ı Zülcelâli ve'l-İkram,
189

Kadîr-i Mutlak, 102
Kerîm, 189
Lâtîf, 189
Mahbûb-u Ezelî, 81, 83
Rahîm, 94, 96, 97, 189
Rahmân, 97, 189, 193
Rahmân-ı Rahîm, 82
Rezzak-ı Hakikî, 181
Vedûd, 94

Şahıs İndeksi

Âsım (Âsım Bey, Binbaşı),
146
Bediüzzaman Said Nursî
maişet ve iktisat, 132–35
şefkat ve rikkat-i cinsiye,
163–67
Yeni Said, 197
Firavun, 207
Hâtem-i Tâî, 138
İmam-ı Rabbânî (Ahmed
Fârûkî), 93, 95

Lenin, 205
Muhammed (a.s.m.), 201
Mustafa Çavuş, 193
Refet Bey (Yüzbaşı, Barut-
çu), 145
Salâhaddin (Çelebi), 183
Troçki, 205
Yâkup (a.s.), 94, 95, 97
Yusuf (a.s.), 94, 95, 97
Züleyhâ, 95

Mekân İndeksi

Afyon, 233
Almanya, 205
Amerika, 218
Asya, 21
Avrupa, 11, 20, 21, 27, 217

Burdur, 133
Isparta, 24, 195, 233
Küçük Isparta, 195
Rusya, 33, 202, 203, 205